

စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းများအား ပုဂ္ဂလိကသို့
အပ်နှံခြင်းအပေါ် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စိစစ်လေ့လာမှု

ကျေးဇူးတင်လွှာ

ယခု သုတေသနအတွက် ကူညီပါဝင်သူအသီးသီးကို ကျေးဇူးတင်စကား ပြောလိုပါသည်။ အထူးသဖြင့် အတွေ့အကြုံနှင့် အသိပညာများ မျှဝေခဲ့ကြသည့် တောင်ကြီး၊ ဘားအံ၊ ပြင်ဦးလွင် နှင့် မုံရွာ မြို့တို့မှ စည်ပင်သာယာအဖွဲ့ အာဏာပိုင်များကို ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။ စာတမ်းပြုစုစဉ် တစ်လျှောက်လုံး လမ်းညွှန်မှု ပေးခဲ့သည့် အာရှဖောင်ဒေးရှင်းမှ James Owen နှင့် ပံ့ပိုးကူညီပေးခဲ့ကြသော municipal reform team အဖွဲ့သားများဖြစ်ကြသည့် ထွန်းသက်အောင်၊ ယုဇင်ထွန်း၊ မိုးမိုးစန်း နှင့် သင်းရည်မွန်စု တို့အား အထူး ကျေးဇူးတင်ကြောင်း ပြောလိုပါသည်။

အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူများ ဖြစ်ကြသည့် သန့်မြန်မာ နှင့် GRET အဖွဲ့တို့မှ Friedor Jeske နှင့် Thibbaut Le Loc'h တို့သည်လည်း ယခုစာတမ်းအတွက် ကူညီပေးခဲ့ကြသလို မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ တန်ဖိုးရှိသော အကြံဉာဏ်များဖြင့် ပံ့ပိုးခဲ့ပါသည်။

ယခု သုတေသနစာတမ်းကို ပံ့ပိုးမှုများပေးခဲ့သည့် ကျွန်ုပ်တို့၏ မိတ်ဖက်အဖွဲ့အစည်း Renaissance Institute ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်လိုပါသည်။ အာကာဟိန်း နှင့် ရဲခေါင်ဦး တို့မှ သုတေသနဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှုများ ပေးခဲ့သလို Dan Jollans, Andrew Wilson နှင့် Ildrim Valley တို့မှလည်း တန်ဖိုးရှိသော အကြံပြုမှတ်ချက်များ ပေးအပ် ခဲ့ပါသည်။

ဦးဆောင်သုတေသီ နှင့် စာရေးသူ : Anders Kirstein Møller
အမြဲတေ သုတေသနအဖွဲ့ နှင့် ပါဝင်အားဖြည့် ရေးသားသူများ: James Owen နှင့် ထွန်းသက်အောင်
ဂရပ်ဖစ် ဒီဇိုင်း : ဝေယံမျိုးမြင့် နှင့် ထွန်းသက်အောင်
တည်းဖြတ် : Sandy Barron
ဓာတ်ပုံ : ထွန်းသက်အောင် နှင့် Anders Kirstein Møller
မြန်မာဘာသာပြန်နှင့်တည်းဖြတ် : စောဆာဂေးဒိုး နှင့် ထွန်းသက်အောင်

Funded By

ဥပေမာ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ်စုပယ်အာဏာပိုင်များ ဖြစ်ကြသည့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ နှင့် မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီတို့သည် လမ်း၊ ရေပိုက် သွယ်တန်းခြင်း နှင့် အမှိုက် စီမံခန့်ခွဲမှုကဲ့သို့ မြို့ပြဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများအတွက် တာဝန်ရှိပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ ထိရောက်ကောင်းမွန်မှုသာ မြို့များသည် သာယာနေပျော်ဖွယ်ကောင်း၍ ကျန်းမာရေးအတွက် သင့်တော်သောနေရာများ ဖြစ်လာမည် ဖြစ်သည်။

အထက်ပါ ဝန်ဆောင်မှုများပေးရန် အစိုးရတွင် တာဝန်ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရမှ တိုက်ရိုက်ဝန်ဆောင်မှု ပေးသင့်သလော၊ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိက ကန်ထရိုက်တာ၊ ရပ်ရွာအစုအဖွဲ့များ သို့မဟုတ် တစ်သီးပုဂ္ဂလ တို့က စီမံခန့်ခွဲပြီး ဝန်ဆောင်မှုပေးမည်ဆိုပါက ပိုမိုကောင်းမွန်မည်လားဆိုသည်မှာ မေးခွန်းထုတ်ဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအချက်သည် မြို့နယ်စုပယ်အာဏာပိုင်များအတွက် အရေးကြီးဆုံး မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်လည်း ဖြစ်သည်။ ဆိုရှယ်လစ်ဓေတီလွန် စီးပွားရေးကာလအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ အစိုးရအဆင့်အားလုံးသည် ဈေးကွက် နှင့် နိုင်ငံတော်အကြား ဆီလျော်မည့် ဘောင်တစ်ခုအတွင်း လုပ်ဆောင်နေချိန်၌ စည်ပင်အာဏာပိုင်များက ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံမည့်ဖြစ်စဉ်ကို စတင်ခဲ့ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့တွင် သင်ယူစရာအတွေ့အကြုံ အနည်းငယ်သာ ရှိနေပါသည်။

ယခုစာတမ်းအနေဖြင့် စည်ပင်အာဏာပိုင်များ၏ အမှိုက် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်မှုကို ပံ့ပိုးပေးရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အမှိုက် စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို မည်သူက တိုက်ရိုက်ပေးအပ်သင့်သနည်း ဆိုသောမေးခွန်းကို ဖြေဆိုရာ၌ ယခုစာတမ်းက စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရှုထောင့်မှ ချဉ်းကပ်ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အမှိုက် စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းတို့ကို “ပုဂ္ဂလိကသို့ အပ်နှံမှု” တို့အား စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သုတေသနပြုရာမှ ရရှိထားသည့် သင်ခန်းစာများကိုလည်း စာတမ်းတွင် ထည့်သွင်းထားမည် ဖြစ်သည်။ ယခုစာတမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ နှင့် အခြားသော ဒေသတွင်းနိုင်ငံများမှ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများကိုလည်း ထည့်သွင်းထားပြီး မှန်ကန်ကောင်းမွန်သည့် ချဉ်းကပ်ပုံ နည်းလမ်းအချို့ကိုလည်း ရှာဖွေထုတ်ဖော် ထားပါသည်။ အခြားသောဖြစ်ရပ်နှင့် အလေ့အထများကို လေ့လာ၍ အကြံပြုတင်ပြချက်ကို ပြုစုထားပြီး ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံလိုသော သို့မဟုတ် လက်ရှိအလေ့အထများကို ပြုပြင်လိုသော စည်ပင် အာဏာပိုင်များအတွက် အထောက်အကူ ဖြစ်မည်ဟု မျှော်လင့်မိပါသည်။

ယခု သုတေသန လုပ်ငန်းအား United Kingdom's Department for International Development Aid၊ Swiss Agency for Development and Cooperation နှင့် Australian Government's Department of Foreign Affairs and Trade တို့မှ ပံ့ပိုးပေးထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခုစာတမ်းပါ သဘောထား အမြင်များသည် စာရေးသားသူများနှင့်သာ လုံးဝ သက်ဆိုင်ခြင်း ရှိပါသည်။

Matthew Arnold
ဌာနေကိုယ်စားလှယ်
အာရှဖောင်ဒေးရှင်း
ရန်ကုန်၊ ဇန်နဝါရီလ ၂၀၂၀ ခုနှစ်

ဝေါဟာရ အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်

အေဂျင်စီ ပြဿနာ - အေဂျင်စီ ပြဿနာ ဆိုသည်မှာ “အေးဂျင့်” တစ်ခု (တစ်သီးပုဂ္ဂလ သို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့ တစ်ခု) သည် “ကိုယ်စားလှယ်” (တစ်သီးပုဂ္ဂလိက သို့မဟုတ် အစုအဖွဲ့ တစ်ခု) တစ်ခုအတွက် ကိုယ်စားပြု၍ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်သောအခါ ကိုယ်စားလှယ်၏ အကျိုးစီးပွားနှင့် ဆန့်ကျင်၍ ဆောင်ရွက်ရန် အကြောင်းရင်းရှိသည့် အခြေအနေဖြစ်သည်။

ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု ပြဿနာ - အားလုံး ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မည်ဆိုပါက ပိုမိုကောင်းမွန်မည် ဖြစ်သော်လည်း တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦးအကြား အကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ပဋိပက္ခရှိခြင်းကြောင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ခြင်း မရှိသည့် အခြေအနေဖြစ်သည်။

စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့ (DAO) - စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ ဆိုသည်မှာ မြို့ပြဝန်ဆောင်မှု အမျိုးမျိုးအတွက် တာဝန်ရှိပြီး အဓိကအားဖြင့် ပြည်သူ့လုပ်ငန်းများ (လမ်း၊ ရေမြောင်း နှင့် တံတား ကဲ့သို့)၊ အမှိုက် စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် ဒေသန္တရ စီးပွားရေး အုပ်ချုပ်မှုတို့တွင် ဝန်ဆောင်မှုပေးရသော မြူနီစီပယ်အာဏာပိုင်များ ဖြစ်သည်။

ထုတ်ကုန်ပမာဏများတွင် စီးပွားမဖြစ်ခြင်း - ပမာဏများစွာထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပစ္စည်းတစ်ခုချင်းစီ၏ ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် မြင့်မားခြင်း

စီးပွားရေးပညာရပ် - စီးပွားရေးပညာရပ် ဆိုသည်မှာ လူမှုအသိုင်းအဝန်းများသည် လိုအပ်ချက်အမျိုးမျိုး ရှိနေသည့်ကြားထဲမှ ၎င်းတို့၏ ရှားပါးအရင်းအမြစ်များအား မည်ကဲ့သို့ ခွဲဝေသည်ကို လေ့လာခြင်းဖြစ်သည်။

ထုတ်ကုန်ပမာဏများတွင် စီးပွားဖြစ်ခြင်း - ပမာဏများစွာထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ပစ္စည်းတစ်ခုချင်းစီ၏ ထုတ်လုပ်မှုစရိတ် နည်းပါးခြင်း

ကုမ္ပဏီ - အကျိုးအမြတ် ရယူသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း

အခမဲ့အသုံးပြုခြင်း - တစ်စုံတစ်ဦးသည် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းမှ အကျိုးခံစားရသော်လည်း ၎င်းပေးဆောင်ရမည့် ဝန်ဆောင်မှုဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်ကို ကျခံခြင်း မပြုသည့်အခါ အခမဲ့အသုံးပြုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအခါ အခမဲ့အသုံးပြုခြင်း ပြဿနာဟု ခေါ်ကြသည့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပြည့်ဝစွာ ပေးအပ်နိုင်မှုမရှိခြင်း ပြဿနာ ပေါ်ထွက်လာနိုင်သည်။

သောင်းပြောင်းထွေလာ ရောယှက်မှု - လူများ၊ အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် နိုင်ငံများ ကဲ့သို့ လေ့လာခံ ယူနစ် အမျိုးမျိုးအကြား မတူညီမှုများစွာ ရှိသောအခါ ယေဘုယျ ကောက်ချက်ချရန် မဖြစ်နိုင် သို့မဟုတ် ခက်ခဲစေသည်။

မက်လုံးများ - တစ်သီးပုဂ္ဂလ၊ အစုအဖွဲ့ သို့မဟုတ် အဖွဲ့အစည်း တို့ တစ်စုံတစ်ခုကို ဆောင်ရွက်လာအောင် လှုံ့ဆော်နိုင်သည့် အရာများ။

ကန်ထရိုက် ချုပ်ဆိုရန် မဖြစ်နိုင်ခြင်း - ဖြစ်နိုင်ဖွယ် အရံ/အရေးပေါ် အစီအစဉ်အတွက် သဘောတူညီချက် မချမှတ်နိုင်ခြင်းကြောင့် တစ်ဖက်ဖက်မှ အခွင့်အရေး ယူနိုင်သည့် အနေအထား ဖြစ်ပေါ်လာကာ

အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုအကြား ကန်ထရိုက် မချုပ်ဆိုနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

ဈေးကွက်ပျက်ခြင်းမျိုးဖြစ်စေနိုင်သော စီးပွားရေးအရ အလဲအထပ်ပြုလုပ်ရာတွင် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုမှ တစ်ခြားအဖွဲ့အစည်းများထက် သတင်းအချက်အလက်များပိုမိုရထား၍ မျှတမှုမရှိခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။

ကုမ္ပဏီတစ်ခုတည်းက ထိန်းချုပ်ရသည့် အခြေအနေ - လူပေါင်းများစွာအား ဝန်ဆောင်မှုပေးရကာ ကနဦးရင်းနှီးမြုပ်နှံစရိတ် ကြီးမားသောကြောင့် စရိတ်ပြန်လည်ကာမိရန် အချိန်ကြာမြင့်သည် ဈေးကွက်မျိုးတွင် ယင်းအခြေအနေ ဖြစ်တတ်ပါသည်။ ထိုအခြေအနေမျိုးတွင် ကုမ္ပဏီများစွာ တပြိုင်နက်တည်း လည်ပတ်ရန် မဖြစ်နိုင်ပါ။

ဈေးကွက်များ - ဝယ်သူများ နှင့် ရောင်းသူများ အကြား ကုန်ပစ္စည်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှု လဲလှယ်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများ ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့ကို ယေဘုယျအားဖြင့် မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ မမြင်နိုင်ပါ။

ဈေးကွက် ဆုံးရှုံးမှု - ပြိုင်ဆိုင်မှု ပြင်းထန်သော ဈေးကွက်တွင် အရင်းအမြစ် ခွဲဝေလျာထားခြင်းကြောင့် လူမှုဖူလုံမှုဆိုင်ရာ ဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်ပေါ်သည့် အခြေအနေ

ဈေးကွက်ယန္တရားများ - ကုမ္ပဏီများ အမြတ်အစွန်းအတွက် ပြိုင်ဆိုင်ကြ သကဲ့သို့ ဈေးကွက်တွင်းရှိ အင်အားစုများက ၎င်းတို့အတွက် ရရှိမှု များပြားစေရန် လုပ်ဆောင်သည့် နည်းလမ်းများ

မြို့နယ်စီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ - မြို့ပြဧရိယာ တစ်ခုအတွင်း ပြည်သူများက စွန့်ပစ်သည့် အရည်မဟုတ်သော အရာဝတ္ထုအားလုံးကို ဆိုလိုသည်။

ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း - အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခုသည် ၎င်းတို့အတွက် ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် ပြင်ပ အဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခုကို လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိကပိုင် ပြုလုပ်ခြင်းနှင့် တူညီခြင်း မရှိပါ။ ၎င်းတွင် အစိုးရ၏လုပ်ငန်း သို့မဟုတ် ပိုင်ဆိုင်မှုကို ပုဂ္ဂလိကအဖွဲ့အစည်း တစ်ခုခုထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း မရှိပါ။

အခြေခံ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း - အမှိုက်ထုတ်လုပ်သည့် နေရာ (ဥပမာ- အိမ် သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း) မှစတင်၍ အမှိုက်သိမ်းဆည်းပြီး ထိုမှတစ်ဆင့် အမှိုက်ကန်သို့ ပို့ဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် အမှိုက်ပုံသို့ တိုက်ရိုက် ပို့ဆောင်ခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆင့်ပွား အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း - အမှိုက်ပမာဏ များစွာကို အမှိုက်ကန် မှ အမှိုက်ပုံသို့ ပို့ဆောင်ခြင်း

အကူးအပြောင်း ကုန်ကျစရိတ်များ - အေဂျင်စီပြဿနာနှင့် ဆင်တူသည့် သီအိုရီဆိုင်ရာ ရှုထောင့်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ သတင်းအချက်အလက် မျှဝေမှုမညီမျှခြင်းကြောင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အပိုထပ်ဆောင်း ကုန်ကျရမှုများကို စိစစ်လေ့လာထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကုန်ကျမှုများတွင် လုပ်ငန်းသဘောတူညီချက် စာချုပ် ရေးဆွဲခြင်း၊ ညှိနှိုင်းခြင်း၊ စစ်ဆေးခြင်း နှင့် သက်ရောက်မှု ရှိစေခြင်း လုပ်ဆောင်ရာ၌ ကုန်ကျမှုအားလုံးတို့ ပါဝင်ပါသည်။

မာတိကာ

ကျေးဇူးတင်လွှာ	၂
ဝေါဟာရ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်	၄
၁။ မိတ်ဆက်	၉
၁။ မြို့ပြ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ	၉
(က) ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း နှင့် မြူနီစီပယ် အုပ်ချုပ်စီမံမှု	၁၁
(ခ) ပြည်သူ့စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်	၁၂
(ဂ) လေ့လာမှု	၁၄
၂။ လက်တွေ့အသုံးပြုနေသော အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှုစနစ်	၁၄
(က) မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျင့်သုံးဆဲ အလေ့အထများကို ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း	၁၆
(ခ) မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖြစ်ရပ်များကို လေ့လာခြင်း	၁၉
(ဂ) နိုင်ငံတကာဖြစ်ရပ် လေ့လာမှုများ	၂၆
၃။ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပုဂ္ဂလိကသို့လွှဲပြောင်းရန် စည်ပင်အဖွဲ့များအတွက် ရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်းများ	၂၉
၄။ နိဂုံးနှင့် မူဝါဒရေးရာ သင်ခန်းစာများ	၃၅
(က) ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းလွှဲပြောင်းရာတွင် စီးပွားဖြစ်မှု	၃၆
(ခ) ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အထများ	၃၇
(ဂ) အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းအပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးသပ်ခြင်း	၄၀
အခန်းဆုံး မှတ်စုများ	၄၃

၁။ မိတ်ဆက်

စီးပွားရေးပညာရပ် ဆိုသည်မှာ လူမှုအသိုင်းအဝန်းများသည် လိုအပ်ချက်အမျိုးမျိုး ရှိနေသည့်ကြားထဲမှ ၎င်းတို့၏ ရှားပါးအရင်းအမြစ်များအား မည်ကဲ့သို့ ခွဲဝေသည်ကို လေ့လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုပညာရပ်မှနေ၍ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်းများကို နားလည်သဘောပေါက်ပြီး လမ်းညွှန်ထိန်းကျောင်းနိုင်ရန် ကြိုးစားသော အားဖြင့် လေ့လာမှုပုံစံအမျိုးမျိုး နှင့် ကမ္ဘာအကြောင်း စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုအမျိုးမျိုး ထွက်ပေါ်လာပါသည်။ ဆယ်စုနှစ် များစွာကြာအောင် စီးပွားရေးပညာရပ်ဆိုင်ရာ သုတေသနပြုခြင်းမှ ထွက်ပေါ်လာသည့် သီအိုရီ နှင့် အထောက်အထားများအား မြန်မာနိုင်ငံရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုနယ်ပယ်တွင် အသုံးပြုနိုင်ရန်အတွက် ယခုစာတမ်းအား ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ယခုစာတမ်းသည် အခြားနိုင်ငံများကို လေ့လာရာမှ ရရှိထားသည့် အထောက်အထားများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လက်တွေ့ ကျင့်သုံးနေသည့် အလေ့အထများကို ပေါင်းစည်း၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြူနီစီပယ်အာဏာပိုင်များ ဆိုရှယ်လစ်ဓေတီလွန် စီးပွားရေးတွင် မည်သူက စွန့်ပစ်အမှိုက်များကို သိမ်းဆည်းသင့်သည် နှင့် မည်သို့ သိမ်းဆည်းမည်ကို ဆုံးဖြတ်ရာ၌ လမ်းညွှန်ပေးနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

(က) မြို့ပြ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

အမှိုက် သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုသည် မြူနီစီပယ်အာဏာပိုင်များ ပေးနိုင်သည့် အရေးကြီးဆုံး ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဝန်ဆောင်မှု မထိရောက်လျှင် မြို့တော်များ၌ အမှိုက်များဖြင့် ညစ်ပတ်လာနိုင်ပြီး ကျန်းမာရေးနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကပ်ဆိုးတစ်ခုလည်း ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်က “မြို့တစ်မြို့သည် အမှိုက်များကို ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ခြင်း မရှိပါက ပိုမိုရှုပ်ထွေးသည့် ဝန်ဆောင်မှု အမျိုးမျိုးကိုလည်း စီမံခန့်ခွဲနိုင်ဖွယ် မရှိ” ဟု မှတ်ချက် ပေးထားပါသည်။¹

ရှင်းလင်းချက် (၁) မြူနီစီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

မြူနီစီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများတွင် အမှိုက်ဟု ရည်ညွှန်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည့် မြို့ပြဧရိယာအတွင်း မြို့နေပြည်သူများက နေ့စဉ် စွန့်ပစ်သော အရာဝတ္ထုအားလုံး ပါဝင်ပါသည်။² ၎င်းတို့တွင် ရေဆိုးရေညစ် နှင့် စက်မှုဇုံထွက် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ပါဝင်ခြင်း မရှိသလို ယခုစာတမ်းတွင်လည်း ထည့်သွင်းဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။³ မြူနီစီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုကို စည်ပင်အာဏာပိုင်များ (သို့မဟုတ်) စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များက တာဝန်ယူထား ပါသည်။

ထိရောက်သည့် အမှိုက် သိမ်းဆည်းခြင်း ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ် (MSW) တစ်ခု ဖြစ်လာရန်မှာ လွယ်ကူခြင်း မရှိ သလို အကုန်အကျလည်း များပါသည်။ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်တွင် ထောက်ပံ့ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ အမှိုက်သိမ်းယာဉ် ဝယ်ယူခြင်း နှင့် ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ အမှိုက်ကျင်း ကြီးကြပ်စီမံခြင်း နှင့် လူထုဖြင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ထိတွေ့ချိတ်ဆက်ခြင်းတို့ ပါဝင်ပါသည်။ အထက်ပါလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် မြူနီစပယ် အာဏာပိုင်များသည် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ် များစွာကို အသုံးပြုရပါသည်။ အခြားသော ဝင်ငွေနည်း - ဝင်ငွေအလယ်အလတ် နိုင်ငံများကဲ့သို့ပင်

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း အမှိုက်သိမ်း စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် ကုန်ကျစရိတ်သည် မြူနီစပယ်အာဏာပိုင်များ (စည်ပင်အဖွဲ့များ) ၏ အကြီးဆုံး သာမန်အသုံးစရိတ်လည်း ဖြစ်နေပါသည်။⁴ စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များ၏ သန့်ရှင်းရေးဌာနသည် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ နှင့် အခြား ကောက်ခံမှုများမှ ဝင်ငွေရရှိသော်လည်း စည်ပင်အဖွဲ့၏ ပင်မဘတ်ဂျက်ထံမှလာသည့် ထောက်ပံ့ငွေ အပေါ်၌သာ အဓိက မှီခိုနေရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဇယား (၁) တွင် တွေ့ရသည့် အတိုင်း တောင်ကြီးစည်ပင် အဖွဲ့၏ သန့်ရှင်းရေးဌာန၏ ကုန်ကျစရိတ်သည် စည်ပင်တစ်ဖွဲ့လုံး စုစုပေါင်း သာမန် ကုန်ကျစရိတ်၏ ငါးပုံတစ်ပုံမျှ (ကြီးမားသော်လည်း တဖြည်းဖြည်းတော့ လျော့နည်းလာ) ပါဝင်မှု ရှိနေပါသည်။

ဇယား (၁) - ၂၀၁၄-၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွင်း တောင်ကြီးမြို့နယ်စည်ပင် သန့်ရှင်းရေးဌာန၏ အသုံးစရိတ်
(ကျပ်သန်းပေါင်းဖြစ်ပြီး စည်ပင်ဌာနတစ်ခုလုံး၏ အသုံးစရိတ်နှင့် အချိုးချထားပါသည်။)

တောင်ကြီးစည်ပင်	၂၀၁၄- ၁၅	၂၀၁၅- ၁၆	၂၀၁၆- ၁၇	၂၀၁၇- ၁၈
သန့်ရှင်းရေးဌာန၏ အသုံးစရိတ်	၂၇၂	၁၅၈	၁၆၄	၁၇၀
စည်ပင် current အသုံးစရိတ်၏ %	၂၆%	၁၅%	၁၉%	၁၈%
စည်ပင် total အသုံးစရိတ်၏ %	၁၅%	၈%	၈%	၄%

အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းသည် လူမှုဘဝသာယာမှုဆိုင်ရာ အရေးကြီးကိစ္စရပ် တစ်ခုဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် ပြည်သူ့ လုပ်ငန်းများအတွက် ဘတ်ဂျက် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ အသုံးပြုနိုင်သော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် ပိုမို အရေးကြီးပါသည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းရှိ လူ ၃.၅ ဘီလီယံခန့် သို့မဟုတ် ကမ္ဘာလူဦးရေ၏ ထက်ဝက်ခန့်သည် အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို လက်လှမ်းမီနိုင်ခြင်း မရှိပါ။⁵ ၎င်းပြဿနာမှာ အမြင်တင့်တယ်မှု မရှိခြင်း တစ်ခုတည်းသာ မဟုတ်ပါ။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အဆိုအရ “စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ကောင်းမွန်စွာ မစီမံနိုင်ခြင်း က လူသားထုကျန်းမာရေး၊ ဒေသတွင်း နှင့် ကမ္ဘာ့ပတ်ဝန်းကျင်၊ နှင့် စီးပွားရေးတို့အပေါ် ကြီးမားသော သက်ရောက်မှု ရှိပါသည်။”⁶ သက်ရောက်မှုများကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ကုန်ကျစရိတ်သည် ယခင်ကတည်းက စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ကောင်းစွာစီမံလျှင် ကုန်ကျမည့်စရိတ်ထက် ရေရှည်တွင် မြင့်မားမည်ဖြစ်သည်။

ရှင်းလင်းချက် (၂) မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမှိုက်ထွက်နှုန်း

မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့ပြ အမှိုက်ထုတ်လုပ်မှုနှုန်းသည် လျှင်မြန်စွာ တိုးမြှင့်လာလျက်ရှိသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ခန့်မှန်းချက်အရ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၌ မြူနီစီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း တစ်မျိုးတည်းပင် တစ်ရက်လျှင် ၅၆၁၆ တန် ထွက်ရှိခဲ့ပြီး လူတစ်ဦးကျ အမှိုက်ထွက်နှုန်းသည် တစ်ရက်လျှင် ၀.၄၄ မှ ၀.၈၅ ကီလိုဂရမ်နှုန်း ဖြင့် မြင့်တက်နေသောကြောင့် ၂၀၂၅ နှစ်အရောက်တွင် တစ်ရက်လျှင် ၂၀၁၂ တန်နှုန်း ထွက်ရှိနိုင်ပါသည်။^၇ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အကြီးဆုံးမြို့ပြ ဗဟိုချက်များ၏ အမှိုက်ထုတ်လုပ်မှုနှုန်းသည် လျှင်မြန်စွာ မြင့်တက်နေသည်ဟု အခြား သုတေသနများကလည်း ဖော်ပြနေကြပြီး သန့်မြန်မာမှ Friedor Jeske ၏ တွက်ချက်မှုအရ ၂၀၁၇ တွင် မန္တလေးမြို့၏ လူတစ်ဦးကျ အမှိုက်ထုတ်လုပ်မှုနှုန်း သည် တစ်ရက်လျှင် ၀.၆၈ ကီလိုဂရမ် ရှိပါသည်။^၈ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြူနီစီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများတွင် အိမ်ထောင်စုအမှိုက် (၆၀%)၊ ဈေးအမှိုက် (၁၀%) နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အမှိုက် (၁၀%) တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် အော်ဂဲနစ် အမှိုက် (၇၇%) က အများဆုံးဖြစ်ပြီး ပလတ်စတစ် (၁၃%)၊ စက္ကူ (၇%) နှင့် အခြား (၃%) တို့ ပါဝင်ကြပါသည်။ မှတ်ချက်- အဓိကမြို့ပြ ဗဟိုချက် များ၌ အော်ဂဲနစ် အမှိုက်ပါဝင်မှုနှုန်း အနည်းငယ် လျော့နည်းပြီး (ရန်ကုန်နှင့် မန္တလေးတွင် ၆၇% နှင့် ၇၂% အသီးသီး) ပလတ်စတစ်နှင့် စက်မှုလုပ်ငန်း အမှိုက် ပါဝင်မှုနှုန်း ပိုမို များပြားပါသည်။^၉

လုပ်ငန်းတာဝန်တွင် အမျိုးမျိုးသော လူမှုစီးပွားရေး ဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်း ပါဝင်ပြီး လက်တွေ့ အမှန်တကယ် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက် ရာတွင်မူ အကန့်အသတ်အနည်းငယ် ရှိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စည်ပင်အဖွဲ့များသည် ကိုယ်ပိုင်ဘဏ္ဍာငွေ ရှာဖွေရပြီး ဘဏ္ဍာငွေရရှိနိုင်သည့် အရင်းအမြစ်မှာလည်း ကျဉ်းမြောင်းကာ အဓိကအားဖြင့် လုပ်ငန်းလိုင်စင် ရောင်းချခြင်း နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရ၏ လွှဲပြောင်းငွေ အနည်းငယ်အပေါ်တွင် မှီခိုနေခြင်း ဖြစ်သည်။^{၁၀} ထို့ကြောင့် စည်ပင်အဖွဲ့များ၏ အဓိက လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများမှာ ရေမြောင်းနှင့် လမ်းများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ အမှိုက်သိမ်းဆည်ခြင်း နှင့် ဒေသန္တရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်း စသည့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများသာ ဖြစ်လာပါသည်။^{၁၁}

မြူနီစီပယ်အာဏာပိုင်များသည် ဒေသန္တရ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန် တမူထူးခြားသည့်နေရာကို ရရှိထားပါသည်။

မြူနီစီပယ်အာဏာပိုင်များသည် ဗဟိုအစိုးရထက် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များကိုသာ တာဝန်ခံရပါသည်။ ထို့ကြောင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့ များသည် မူဝါဒအသစ်များနှင့် ဆန်းသစ်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ပုံဖော်စမ်းသပ် နိုင်ပါသည် (ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး လွှတ်တော်များမှ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် စည်ပင်သာယာရေး ဥပဒေနှင့်အညီ)။^{၁၂} မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်သူ့ရေးရာအုပ်ချုပ်မှု မူဘောင်သည်လည်း လျင်လျင်မြန်မြန် တိုးတက် ပြောင်းလဲနေသောကြောင့် စည်ပင်အဖွဲ့များအတွက်လည်း သက်ဆိုင်ရာ စည်ပင်နယ်မြေနှင့် ဆီလျော်အောင် တဖြည်းဖြည်း ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်မည့် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု ပုံစံအသစ်အမျိုးမျိုးကို စမ်းသပ်ပုံဖော်ရန် အခွင့်အလမ်းများစွာ ရှိနေပါသည်။

မြို့ပြဧရိယာများကို ထိရောက်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရေးမှာ မြန်မာနိုင်ငံ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အလွန် အရေးကြီးပါသည်။ ၂၀၁၄ တစ်နိုင်ငံလုံး သန်းခေါင်စာရင်းအရ ခန့်မှန်းခြေ မြန်မာနိုင်ငံလူဦးရေ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းသည် မြို့ပြဗဟိုချက် နေရာများတွင် နေထိုင်လျက်ရှိပြီး အရှေ့တောင်အာရှတွင် ဒုတိယအနည်းဆုံး ရာခိုင်နှုန်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိအချိန်တွင် ကျေးလက်မှမြို့ပြသို့ ပြောင်းရွှေ့အခြေချမှုနှင့် မြို့ပြဖြစ်ထွန်းမှု တို့ လျှင်မြန်စွာ ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။ သန်းခေါင်စာရင်းလူဦးရေ ခန့်မှန်းချက်အရ ၂၀၁၅ နှင့် ၂၀၂၀ ခုနှစ် အကြားတွင် (၅) နှစ်တိုင်း

ခ။ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း နှင့် မြူနီစီပယ် အုပ်ချုပ်စီမံမှု

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို မကြာသေးမီကပင် စတင်ခဲ့ ပါသည်။ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး (၁၄) ခုတွင် ဒေသဆိုင်ရာ လွှတ်တော်များ ဖွဲ့စည်းခဲ့ ပါသည်။ မြူနီစီပယ် အုပ်ချုပ်ရေးအပေါ် ထိန်းကျောင်းကြီးကြပ်ပိုင်ခွင့်ကို လည်း (၂၀၁၁) တွင် ပြည်နယ် နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခဲ့သည်။ ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရတို့သည် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များကို ထိန်းကျောင်းကြီးကြပ်ပိုင်ခွင့် ရှိသော်လည်း လက်တွေ့တွင်မူ စည်ပင်အဖွဲ့များသည် လွတ်လပ်စွာ ရပ်တည်ကြပါသည်။ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏

လူဦးရေတစ်သန်းခန့်သည် မြို့ပြများသို့ ပြောင်းရွှေ့ကြမည်ဟု တွက်ချက်ထားပါသည်။¹³ လူတစ်ဦးချင်းနှင့် ကုမ္ပဏီများ နီးကပ်စွာ တူယှဉ်တည်ရှိမှု အကျိုးကျေးဇူးဟု ခေါ်ကြသည့် ပေါင်းစည်း သက်ရောက်မှု (agglomeration effect) ကြောင့် မြို့ပြဟုတ်ချက်များသည် စီးပွားရေးတိုးတက်မှုကို အဓိက မောင်းနှင်ရာ နေရာများ ဖြစ်လာပါလိမ့်မည်။^{14,15} မြို့များကို ကောင်းမွန်စွာ စီမံခန့်ခွဲနိုင်ပါက ဆန်းသစ်တီထွင်မှု ရှိသော၊ “အားလုံးပါဝင်နိုင်သော ဒီမိုကရက်တစ်လူ့အဖွဲ့အစည်း” ပေါ်ထွက်လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ စီမံခန့်ခွဲမှု အားနည်းပါက မြို့များသည် လူဦးရေ ထူထပ်ကြပ်သိပ်ပြီး မှုခင်း နှင့် ရောဂါ ပေါများရာ နေရာများ ဖြစ်လာမည်။¹⁶ သန့်ရှင်းကျန်းမာသောမြို့များ တည်ဆောက်ထိန်းသိမ်းရေးမှာ မြို့ပြဖွံ့ဖြိုးရေး၏ အဓိကအကြောင်းအရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။

အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု နှင့် တရားမဝင် အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်း တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ စည်ပင်အာဏာပိုင် များအတွက် ခေါင်းခဲစရာ ကိစ္စရပ်များ ဖြစ်နေသည်။

အာရှဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ အကြား တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှုများအရ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုသည် စည်ပင်အာဏာပိုင်များ ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းနေရသည့် အဓိက ကိစ္စရပ်တစ်ခု ဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုလေ့ရှိပါသည်။

မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် တစ်ခုတည်းသော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်ဖြစ်ရေးမှာ ကနဦးအဆင့် 17 တွင်သာ ရှိပါသေးသည်။

သို့သော်လည်း ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြုပြင်နိုင်မည့် အလားအလာများလည်း ရှိနေပါသည်။ လက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အားကောင်းသော စီးပွားရေးတိုးတက်မှုများ ရှိနေပြီး၊ အမှိုက်ကို ပြန်လည်အသုံးပြု တီထွင်သော (recycling) ကဏ္ဍမှာလည်း ယခင်ကတည်းက ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်ကာ မကြာသေးခင်က ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ထားသည့် စည်ပင်အဖွဲ့များသည်လည်း အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် အပြည့်အဝ လုပ်ပိုင်ခွင့် ရှိနေပါသည်။ အထက်ပါ အကြောင်းများကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကဏ္ဍအလိုက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ခြင်း၊ အမှိုက်စုဆောင်းရာနေရာများ ဆောက်လုပ်ခြင်း¹⁸ နှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံခြင်းများကဲ့သို့ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းဆိုင်ရာ ပြောင်းလဲမှုများ လျင်လျင်မြန်မြန် ဖော်ဆောင်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ ရှိနေသည်ဟု နယ်သာလန် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာအေဂျင်စီမှ ထုတ်ဝေခဲ့သော ‘စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှု အခြေအနေ သုံးသပ်လေ့လာချက်’ က

ဆိုပါသည်။¹⁹ လက်ရှိ ကန်ထရိုက်ငှားရမ်းခြင်း နှင့် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များကိုသာ ဖြေရှင်းနိုင်ပါက ယင်းလုပ်ဆောင်မှုများ၏ ထိရောက်မှုကို သက်သေပြနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

ရှင်းလင်းချက် (၃) ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း
ရိုးရှင်းစွာ ဆိုရပါက ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း ဆိုသည်မှာ ဝန်ဆောင်မှု သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းတစ်ခု လုပ်ဆောင်ရန် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုကို ငှားရမ်းခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေး ရှုထောင့်မှ ဆိုပါက အစိုးရအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုသည် ၎င်း၏ ကိုယ်ပိုင်ဝန်ထမ်းများဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးရမည့်အစား ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ တစ်စုံတစ်ဦး သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီတစ်ခု ကို ငှားရမ်း၍ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း သည် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

စည်ပင်အဖွဲ့များသည် ကိုယ်ပိုင်လုပ်ပိုင်ခွင့်ကို အသုံးပြု၍ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများကို စမ်းသပ်လုပ်ဆောင်လျက် ရှိပါသည်။ စာတမ်းပြုစုခဲ့သည့် အချိန်အထိ အနည်းဆုံး မြို့နယ်/စည်ပင်အဖွဲ့ (၉) ခုသည် အမှိုက်သိမ်းဆည်းရန်အတွက် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းကို ငှားရမ်းခဲ့ခြင်း သို့မဟုတ် ငှားရမ်းရန်စီစဉ်နေခြင်းကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်နေခြင်းကို သိနိုင်ပါသည်။²⁰ သို့သော်လည်း အာရှဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ် (ADB) မှ ထောက်ပြသကဲ့သို့ပင် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းမှ ပုဂ္ဂလိက ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းသို့ ပြောင်းလဲနိုင်ရန် “တင်ဒါခေါ်ယူခြင်းနှင့် သဘောတူစာချုပ်ကို စီမံခန့်ခွဲတတ်သည့် အရည်အချင်း” များစွာ လိုအပ်ပါသည်။²¹ ထို့ကြောင့် လက်ရှိ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း အတွေ့အကြုံများ အထူးသဖြင့် အကျိုးရလဒ်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ပြ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် တိုးတက်ကောင်းမွန်စေမည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေရမည်ဖြစ်သည်။

ဂ။ ပြည်သူ့ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်

အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရာ၌ မည်သူက အမှိုက်သိမ်းဆည်းရန် တာဝန်ရှိသည် နှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် မည်ကဲ့သို့ ရန်ပုံငွေရှာဖွေမည် စသည့် ပြည်သူ့စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အခြေခံမေးခွန်းများကို ဖြေရှင်းရမည် ဖြစ်သည်။ ဒေသအဆင့်ဖြစ်စေ ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဖြစ်စေ အစိုးရတစ်ရပ်၏ တာဝန်မှာ ပညာရေး၊

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု နှင့် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုကဲ့သို့ အခြေခံ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ရန် ဖြစ်သည်။ ဈေးကွက်မှ ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း၊ ဈေးကွက်ကိုစီမံခန့်ခွဲ၍ ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းနှင့် အစိုးရမှ တိုက်ရိုက်ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း တို့အနက် မည်သည့်နည်းလမ်းမှ လူမှုဖူလုံရေးရရှိရန် အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်ကို ပြည်သူ့စီးပွားရေး ပညာရပ်က လေ့လာပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ရန်အတွက် စိစစ်လေ့လာမှု အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ရပါသည်။ ဆက်နွယ်ပါဝင်သူ အသီးသီးအတွက် မည်ကဲ့သို့ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်မည်နည်း၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ ဝန်ဆောင်မှုပေးပါက ဈေးကွက်အရ ရှုံးနိမ့်နိုင်ပါသလားနှင့် အစိုးရမှ ဝန်ဆောင်မှုပေးလျှင် အပေါင်းလက္ခဏာ (သို့) အနုတ်လက္ခဏာ ပြန့်နှံ့မှုများ ရှိနိုင်ပါသလား စသည်တို့ကို စိစစ်လေ့လာရပါသည်။ ပြည်သူ့စီးပွားရေးပညာရပ်တွင် လူမှုဖူလုံရေး ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေမှု နည်းလမ်းများ ကိုလည်း လေ့လာပြီး စည်ပင်အာဏာပိုင်များသည် ပုံမှန်အားဖြင့် ပစ္စည်းခွန်၊ ဝင်ငွေခွန်၊ ဗဟိုအစိုးရ၏ လွှဲပြောင်းမှုနှင့် ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံခြင်းတို့မှ ဘဏ္ဍာငွေ ရရှိပါသည်။²² ယခုစာတမ်း၌ အမှိုက်သိမ်းဆည်းရန် မည်သို့တွင် အမှန်တကယ် တာဝန်ရှိသနည်းနှင့် မည်ကဲ့သို့စီမံခန့်ခွဲပြီး ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေနိုင်မည်နည်း စသည့် မူဝါဒချမှတ်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သည့် မေးခွန်းများကို ထုတ်ဖော်တင်ပြထားပါသည်။

အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု ဝန်ဆောင်ခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်းပါက ပိုမိုထိရောက်မှု ရှိနိုင်မည့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု ဥပမာတစ်ခုဖြစ်သည်။ သီအိုရီအရ ယင်းအဆိုပြုချက်မှာ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ကုန်ကျစရိတ် လျော့ချရန်နှင့် တီထွင်ဖန်တီးရန်မှာ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍများတွင် အကျိုးစီးပွား ပိုမိုရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း အမြတ်အစွန်း အကျိုးစီးပွားကြောင့် အေဂျင်စီကုန်ကျစရိတ် (agency costs) ဟု ခေါ်ကြသော ဝန်ဆောင်မှုအားနည်းခြင်း၊ လူထုနှင့် စည်ပင်အာဏာပိုင်အကြား လူမှုပဋိညာဉ် ပျက်စီးခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်ကာ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အခြားဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေရန်ပင် ပိုမို ခက်ခဲသွားနိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းဆိုင်ရာ လေ့လာမှုစာတမ်းအများစုမှာ ဖွံ့ဖြိုးပြီး စီးပွားရေး ရှိသော၊ အင်စတီကျူးရှင်း စွမ်းရည်ပြည့်ပြီး ဈေးကွက်အရ ရင့်ကျက်သော နိုင်ငံများ၏ အခြေအနေအပေါ် အခြေခံ၍ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိုကဲ့သို့သော အခြေအနေမျိုးများ မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် ယခုစာတမ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခြေအနေအပေါ် အခြေခံ၍သာ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ပုံ (၁) - အမှိုက် ထုတ်လုပ်မှုမှ စွန့်ပစ်မှုအထိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ ကွင်းဆက်

အမှိုက်အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်း (ပြန်လည်ဖန်တီး အသုံးပြုနိုင်သော ပစ္စည်းများကို ထုတ်ယူခြင်း နှင့် အော်ဂဲနစ် အမှိုက်များကို ဖယ်ရှားခြင်း) ကို သီးခြားအဆင့်တစ်ခုအဖြစ် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လုပ်ထုံးအရဖြစ်စေ လုပ်ထုံးအရ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ကွင်းဆက်တစ်ခု၏ အဆင့်တိုင်းတွင် အမှိုက်အမျိုးအစား ခွဲခြားမှု ဖြစ်ပေါ်လျက် ရှိပါသည်။ ယခုစာတမ်းတွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ၏ အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကိုသာ အဓိက တင်ပြထားပြီး အခြားရှုထောင့်များအား ရှင်းလင်းချက် နှင့် မူဝါဒ အကြံပြုချက် များတွင် ရည်ညွှန်းပြောဆို သွားမည်ဖြစ်သည်။

ဃ။ လေ့လာမှု

ယခုစာတမ်းတွင် မြန်မာ့စည်ပင်အာဏာပိုင်များ လက်ရှိအသုံးပြုနေသည့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးကို သုံးသပ်လေ့လာထားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းဖြစ်စဉ်နှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သီအိုရီများကို သုံးသပ်ခြင်းအားဖြင့် စည်ပင်သာယာအမှိုက်သိမ်းစနစ် မည်ကဲ့သို့ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်မည်ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ထားပါသည်။ အစပိုင်းတွင် စည်ပင်သာယာရေးလုပ်ငန်းကို ပုဂ္ဂလိကသို့အပ်နှံခြင်း ဖြစ်စဉ်များအား သုံးသပ်ထားပြီး၊ နောက်ပိုင်းတွင် အခြားဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများရှိ အမှိုက်သိမ်းစနစ်ပုံစံများကို လေ့လာပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမှိုက်သိမ်းစနစ်များကို သုတေသနပြုရာတွင် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုနည်းလမ်းကို အသုံးပြုထားပါသည်။ သုတေသနမှ ကနဦးတွေ့ရှိချက်များကို မန္တလေးနှင့် တောင်ကြီးမြို့တို့၌ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း နှင့် Renaissance Institute တို့ ပူးပေါင်းကျင်းပသည့် နိုင်ငံအနှံ့မှ စည်ပင်အရာရှိ ၁၅၀ ကျော် ပါဝင်မှုရှိခဲ့သော အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲနှစ်ခု တွင် တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ၎င်းတို့၏ သုံးသပ်ချက် နှင့် သဘောထားအမြင်များကို ရယူခဲ့ကာ ယခုစာတမ်းတွင် ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်း ခဲ့ပါသည်။

မိတ်ဆက်အပိုင်း ပြီးသည့်နောက် အပိုင်း (၂) တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု အလေ့အထများအကြောင်း အကျဉ်းချုပ်သုံးသပ်ချက်ကို ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု လေးခု အပေါ်အခြေခံ၍ တင်ပြထားပါသည်။ အပိုင်း (၃) တွင်မူ နိုင်ငံတကာဖြစ်ရပ်နှစ်ခုကို လေ့လာ၍ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းဖြင့် စာချုပ်ချုပ်ဆိုရာ၌ သတိထားရမည့်အချက်များနှင့် ရပ်ရွာအခြေပြု ပုံစံအသုံးပြုခြင်း အကျိုးကျေးဇူးများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အပိုင်း (၄) တွင် စာတမ်း တွေ့ရှိချက်များကို နိဂုံးချုပ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းဆိုင်ရာ စီးပွားရေး သုတေသနများကို နောက်ဆက်တွဲအပိုင်းတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

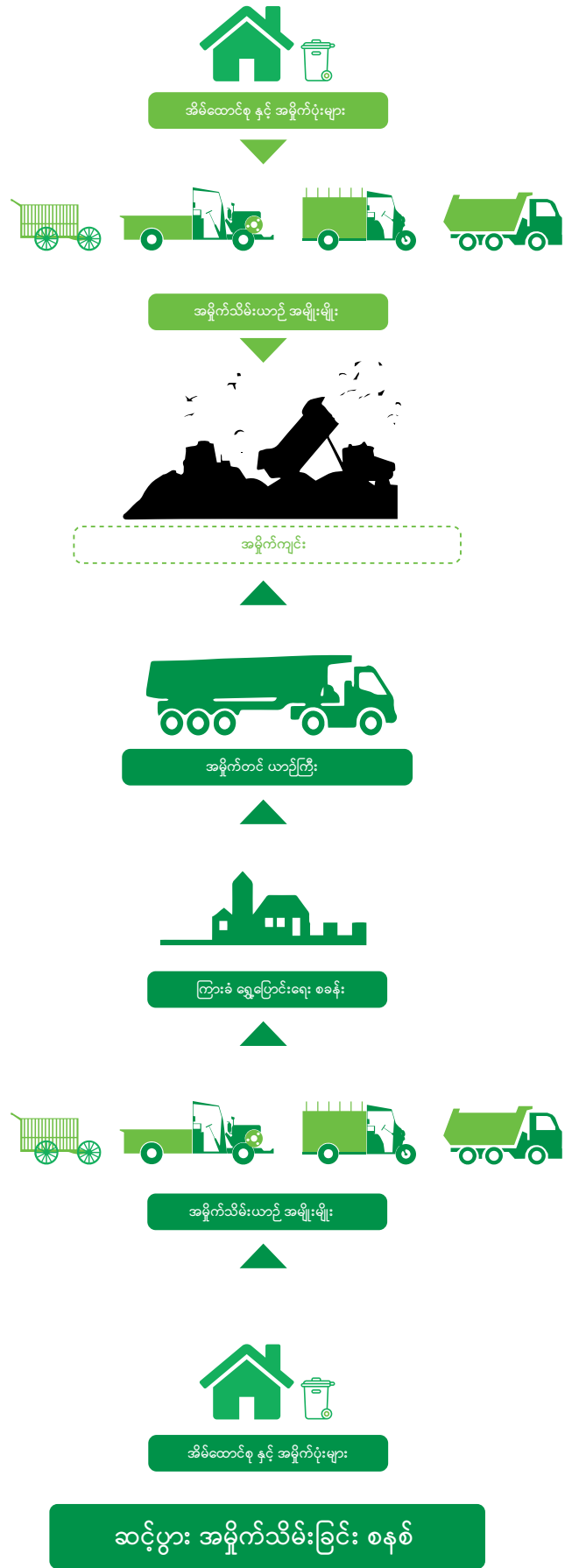
၂။ လက်တွေ့အသုံးပြုနေသော အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှုစနစ်

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု စနစ်မှာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း နှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း မဟုတ်သော စနစ်များကို ရောစပ်ထားသော ပုံစံဖြစ်နေပြီး ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံမှုပုံစံများ၊ ဝန်ထမ်းလစာ၊ ယာဉ်နှုတ်ခ၊ အသုံးပြုမှု နှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ နှင့် လူထု ပါဝင်ပတ်သတ်မှု အဆင့်တို့တွင် အမျိုးမျိုး ကွဲပြားခြားနားစွာ ကျင့်သုံးလျက် ရှိပါသည်။ ခြုံငုံ၍ သုံးသပ်ရပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ စည်ပင်အဖွဲ့များသည် လုပ်ငန်းတောင်းဆိုချက် များပြားမှု၊ စွမ်းရည်မပြည့်ဝမှု နှင့် ဘဏ္ဍာငွေ အကန့်အသတ်ရှိမှု စသည့် စိန်ခေါ်မှုများ ကြုံတွေ့နေရ ပါသည်။ ယခုအပိုင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက် လေးခု နှင့် နိုင်ငံတကာ ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက် နှစ်ခုတို့ကို အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထားပါသည်။ ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်များကို အခြေခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု စနစ်များအား သရုပ်ခွဲလေ့လာမှုပုံစံကို အပိုင်း (၃)တွင် ဖော်ပြထားပြီး မတူညီသော နည်းလမ်းအသီးသီး၏ အားသာချက် နှင့် အားနည်းချက် များကိုလည်း စာရင်းပြုစုထားပါသည်။

ပုံ (၂) - အခြေခံအမှိုက်သိမ်းခြင်းနှင့် ဆင့်ပွားအမှိုက်သိမ်းခြင်းတို့၏ ကွာခြားမှု

အခြေခံအမှိုက်သိမ်းခြင်း စနစ်

ရှင်းလင်းချက် (၄) အခြေခံ အမှိုက်သိမ်းမှု ပုံစံ နှင့် ဆင့်ပွားအမှိုက်သိမ်းမှု ပုံစံ ခွဲခြား ထားရှိခြင်း၏ အကျိုးကျေးဇူးများ

ခြေခံ အမှိုက်သိမ်းခြင်း (primary collection) ဆိုသည်မှာ အမှိုက် ထုတ်လုပ်သူများ အမှိုက် စတင်ထားရှိသည့် နေရာ (ဥပမာ- အိမ်တွင်း သို့မဟုတ် အိမ်ပြင်ပ၊ သို့မဟုတ် စုပေါင်း အမှိုက်ပုံးများ) မှ အမှိုက်ကန် (transfer station) သို့မဟုတ် အမှိုက်ပုံသို့ သယ်ယူပို့ဆောင်သည့်ပုံစံ ဖြစ်သည်။ ဆင့်ပွား အမှိုက်သိမ်းခြင်း (Secondary collection) ဆိုသည်မှာ အခြေခံ အမှိုက်သိမ်းခြင်း အားဖြင့် ထွက်ရှိလာသည့် အမှိုက်ပမာဏ များစွာကို အမှိုက်ကန် (transfer station) သို့ ပို့ဆောင်ပြီးနောက် ၎င်းမှတစ်ဆင့် အမှိုက်ပုံသို့ ပို့ဆောင်သော ပုံစံဖြစ်သည်။ မြူနီစီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲခြင်း လုပ်ဆောင်ရာတွင် အခြေခံ နှင့် ဆင့်ပွား အမှိုက်သိမ်းခြင်း ပုံစံနှစ်မျိုး ခွဲခြားခြင်းအားဖြင့် ရရှိသော အဓိကအကျိုးကျေးဇူးမှာ အမှိုက်ပုံသို့ အမှိုက်ပို့ဆောင်ရာ၌ အချိန်နှင့်ငွေ အကုန်အကျ သက်သာခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

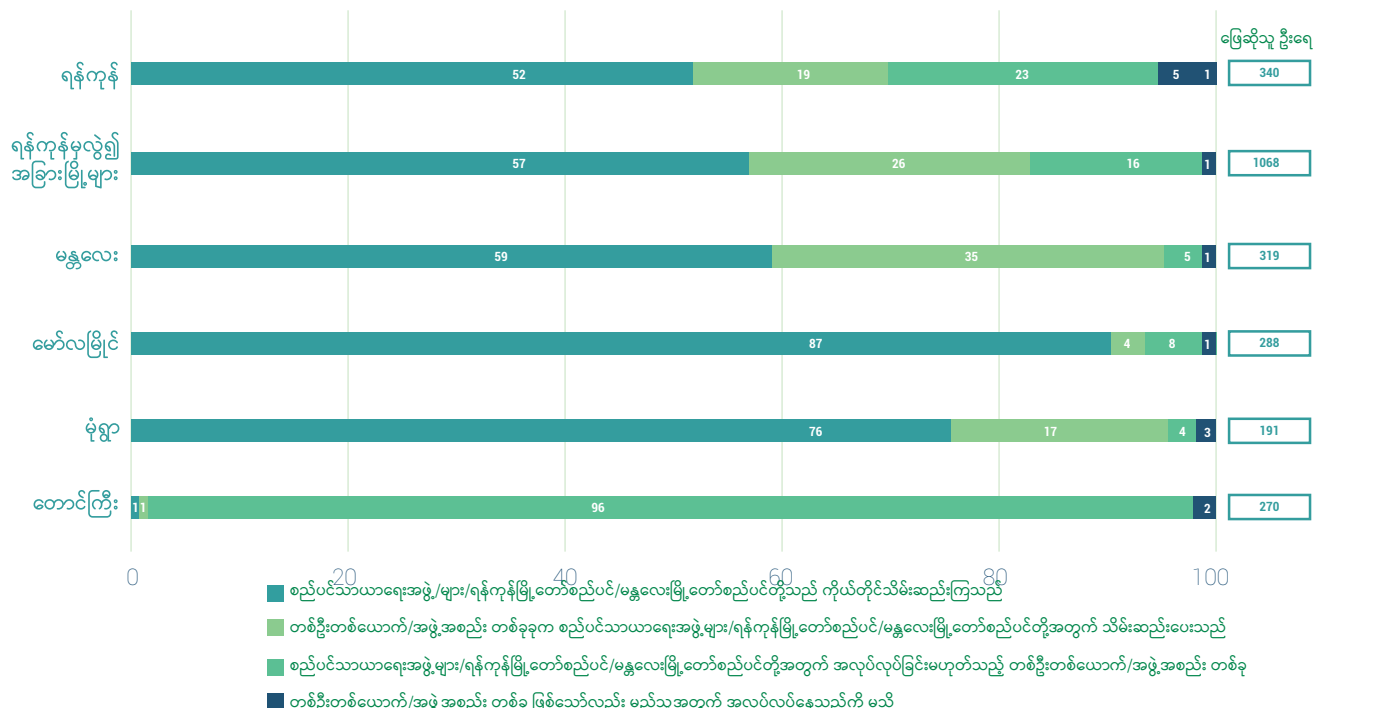
အမှိုက်သိမ်းယာဉ် အငယ်စားများဖြင့် နေရာအကျယ်အဝန်း ပိုမို လွှမ်းခြုံနိုင်ကာ အကြီးစားယာဉ်များက အမှိုက်ပုံသို့ ပို့ဆောင်ခြင်းကို ပိုမို လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ခွဲခြားခြင်းဖြင့် လမ်းများအပါအဝင် အခြေခံအဆောက်အအုံ ထိခိုက်ခြင်း ပိုမို သက်သာမည် ဖြစ်သည်။ ရေရှည်အတွက် ဆိုပါက အမှိုက်ပုံး၊ လက်တွန်းလှည်း သို့မဟုတ် သုံးဘီးကား ကဲ့သို့ စရိတ်နည်း ပစ္စည်းကိရိယာများ အသုံးပြု၍ အခြေခံ အမှိုက်သိမ်းခြင်းသည် ထိရောက်သော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု အတွက် အရေးကြီး အုတ်မြစ်တစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ပြီး အိမ်ထွက် အမှိုက်များကို ခွဲခြားခြင်း (ဆူရာဘာရာ၊ အင်ဒိုနီးရှား ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု တွင်ကြည့်ပါ) အတွက်လည်း အခြေခံတစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။

က။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျင့်သုံးဆဲ အလေ့အထများကို ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

အမှိုက်နှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း သိမ်းဆည်းခြင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ရှိ မြို့နယ်အာဏာပိုင်များက စီမံခန့်ခွဲနေခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရန်ပုံငွေ မလုံလောက်မှု အပါအဝင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသော မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ကြီးများသည် ဒေသန္တရမှ မွမ်းမံထားသော ပုံစံမျိုးဖြင့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းအား လုပ်ဆောင်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရန်ကုန်မြို့ရှိ တိုက်ခန်းနေထိုင်သူများသည် တစ်သီးပုဂ္ဂလ အမှိုက်သိမ်းဆည်းသူ များအား အမှိုက်တစ်အိတ်လျှင် ၂၀၀ ကျပ်မှ ၃၀၀ အထိ ပေးကြရသည်။ တချို့မြို့များတွင် အိမ်တိုင်ရာရောက် အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှုအတွက် သီးခြား ငွေကြေးပေးဆောင်သလို စုစည်းထားသည့်အမှိုက်များကို သိမ်းဆည်းရန် အတွက် YCDC ဝန်ထမ်းများအား ငွေကြေးပေးဆောင်ခြင်းလည်း ရှိနေသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အနည်းဆုံး စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့ (၈) ဖွဲ့ တို့က အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းကို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံလုပ်ကိုင်စေခဲ့သည်။ ဝန်ဆောင်မှုပိုင်း ကွက်လပ်ကိုဖြည့်ရန် ရပ်ရွာအသိုင်းအဝန်းများမှ အားဖြည့်ကူညီလာသည်ကို ဘားအံ နှင့် မုံရွာ အပါအဝင် မြို့အနည်းငယ်တို့၌ တွေ့ရပါသည်။ သို့ရာတွင် မြို့များစွာတို့သည် အမှိုက်နှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ အလွန်တရာ များပြားလာခြင်း၊ မြေကျင်းတူး၍ အမှိုက်များအား မြေပေါ်သို့တိုက်ရိုက်စွန့်ပစ်ခြင်း (open dumping) နှင့် အမှိုက်များကို မီးရှို့ဖျက်စီးခြင်း စသည့်တို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြေရှင်းရန် မစွမ်းဆောင်နိုင် ဖြစ်နေသည်။

လူနေအိမ်များ သို့မဟုတ် အမှိုက်ပုံများမှ အမှိုက်များကို မည်သူက အမှန်တကယ် သိမ်းဆည်းနေသည်ဆိုသော အချက်တွင် ကွဲပြားမှုများ ရှိနေပါသည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း ၏ မြို့ပြလူနေမှုဘဝ စစ်တမ်း (၂၀၁၈) အရ လူနေအိမ် အမှိုက် အများစုကို စည်ပင်အဖွဲ့မှ တိုက်ရိုက် သိမ်းဆည်းသည် သို့မဟုတ် အေးဂျင့်တစ်ခုကို ၎င်းတို့ကိုယ်စား သိမ်းဆည်းစေသည်ဟု သိရပါသည်။ အမှိုက်ပမာဏ အနည်းငယ်ကို စည်ပင်အဖွဲ့ မှမဟုတ်သည့် အမှိုက်သိမ်းသူတစ်ချို့က သိမ်းဆည်းပါသည်။ စည်ပင်အမှိုက်သိမ်းသူများက တရားမဝင် အမှိုက်ကောက်သူ တစ်ချို့၏ အကူအညီကိုရယူပြီး အပြန်အလှန်အနေဖြင့် ပြန်လည်ရောင်းချနိုင်သော ပစ္စည်းများကို အမှိုက်ကောက်သမားများက ရယူနိုင်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ အစီအမံ များကို လူထုမှ ကောင်းစွာသိကျွမ်းနားလည်ခြင်း မရှိပါ။ ဥပမာ - တောင်ကြီးမြို့ စည်ပင်အဖွဲ့သည် တစ်မြို့လုံးရှိ အမှိုက်များကို သိမ်းဆည်းရန် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းတစ်ခုကို ငှားရမ်းခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း တစ်သီးပုဂ္ဂလ သို့မဟုတ် စည်ပင်နှင့် သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိသောအဖွဲ့များက အမှိုက်များကို သိမ်းဆည်းနေသည်ဟု စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ ၉၆% က ယုံကြည်နေကြပါသည် (ဇယား ၂)။

ဇယား (၂) - အိမ်ထွက်အမှိုက်များအား မည်သူက သိမ်းဆည်းသည်ဟု ထင်မြင်ပါသနည်း၊ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မြို့ပြလူမှုဘဝ စစ်တမ်း^{၂၃}

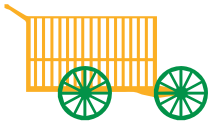

ထို့နည်းတူ အခြေခံအဆောက်အအုံပိုင်းတွင်လည်း ခြားနားမှုကြီးစွာ ရှိနေပါသည်။ အသုံးများသော အမှိုက်သိမ်းယာဉ်များတွင် ထော်လာဂျီ၊ သုံးဘီး၊ ပုဇွင်းခေါင်း၊ နောက်ပွင့် နှင့် အသေးစားနှင့် အကြီးစား အမှိုက်ချေဖျက်စက်များ ပါဝင်ပါသည်။

ရန်ကုန်မြို့ကဲ့သို့မြို့များမှ တစ်သီးပုဂ္ဂလ အမှိုက်သိမ်းသူများကမူ လက်တွန်းလှည်းကို အသုံးပြုပါသည်။ မန္တလေး နှင့် မုံရွာ ကဲ့သို့ မြို့များတွင်မူ အမှိုက်ပုံးများကို လိုက်လံသိမ်းဆည်းရန် နောက်တွဲပါသောအမှိုက်သိမ်းယာဉ်များကို အသုံးပြုပါသည်။ စက်ယန္တရား အမျိုးအစားများကို စံ သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိသောကြောင့် မြို့အသီးသီးသည် ၎င်းတို့၏ဘတ်ဂျက်နှင့် ပထဝီဝင်မြေပြင် အနေအထား (ဥပမာ- မတ်စောက်၍ ကျဉ်းမြောင်းသော လမ်းများစွာရှိသည့် တောင်ကြီးမြို့ ကဲ့သို့) ကိုလိုက်၍ သင့်တော်ရာစက်ယန္တရားများကို ဝယ်ယူနိုင်သည့် အကျိုးအမြတ် ရှိပါသည်။

လက်ရှိအချိန်တွင် အခြေခံ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း (primary waste collection) နှင့် ဆင့်ပွား အမှိုက်သိမ်းခြင်း (secondary waste collection) ဟူ၍ ပုံစံတကျ ဖွဲ့စည်းထားခြင်း သို့မဟုတ် ခွဲခြားထားခြင်း မရှိသေးပါ။²⁴ ယင်းသို့ ခွဲခြားထားမှု မရှိခြင်းကြောင့် ထိရောက်မှု အားနည်းစေပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မြို့များစွာသည် အိမ်တိုင်ရာရောက် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း နှင့် အမှိုက်ပုံကြီးများသို့ အမှိုက်ပို့ဆောင်ခြင်း နှစ်ခုလုံးအတွက် အလယ်အလတ် အရွယ်အစားရှိ အမှိုက်သိမ်းယာဉ်များကို အသုံးပြုနေခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ အကြီးစား အမှိုက်သိမ်းယာဉ်များသည် အမှိုက်ကျင်းသို့ ပို့ဆောင်ခြင်းအတွက် ပိုမိုသင့်တော်သောကြောင့် အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ်များ (လောင်စာဆီ ကဲ့သို့) လေ့လွင့်မှု ဖြစ်ပေါ်စေပါသည် (စာစုသေတ္တာ ၄ တွင်ရှု)။

ပုံ (၃) - မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံးများသော အမှိုက်သိမ်းယာဉ်များ

လက်တွန်းလှည်း

ထော်လာဂျီ

သုံးဘီး

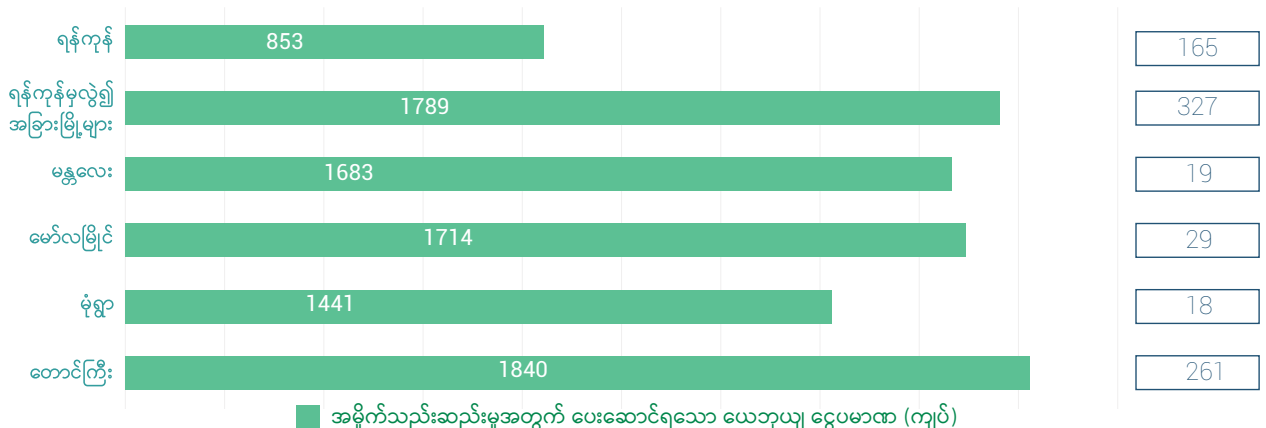

ပုဇွင်းခေါင်း

ပစ္စည်းခွန်တွင်ပါဝင်သော စည်းကြပ်ခြင်းလေးမျိုးတွင် စည်ပင်အဖွဲ့များ၏ “သန့်ရှင်းရေးဌာန” အတွက်လည်း တစ်ခု ပါဝင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ပစ္စည်း/အရာဝတ္ထုများအပေါ်တွင် တန်ဖိုးဖြတ်မှု နည်းပါးလွန်းသောကြောင့် စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များမှ ကောက်ခံနေသော ပစ္စည်းခွန်ရရှိမှု ပမာဏသည် အလွန်နည်းပါးနေပါသည် (McDonald နှင့် Hein ၂၀၁၇)။ ထို့ကြောင့် စည်ပင်အဖွဲ့များအတွက် ရန်ပုံငွေရှာဖွေနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်း နည်းပါးလွန်းလှပြီး လုပ်ငန်းလိုင်စင်ရောင်းချခြင်း၊ ဗဟိုနှင့် ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရအဖွဲ့များမှ လွှဲပြောင်း ထောက်ပံ့ငွေတို့အပေါ်တွင် အလွန် မှီခိုနေရပါသည်။²⁵ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းမှာလည်း ကုန်ကျစရိတ်များသော လုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ မြို့အရွယ်အစားအရ ဝန်ဆောင်မှုများကို ကောင်းစွာပေးနိုင်သည့် မန္တလေးမြို့တွင် အမှိုက်သိမ်းဆည်းပြီး အမှိုက်ကျင်းရှိရာသို့ ပို့ဆောင်ရာ၌ အမှိုက်တစ်တန်အတွက် ခန့်မှန်း ကုန်ကျစရိတ် ၁၆၈၅၅ ကျပ် ရှိပါသည်။²⁶

ဇယား (၃) - ယေဘုယျ လစဉ်အမှိုက်သိမ်းဆည်းခများ သီးခြား အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ ပေးဆောင်ရသည့် အိမ်ခြေများအပေါ် အခြေခံထားပြီး ပစ္စည်းခွန်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ပေးဆောင်နေသည့်အိမ်ခြေများနှင့် ပေးဆောင်ခြင်းမရှိသောအိမ်ခြေများ မပါဝင်ပါ။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မြို့ပြလူမှုဘဝ စစ်တမ်း

ဖြေဆိုသူ ဦးရေ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများမှာ အန္တရာယ်များသော လုပ်ငန်းခွင်အခြေအနေ ဖြစ်သည့်တိုင်အောင် လုပ်ခလစာ အလွန်အမင်းနည်းပါးသည်ဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း ခံရပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် 'အမှိုက်ယာဉ် နောက်လိုက်' (အမှိုက်သိမ်းသူ၊ များသောအားဖြင့် ယာဉ်တစ်စီးလျှင် နှစ်ဦး) နှင့် ယာဉ်မောင်းအချို့မှာ နေ့စားအလုပ်သမားများ ဖြစ်ကြပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနည်းဆုံးလုပ်ခလစာနှုန်း ဖြစ်သည့် တစ်ရက်လျှင် ၄၈၀၀ နှုန်း ရရှိပါသည်။ အတွေ့အကြုံရင့် ယာဉ်မောင်းများမှာမူ ပုံမှန်လစာရ ဝန်ထမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။ သို့သော်လည်း လက်တွေ့တွင် စည်ပင်အဖွဲ့များ၏ လုပ်ခပေးအပ်မှုအချို့သည် အနည်းဆုံး လုပ်ခလစာထက် နည်းပါးနေသည်ကိုတွေ့ရပြီး တောင်ကြီးမြို့ရှိ အမှိုက်ယာဉ် နောက်လိုက်များသည် လစာအဖြစ် တစ်လလျှင် ၈၀၀၀၀ ကျပ်သာ ရရှိပါသည်။ နိုင်ငံ၏ အနည်းဆုံးအခကြေးငွေ သတ်မှတ်ချက်အဖြစ် ယခင်က တစ်ရက်လျှင် ၃၆၀၀ ကျပ်အဖြစ် သတ်မှတ်ထားရာမှ ၂၀၁၈ မေလ၌ တစ်ရက်လျှင် ၄၈၀၀ ကျပ်သို့ တိုးမြှင့် ပေးခဲ့သည့်တိုင်အောင် အလုပ်သမားများအတွက် ထိုလစာမှာ လုံလောက်ခြင်း မရှိသေးပါ။ ထို့ကြောင့် အလုပ်သမားများစွာတို့သည် ပြန်လည်ရောင်းချနိုင်သည့် အမှိုက်များမှ တစ်ဖက်တစ်လမ်း ဝင်ငွေရှာဖွေကြပြီး အချို့မြို့များတွင် အလုပ်သမားများက ဓာတ်ဆီ ထုတ်ယူ၍ ပြန်လည်ရောင်းချကြသည်ဟု ကြားသိရသည်။ အချို့နေရာများတွင် အလုပ်သမားများကို ရပ်ရွာမှ စေတနာစိတ်ဖြင့် အပိုထပ်ဆောင်း ထောက်ပံ့ကြသည်လည်း ရှိသည်။ ပြင်ဦးလွင်ရှိ စည်ပင်အလုပ်သမားများကမူ နှစ်စဉ် အပိုဆုကြေး ရရှိသည်။ အထက်ပါ အခြေအနေ များနှင့် လုံးဝကွဲပြားနေသည့် အဖြစ်အပျက်တစ်ခုမှာ ဘားအံမြို့ရှိ ရပ်ကွက် ၇ နှင့် ၈ တွင်ဖြစ်ပြီး အမှိုက်ယာဉ် နောက်လိုက်နှစ်ဦးမှာ တစ်လလျှင် လစာ ၁၈၀၀၀၀ ကျပ် ရရှိကာ ယာဉ်မောင်းလည်းဖြစ်သူ၊ ယင်း အမှိုက်သယ် ထော်လာဂျီ၏ ပိုင်ရှင်လည်းဖြစ်သူမှာ လုပ်အားခ၊ ယာဉ်ထိန်းသိမ်းခ နှင့် စက်သုံးဆီအခအဖြစ် စုစုပေါင်း တစ်လလျှင် ၇၀၀၀၀၀ ကျပ် ရရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ စည်ပင်အဖွဲ့ (၉) ခုသည် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းအား ငှားရမ်းအသုံးပြုခြင်း (သို့မဟုတ်) အသုံးပြုရန် စဉ်းစားနေကြောင်း ယခုစာတမ်းမှ မှတ်သားနိုင်ခဲ့ပါသည်။ လုပ်ငန်းငှားရမ်းမှု တစ်ခုကိုမျှ တင်ဒါခေါ်ယူခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ ဟု ယခုစာတမ်းမှ လေ့လာသိရှိထားပါသည်။²⁷ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းတို့သည် စည်ပင်သာယာအဖွဲ့၏ ယန္တရားများ နှင့် ယာဉ်များ လွှဲပြောင်းယူ၍ စီမံခန့်ခွဲရပြီး ဝန်ဆောင်မှု တိုးချဲ့ရန်အတွက် ယာဉ်အသစ်

(သို့မဟုတ်) အသုံးပြုပြီး ယာဉ်များကို ထပ်မံ၍ ဝယ်ယူဖြည့်တင်းပါသည်။ သို့သော်လည်း ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများသည် ငွေကြေး အရင်းအနှီး နည်းပါးမှုကြောင့် ယာဉ်အပိုပစ္စည်းအပါအဝင် ယန္တရားများအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရာတွင် အားနည်းခြင်းများ ရှိနေပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် ဝန်ထမ်းအင်အား မလုံလောက်မှုလည်း ကြုံတွေ့နေရပြီး ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံခြင်းတွင် အခက်တွေ့နေပါသည်။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းငှားရမ်းခြင်းမှ သက်ဆိုင်ရာမြို့များအတွက် အကျိုးအမြတ်ရရှိမှု လွန်စွာနည်းပါးသည်ကို တွေ့နေရပြီး ဖြစ်ရပ်လေ့လာချက်များအဖြစ် နောက်စာမျက်နှာ များတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ပြင်ဦးလွင် နှင့် မုံရွာ တို့တွင် အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများအား ပုဂ္ဂလိကသို့ အပ်နှံခဲ့သော်လည်း သက်ဆိုင်ရာမြို့များအတွက် အကျိုးအမြတ်ဖြစ်ထွန်းမှု မရှိသလောက် နည်းပါးခဲ့သည့် အတွက် သက်ဆိုင်ရာ မြို့နယ်စည်ပင်အဖွဲ့များမှပင် ဝန်ဆောင်မှုအား ပြန်လည်ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။ တောင်ကြီးစည်ပင်အဖွဲ့သည် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံရာတွင် ကနဦး၌ ဝန်ဆောင်မှုများကို စိတ်တိုင်းမကျခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် အာရှဖောင်ဒေးရှင်း နှင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းတို့ နီးကပ်စွာ ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ပြီးနောက် တိုးတက်မှုများ ရှိလာခဲ့သလို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ဆက်လက် ပေးနေပါသည်။

ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သလိုပင် စည်ပင်အဖွဲ့များစွာတို့သည် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခများကို သီးခြားစီ စတင်ကောက်ခံ နေပါသည်။ ပြင်ဦးလွင် နှင့် တောင်ကြီး ကဲ့သို့ စည်ပင်သာယာအဖွဲ့ များကလည်း အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ ကောက်ခံရန် အတွက် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများသို့ အပ်နှံရန် ကြိုးစားခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် စိန်ခေါ်မှုနှစ်ခု ရှိပါသည်။ ပထမတစ်ခုမှာ အခကြေးငွေ ပေးဆောင်ရန် ပျက်ကွက်သူများ တိုးလာနိုင်ပါသည်။ ဒုတိယ အနေဖြင့် သတင်းအချက်အလက် ဆိုင်ရာ အချိုးမညီမျှခြင်း ကြောင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ကို ထိခိုက်စေနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည် (စာစုသေတ္တာ ၁၁ နှင့် စာစုသေတ္တာ ၁၃ ကိုရှု)။

ရှင်းလင်းချက် (၅) အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ ကောက်ခံမှု အပေါ် အစိုးရမှ ထိန်းချုပ်ခြင်း

ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ အစား အစိုးရက အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ ကို ကောက်ခံပါက အချက် (၄) ချက်ကို လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဟု အေဂျင်စီ သီအိုရီက ဆိုပါသည်။ ယင်းအချက် (၄) ချက်မှာ - အသုံးပြုခ ထိန်းချုပ်ခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိက အချက်အလက်များကို ရယူ သိမ်းဆည်းခြင်း၊ လုပ်ငန်းဆုံးရှုံးနိုင်ခြေကို လျှော့ချခြင်း နှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဖြင့် ညီညွတ်စေခြင်း တို့ဖြစ်ပါသည်။ တနည်းအားဖြင့် မြူနီစီပယ် အစိုးရသည် ရန်ပုံငွေပံ့ပိုးမှု သို့မဟုတ် ပုံသေနှုန်းထားတို့ကို အသုံးပြု၍ ဝန်ဆောင်မှု အသုံးပြုခ ကို မြို့နေထိုင်သူများ တတ်နိုင်သည့် နှုန်းထားအတိုင်းဖြစ်ရန် လုပ်ဆောင်ပေးပြီး ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ အချက်အလက်များကိုလည်း ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ဝန်ဆောင်မှုပေးသည့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းအတွက် ပုံမှန်ဝင်ငွေ အာမခံနိုင်ရန် အထက်ပါ သတင်းအချက်အလက်များကို အသုံးပြုမည် ဖြစ်သည်။ စည်းကမ်းလိုက်နာမှုလည်း ပိုရှိလာနိုင်ပါသည်။ တောင်ကြီးမြို့ရှိ အသုံးပြုသူများသည် ဥပဒေကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံသားတာဝန် ကို လိုက်နာလိုခြင်း စသည့် အကြောင်းပြချက်များဖြင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းမှ ကောက်ခံသူထက် အစိုးရဝန်ထမ်း ကောက်ခံသူကိုသာ ဝန်ဆောင်ခ ပိုမိုပေးလိုသည် ဟု ဆိုကြပါသည်။ အထက်ပါ အချက် (၄)ချက် လုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းအားဖြင့် အစိုးရသည် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှု၊ ဝန်ဆောင်မှုဖြစ်စဉ်တွင် ဆက်လက်ပါဝင်နိုင်မှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း ဈေးနှုန်းကို လျှော့ချနိုင်မှု စသည့် အကျိုးကျေးဇူးများ ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

အခြား ထူးခြားသော ဖြစ်ရပ်တစ်ခုမှာ ပုဂ္ဂလိကမှ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ ကောက်ခံသော မြို့များသည် (အထူးသဖြင့်- တောင်ကြီးမြို့) လစဉ်နှုန်းထားတစ်ခုကို သတ်မှတ်ထားပြီး ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းက ၎င်းရရှိသော ဝင်ငွေထဲမှ ထုတ်နုတ်၍ ပြန်လည်ပေးဆောင်ရပါသည်။ တကယ်တမ်းတွင်မူ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသည် အသုံးပြုခ ကောက်ခံရန် အထူးအခွင့်အရေး ရရှိသည့်အတွက် ပြန်လည်ပေးဆောင်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ ပုံမှန် အလေ့အထများဖြင့် ဆန့်ကျင်ဘက် ဖြစ်နေပါသည်။

ခ။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဖြစ်ရပ်များကို လေ့လာခြင်း ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု - တောင်ကြီးမြို့

တောင်ကြီးမြို့သည် ရှမ်းပြည်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းကို ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းသို့အပ်နှံသည့် ပထမဆုံး စည်ပင်အဖွဲ့များထဲမှ တစ်ဖွဲ့လည်းဖြစ်သည်။ တောင်ကြီးစည်ပင်အဖွဲ့သည် တောင်ကြီးမြို့ပေါ် ရပ်ကွက် ၂၂ ခုရှိ (တောင်ကြီးမြို့ အနီးရှိ မြို့ခွဲများ ဖြစ်သော အေးသာယာ နှင့် ရွှေညောင် သို့ လုပ်ငန်းတိုးချဲ့နိုင်မည့် သဘောတူညီချက်ဖြင့်) အမှိုက် နှင့် မိလ္လာ သိမ်းဆည်းရေးလုပ်ငန်းများကို ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီဖြစ်သော မွေးတောင်ကြီး ဝန်ဆောင်မှု ကုမ္ပဏီလီမိတက်ထံသို့ (၂၀၁၅) ဧပြီလတွင် လွှဲပြောင်းအပ်နှံ ခဲ့သည်။ ထိုလုပ်ငန်းတာဝန်တွင် သုံးမိုင်ခန့် ရှည်လျားသည့် ဗဟိုလမ်းမကြီးဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း လမ်းမတစ်လျှောက် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း နှင့် သန့်ရှင်းရေးလုပ်ငန်းလည်း ပါဝင်ခဲ့ပါသည်။ ကုမ္ပဏီသည် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ ကောက်ခံနိုင်ခွင့်ရှိပြီး တောင်ကြီးစည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့ထံသို့ တစ်လလျှင် ကျပ်သိန်း ၃၀ (ယခုစာတမ်းရေးချိန် ငွေလဲနှုန်းဖြင့် ဆိုပါက ကန်ဒေါ်လာ ၂၀၀၀ ထက် အနည်းငယ်လျော့) ပေးရပါသည်။ လုပ်ငန်းအပ်နှံမှု ဖြစ်စဉ်အတွင်း အခက်အခဲများ ရှိခဲ့သော်လည်း ဝန်ဆောင်မှုသည် ပထဝီဝင် အနေအထားအရော အမှိုက်ပမာဏအရပါ တစ်မြို့လုံးကို ခြုံလွှမ်းနိုင်ခဲ့သည်။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ ၂၀၁၇ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းအရ တောင်ကြီးမြို့နေထိုင်သူ ၅၆ ရာခိုင်နှုန်းက အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဝန်ဆောင်မှုအပေါ် စိတ်ကျေနပ်သည် (သဘောတူသည် သို့မဟုတ် အလွန် သဘောတူသည်) ဟု ဖြေဆိုကြပြီး ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်က စိတ်ကျေနပ်ခြင်းမရှိ (သဘောမတူပါ သို့မဟုတ် အလွန် သဘောမတူပါ) ဟု ဖြေဆိုကြပါသည် ။ ထင်ရှားသော အကျိုးအမြတ်တစ်ခုမှာ အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်မှုစနစ်သည် အကျယ်အဝန်းအရ (လွှမ်းခြုံနိုင်မှု) နှင့် နက်ရှိုင်းမှုအရ (အကြိမ် အရေအတွက်/ အရည်အသွေး) ပိုမိုကောင်းမွန်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသို့ မအပ်နှံခင်တွင် တောင်ကြီးစည်ပင်အဖွဲ့သည် မြို့ရှိအမှိုက်အားလုံး၏ ၅၀% ခန့်ကိုသာ သိမ်းဆည်း နိုင်ပါသည်။^{၂၈} ယင်းစနစ်တွင် အဓိကအားဖြင့် ၁၂ ပေခန့်ရှည်သော အမှိုက်ကန်နှင့် အမှိုက်ပုံးကြီးများကို မြို့အနှံ့ချထားပေး၍ အမှိုက်များကို သိမ်းဆည်းခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီလက်ထက်တွင်လည်း ယခင်စုရပ်နေရာများကို ဆက်လက်အသုံးချပြီး

နောက်ထပ်ရပ်ကွက်များသို့ပါ ထပ်မံ၍တိုးချဲ့နိုင်ခဲ့ကာ မြို့၏ ၇၀-၇၅ % အထိ ²⁹ တိုးမြှင့်လွှမ်းခြုံနိုင်ခဲ့ပါသည်။

အမှိုက်သိမ်းဆည်းခကိုလည်း တိုးမြှင့်ကောက်ခံခဲ့ခြင်း မရှိပါ။ ကုမ္ပဏီသည် အချို့ရပ်ကွက်များတွင် အိမ်တိုင်ရာရောက် သိမ်းဆည်းခြင်း စနစ်ကိုလည်း စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီး ငါးအိမ်ကျော် တစ်ခါရပ်သည့်ပုံစံဖြင့် သိမ်းဆည်းခဲ့သည်။

လုပ်ငန်းစတင်ခဲ့သည်အချိန်၌ ကုမ္ပဏီသည် အမှိုက်ပုံးများကို အမှိုက်ကျင်းသို့ ပို့ဆောင်နိုင်ရန် ကြီးမားသော နောက်ပွင့်ထရပ်ကားများ ဝယ်ယူခဲ့သည်။ လမ်းကျဉ်းများအတွက် သုံးဘီးများကို အသုံးပြုခြင်း လျှော့ချနိုင်ရန် ပုဇင်းခေါင်း ခေါ် အသေးစား ထရပ်ကားများကို ဝယ်ယူခဲ့သည်။ ယာဉ်ယန္တရားများကို ဆင့်ကဲပြောင်းလဲ အသုံးပြုလာမှုကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် ကုမ္ပဏီ၏ ဖန်တီးတီထွင်နိုင်မှု စွမ်းရည်ကို တွေ့ရှိနိုင်သည်။ တောင်ကြီးမြို့ရှိ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းငှားရမ်းမှု၏ အခြားသော ကောင်းချက်တစ်ခုမှာ ရှောင်လွှဲမရနိုင်သော ကြန့်ကြာမှုများ (ဥပမာ- သဘာဝဘေးအန္တရာယ်) ကဲ့သို့ ဆုံးရှုံးမှုအန္တရာယ်များကို ခွဲဝေခံစားခြင်း၊ စာချုပ်ဖောက်ဖျက်ခြင်း နှင့် အငြင်းပွားမှု ဖြေရှင်းခြင်းဆိုင်ရာ အချက်များတို့ကို စည်ပင်အဖွဲ့ နှင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းအကြား သဘောတူညီထားခြင်း ဖြစ်သည်။

စာချုပ်ပါ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ ကောက်ယူမှုပုံစံ (စည်ပင်အရာရှိများနှင့် တွေ့ဆုံစကားပြောထားမှု အပါအဝင်) ကို ကြည့်ပါက တောင်ကြီးစည်ပင်အဖွဲ့သည် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းလုပ်ငန်းအား ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ အရင်းအမြစ် တစ်ခုအဖြစ် မှတ်ယူထားခြင်းကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ ထို့သို့ မှတ်ယူထားခြင်းသည် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံခြင်း ၏ အကျိုးကျေးဇူးကို ပိုမိုသာသာ တွက်ချက်ထားခြင်းဖြစ်ပြီး အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အမှန်တကယ်ကုန်ကျမည့် လူမှုကုန်ကျစရိတ်အား ထည့်သွင်းထားခြင်း မရှိသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။ ထို့အပြင် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းအား လစဉ်ကြေးကောက်ခံစေခြင်းဖြင့် ဝန်ဆောင်မှုလျော့ချခြင်း (သို့) လစဉ်ကြေးတိုးမြှင့်ခြင်းအားဖြင့် ၎င်းတို့၏အကျိုးအမြတ်အား ပိုမိုရယူသွားစေနိုင်ရန် လမ်းဖွင့်သကဲ့သို့ ဖြစ်နိုင်ပါသေးသည်။

ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းရှင်မှ မတရားအမြတ်များ ရရှိနေသည် သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှု အား အဆင့်အတန်းမှီစွာ ပေးအပ်ခြင်းမရှိဟု ပြည်သူများက ထင်မြင်မှုရှိလာနိုင်ပါသည်။ စည်ပင်အရာများ၏ အဆိုအရ ကုမ္ပဏီအနေဖြင့်လည်း ဝန်ဆောင်ခကောက်ခံရာ၌ ခက်ခဲမှုရှိလာပြီး လုပ်ငန်းလည်ပတ်စရိတ် ဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာကာ ယင်းကို မိလ္လာသိမ်းဆည်းခြင်း လုပ်ငန်းအမြတ်ငွေဖြင့် ဖာထေးနေရပါသည်။ အမြတ်ငွေ

နည်းပါသောကြောင့် ကုမ္ပဏီသည် တစ်မြို့လုံးကို လွှမ်းခြုံရန် ယန္တရားများ ထပ်မံရင်းနှီးမြှုပ်နှံနိုင်မှု မရှိခြင်း (သို့မဟုတ်) ယန္တရားများကို ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းနိုင်မှု မရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ကာ စည်ပင်အဖွဲ့မှ မြို့တော် ဗဟိုလမ်းမဖြစ်သော ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလမ်းမကြီး၏ သန့်ရှင်းရေးနှင့် လမ်းတစ်လျှောက် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း တာဝန်ကို ပြန်လည်လွှဲပြောင်းရယူ ခဲ့ရသည်ဟု စည်ပင်အရာရှိများ နှင့် ကုမ္ပဏီဘက်မှ ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအရ သိရပါသည်။ ကုမ္ပဏီသည်လည်း အဆင်ပြေပါက မြို့ခွဲနှစ်ခုကို တိုးချဲ့ရန် အစီအစဉ်ကိုပါ လက်လျှော့ခဲ့ရသည်။ ³⁰

စာချုပ်၏ အခြားသောအားနည်းချက်မှာ နှစ် ၃၀ အဖြစ် ရေရှည် သဘောတူညီထားခြင်းဖြစ်သည် (၁၅ နှစ်သက်တမ်း အစဉ်အမြဲ ထပ်မံတိုးနိုင်သည့်အချက်လည်း ပါဝင်သည်)။ စာချုပ်အရ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီသည် ကြီးမားသော ငွေအရင်းအနှီးဖြစ်သည့် သိန်း ၇၃၄၀ ကို ကြိုတင်ပေးဆောင်ထားရပြီး ကုန်ကျစရိတ်များ ကိုကာမိစေရန် နှစ်ရှည်စာချုပ် ချုပ်ဆိုထားရခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံထားသော ပမာဏ အတိအကျကိုမူ သိရခြင်းမရှိချေ။ စာချုပ်တွင် စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်များအတွက် တိကျသော သတ်မှတ်ချက်များ ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိပဲ စည်ပင်၏ “ဝန်ထမ်း သို့မဟုတ် လွှဲအပ်ခံ ကိုယ်စားလှယ်တို့သည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းတို့ကို ကြီးကြပ်စီမံခန့်ခွဲရမည်” ဟု ဆိုသော အလွန်ယေဘုယျဆန်သည့် အချက်ကိုသာ ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ³¹ အသုံးပြုခ ကောက်ခံခြင်းအပေါ် ထိန်းချုပ်နိုင်မှု မရှိခြင်းကိုကြည့်၍ နောင်တွင် စာချုပ်ချုပ်ဆိုပါက ကောင်းစွာညှိနှိုင်းနိုင်ရန် စည်ပင်အဖွဲ့အတွက် အချက်အလက်များ လိုအပ်သည်ကို သိနိုင်ပါသည်။

ရှင်းလင်းချက် (၆) မြန်မာနိုင်ငံတွင် Sanitary စနစ်သုံး အမှိုက်ကျင်း နည်းပါးခြင်း

ယခုသုတေသနမှ လေ့လာမှုအရ လက်ရှိအချိန်၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုပ်ငန်းလည်ပတ် နေသော Sanitary landfill တစ်ခုတည်းသာ ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ Sanitary landfill ဆိုသည်မှာ စွန့်ပစ်အမှိုက်များကြောင့် ပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှု မရှိစေရန် သီးခြားခွဲထားသည့် အမှိုက်ကျင်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကို တည်ဆောက်အကောင်အထည်ဖော်ရန် အခြေခံလိုအပ်ချက် လေးခုရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ ဘူမိဗေဒ နှင့် မြေအောက်ရေ သွင်ပြင်လက္ခဏာ များကို ထည့်သွင်းတွက်ချက်သည့် အင်ဂျင်နီယာပညာရပ်ဆိုင်ရာ ပြင်ဆင်မှု (သက်တမ်းကုန်ဆုံးပါက ထပ်မံအသုံးပြုနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ရမည့် အစီအစဉ်)။ လုပ်ငန်းခွင်ပြင်ဆင်မှုကို ကြီးကြပ်ရန်၊ လုပ်ငန်းလည်ပတ်ရန် နှင့် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန် လေ့ကျင့်သင်ကြားထားသော ဝန်ထမ်း။ နေ့စဉ် အမှိုက်များကိုစွန့်ပစ်ရာတွင် အလွှာလိုက်ဖြစ်အောင် လုပ်ဆောင်ခြင်း။ အဆိပ်ဖြစ်စေသည့် ရေဆိုးများ (leachate) ကို မြေအောက်သို့ စိမ့်ဝင်ခြင်းမရှိစေရန် သဘာဝမြေအနေအထား သို့မဟုတ် အရာဝတ္ထုကို အသုံးချ၍ မြေအောက်ရေထိန်းသိမ်းမှု လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပါသည်။ မြေအောက်ရေနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိခိုက်မှု မရှိစေရန် အတွက် ရေဆိုးများ (leachate) ကို စနစ်တကျ သန့်ရှင်းနိုင်ရန် အရေးကြီးပါသည်။³² ရေရှည်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အမှိုက်ကျင်း အားလုံးတို့သည် Sanitary စနစ်သုံး အမှိုက်ကျင်းပုံစံသို့ ပြောင်းလဲရမည် ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ရေတိုအတွက်မူ အမှိုက်ကျင်းသက်တမ်းကို တိုးမြှင့်နိုင်ရန် နှင့် ရေဆိုးထွက်ရှိမှုကို လျှော့ချနိုင်ရန်³³ ထိန်းချုပ်မှုကင်းမဲ့သော အမှိုက်ကျင်းစနစ်မှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ထိန်းချုပ်နိုင်သည့် အမှိုက်ကျင်းစနစ်သို့ ပြောင်းလဲရမည် ဖြစ်သည်။ အမှိုက်ကျင်း/ပုံ အသစ်များ ထပ်မံဖန်တီးခြင်းထက် ရှိနှင့်ပြီးသား အမှိုက်ကျင်း/ပုံ များကို ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခြင်း၊ အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း နှင့် ချဲ့ထွင်ခြင်းတို့က ကုန်ကျစရိတ်များစွာ သက်သာပါသည်။³⁴

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု - ပြင်ဦးလွင်မြို့

ပြင်ဦးလွင်သည် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီးရှိ တောင်ပေါ်မြို့ဖြစ်ကာ နေထိုင်သူ ၉၁၀၀၀ ခန့် (အိမ်ထောင်စု ၁၄၅၇၇) ရှိပြီး ၎င်း၏ ရုက္ခဗေဒဥယျာဉ်ကြောင့် လူသိများသလို ခရီးသွားများစွာ သွားရောက်လည်ပတ်ကြသည့် မြို့လည်း ဖြစ်သည်။ ပြင်ဦးလွင်တွင် မြို့အတွက် အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်မှုကို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသို့ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၆ မှ မတ်လ ၂၀၁၇ အထိ အပ်နှံခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ဧပြီလ ၁ ရက်၊ ၂၀၁၇ မှစ၍ စည်ပင်အဖွဲ့မှ ပြန်လည်လွှဲပြောင်း ရယူခဲ့သည်။ ထိုချိန်မှစ၍ မြို့ပြရပ်ကွက် ၁၀ ခု နှင့် မြို့ပြဆန်ဆန်ရပ်ကွက် (ကျေးရွာများ) ၁၁ ခု အနက်မှ ၄ ခု တို့ကို ကောင်းစွာ ခြုံလွှမ်းနိုင်ခဲ့သည်ဟု စည်ပင်အဖွဲ့မှ ဆိုသည်။ မှတ်သားစရာ အချက်တစ်ခု အနေဖြင့် ပြင်ဦးလွင်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း semi-aerobic landfill စနစ်ကို အသုံးပြုနေသော စွန့်ပစ်အမှိုက်ကျင်းရှိပြီး၊ မြို့အရရှိများသည် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းစီမံဆိုင်ရာ ရေရှည်အစီအစဉ်အဖြစ် “reduce၊ re-use နှင့် recycle” နည်းလမ်းများကို မြှင့်တင်လျှက်ရှိပါသည်။

မြို့တစ်ခုလုံးကို စည်ပင်မှ ခြုံလွှမ်းဝန်ဆောင်မှုပေးရန် ခက်ခဲသည့်အတွက် ပြင်ဦးလွင်မြို့၏ ယခင် စည်ပင်အာဏာပိုင်များက ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းကို ငှားရမ်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီသည် စည်ပင်အဖွဲ့၏ ရှိပြီးသား ထရပ်ကား ၆ စီး ကို လွှဲပြောင်းရယူခဲ့ပြီး အသစ် ၁၀ စီးအား ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ထပ်မံဝယ်ယူခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် စည်ပင်အဖွဲ့မှ ထပ်မံ၍ ကားသစ် ၃ စီး (ရေဆိုးသိမ်းကန် နှစ်ခု အပါအဝင်) ကိုလည်း ပေးအပ် ခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိစည်ပင်အဖွဲ့၏ ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုအရ ၎င်းတို့သည် တစ်မြို့လုံး၏ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု ၆၅ မှ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း လွှမ်းခြုံလုပ်ဆောင်နိုင်ပြီး ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသည်လည်း ထိုရာခိုင်နှုန်းနှင့် မတိုင်းမယိမ်း လွှမ်းခြုံလုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။³⁵ ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီသည် သွားလာ၍ လွယ်ကူအဆင်ပြေသည့် နေရာများကိုသာ ရွေးချယ်၍ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း၊ ကျေးရွာများ နှင့် တောင်ကုန်း ဧရိယာများကဲ့သို့ သွားလာရ ခက်ခဲသည့်နေရာများသို့ ဝန်ဆောင်မှု အပြည့်အဝပေးနိုင်ခြင်းတို့အပြင် စည်ပင်နယ်နိမိတ်အတွင်း အရေးပေါ် သန့်ရှင်းရေးလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါက အချိန်မီ မလုပ်ဆောင်နိုင်ခြင်းတို့အပေါ် ယခင်စည်ပင်အာဏာပိုင်များက ကျေနပ်ခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်ခ တိုးမြှင့် ကောက်ခံခဲ့သော်လည်း ဝန်ဆောင်မှု လုံလောက်စွာ မရရှိကြောင်း တိုင်ကြားမှုများ

ပေါ်ထွက်လာ၍ ၂၀၁၇ ခုနှစ် အစောပိုင်းတွင် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းစာချုပ်ကို ပယ်ဖျက်ရန် စည်ပင်အဖွဲ့အား ဒေသအစိုးရမှ ညွှန်ကြားခဲ့သည်။

ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီသည် မော်တော်ယာဉ်အသစ် ၁၀ စီး ထပ်မံဝယ်ယူပြီးနောက် ဝန်ဆောင်မှုကြိမ်နှုန်း ပိုမိုပေးအပ် နိုင်ခဲ့ခြင်းကြောင့် ပြင်ဦးလွင်မြို့၏ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် အောင်မြင်မှုအနည်းအငယ် ရှိသည်ဟု ပြောနိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းထံမှ အခကြေးငွေရရှိသောကြောင့် ပြင်ဦးလွင်သည် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ခရိုင် ၇ ခုရှိ စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များအနက် အသားတင်အပိုငွေရရှိသည့် တစ်ခုတည်းသော စည်ပင်အဖွဲ့ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ထိုသို့ အသားတင်အပိုငွေ ရရှိလာခြင်းမှာ အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်ခကို တိုးမြှင့်ကောက်ခံခဲ့ကြောင်း ဖြစ်သည် (ယခင် ပုံသေ ကောက်ခံသည့်နှုန်း တစ်လ ၁၀၀၀ အစား အိမ်ထောင်စုများအား တစ်လလျှင် ၁၀၀၀ မှ ၃၀၀၀ အထိ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား တစ်လလျှင် ၆၀၀၀ မှ ၄၀၀၀၀ အထိ တိုးမြှင့်ကောက်ခံခဲ့သည်)။ ပြင်ဦးလွင်ဖြစ်ရပ်ကိုကြည့်ပါက ဝန်ဆောင်မှုအပိုင်းတွင် တိုးတက်လာခြင်းမရှိပဲ စည်ပင်အဖွဲ့၏ ကုန်ကျစရိတ်ဆိုင်ရာ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးကို မြို့နေထိုင်သူ ပြည်သူများထံသို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် စည်ပင်အာဏာပိုင်များက အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း လုပ်ငန်းများကို စည်ပင်အဖွဲ့ကိုယ်တိုင်သာ လုပ်ဆောင်ရန်သင့်တော်သည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့ကြပြီး ယန္တရား (ထရပ်ကား) နှင့် လူအင်အားပိုင်းတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံနိုင်ရန် တိုင်းဒေသကြီး/ဒေသဆိုင်ရာ အစိုးရမှ ကူညီပေးရမည်

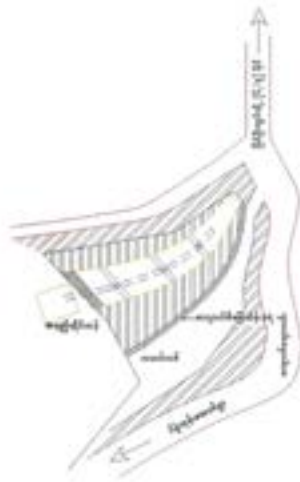
ရှင်းလင်းချက် (၇) ပြင်ဦးလွင် အမှိုက်ကျင်း

စာရေးသူများ လေ့လာခဲ့သမျှ မြန်မာနိုင်ငံတွင် managed landfill ရှိသည့် ဥပမာအဖြစ် ပြသရန် ပြင်ဦးလွင်ကိုသာ ညွှန်းဆိုရမည် ဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် အမှိုက်ကျင်း စီမံခန့်ခွဲမှုပညာသင်ယူ လာခဲ့သော မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီမှ အမှုဆောင်အင်ဂျင်နီယာဖြစ်သူ ဦးစိုးအောင်၏ ဒီဇိုင်းတွင် အခြေခံကာ ပြင်ဦးလွင် စည်ပင်အဖွဲ့သည် သဘာဝမြေအနေအထားကို အားသာချက်ယူ၍ (အမှိုက်ကျင်းသည် တောင်ကုန်းနှစ်ခု အကြားရှိ လျှိုမြောင်အတွင်း တည်ရှိသည်) ရေဆိုးထုတ် ကွန်ကရစ်ပိုက် ပါဝင်သော စရိတ်သက်သာ စနစ်တစ်ခုကို တည်ဆောက်ခဲ့ပါသည်။ အမှိုက်ပုံ မီးလောင်ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် နှင့် နောင်တစ်ချိန်တွင် အမှိုက်မှ ငွေရှာနိုင်ရန် ရည်ရွယ်ကာ မီသိန်းဓါတ်ငွေ့ စုတ်ယူနိုင်မည့် PVC ပိုက် ဒါဇင်ဝက်ခန့်ကိုလည်း တပ်ဆင်ထားပါသည်။ အမှိုက်ကျင်း ကပ်လျက်တွင်လည်း အမှိုက်အမျိုးအစား ခွဲခြား၍ recycle ပစ္စည်းများ ထုတ်ယူရန် နေရာတစ်ခု တည်ဆောက်ပေးထားပါသည်။ စည်ပင်အဖွဲ့သည် အမှိုက်ခွဲခြားခြင်း လုပ်ဆောင်သည့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းထံမှ တစ်လလျှင် ကျပ်သိန်း ၂၀ ရရှိပြီး၊ ထိုဝင်ငွေကို အသုံးပြု၍ စည်ပင်အဖွဲ့၏ သန့်ရှင်းရေးဌာနဝန်ထမ်းများကို (စုစုပေါင်း အယောက် ၈၀ ရှိပြီး၊ ယင်းတို့အနက် အယောက် ၆၀ မှာ အနည်းဆုံး လုပ်ခလစာ တစ်ရက်လျှင် ၄၈၀၀ ကျပ် ရရှိသော နေ့စားအလုပ်သမားများ ဖြစ်သည်) ဆုကြေးငွေ ပေးအပ်ပါသည်။ ယင်းဆုကြေးငွေမှာ စည်ပင်ဝန်ထမ်းအားလုံး ရရှိနေသော နှစ်စဉ်ဆုကြေးငွေအပြင် ထပ်မံ၍ ရရှိခြင်းလည်းဖြစ်ပြီး ဝန်ထမ်းများ၏စိတ်ဓာတ်ကို များစွာ တိုးတက်ကောင်းမွန်စေပါသည်။ ကြီးကြပ်သူတစ်ဦးကို တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအရ ၎င်းသည် အရေးပေါ် သန့်ရှင်းရေး လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါက ဝမ်းမြောက်စွာ အချိန်ပိုလုပ်ဆောင်ပေးနိုင်သည်ဟု ဆိုပါသည်။

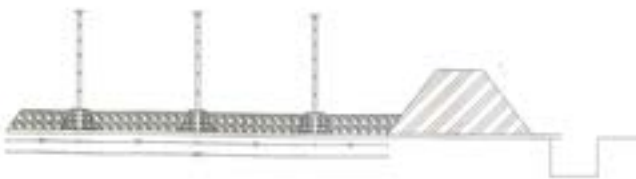
ပုံ (၄) - ပြင်ဦးလွင် အမှိုက်ကျင်း၏ ပုံအချို့

CROSS SECTION

LAYOUT PLAN

LONGITUDINAL SECTION

ဖြစ်ရပ် လေ့လာမှု - ဘားအံ

ဘားအံသည် လူဦးရေ ၁ သိန်းအောက် အနည်းငယ်လျော့သော မြို့ငယ်မှမြို့လတ်အရွယ်အစား မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ ကရင်ပြည်နယ်၏ မြို့တော်လည်းဖြစ်သည်။ ဘားအံမြို့တွင်မူ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ ဒေသန္တရအဆင့်၌သာရှိပြီး မြို့၏ အနောက်တောင်ပိုင်းရှိ ရက်ကွက် ၇ နှင့် ၈ တို့တွင်ဖြစ်သည်။ ဇူလိုင် ၂၀၁၈ တွင် စည်ပင်အာဏာပိုင်များသည် အသေးစားအမှိုက်သိမ်းယာဉ် ၆ စီး (ပုဇင်းခေါင်း လေးစီး နှင့် compactor နှစ်စီး) ကိုသာ အသုံးပြု၍ တစ်မြို့လုံး၏ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းကို လွှမ်းခြုံနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ စည်ပင်အဖွဲ့သည် ပြည်နယ်အဆင့် တင်ဒါခေါ်ယူထားပြီး ယာဉ်အသစ်များ ထပ်မံဝယ်ယူရန် လုပ်ဆောင်နေသည်။ ၂၀၁၇ မြို့ပြလူနေမှုဘဝစစ်တမ်းအရ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဝန်ဆောင်မှုသည် စိတ်ကျေနပ်စရာ ကောင်းသည်ဟူသောအချက်ကို ဘားအံမြို့ရှိ ဖြေဆိုသူများအနက် ၁၇% ကသာ လွန်စွာ သဘောတူသည်ဟု ဖြေဆိုခဲ့ပြီး၊ ဖြေဆိုသူ ၂၀% က လုံးဝ သဘောတူညီခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ ယင်းသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ အမှိုက်သိမ်းယာဉ်များသည် ရပ်ကွက်အချို့ကိုသာ လွှမ်းခြုံနိုင်ပြီး အခြားသောဧရိယာများကို လုံးဝ လွှမ်းခြုံနိုင်မှု မရှိခြင်း သို့မဟုတ် မရောက်ရှိနိုင်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။³⁶ မြို့နေပြည်သူများ အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်ခ ပေးလိုစိတ် ပိုလာစေရန်မျှော်မှန်း၍ ပစ္စည်းခွန်ပါ ကဏ္ဍတစ်ခုချင်းစီအလိုက် အခွန်ကောက်ခံရန် လုပ်ဆောင်နေသလို စည်ပင်အဖွဲ့သည် အမှိုက်သိမ်းယာဉ်အသစ်များ ဝယ်ယူပြီးနောက် အထူးကောက်ခံမှုများ (ဥပမာ - စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် ဆောက်လုပ်ရေးလုပ်ငန်းခွင်များမှ) ကောက်ခံခြင်းဖြင့် အခြားသော ဝင်ငွေများ ရှာဖွေနိုင်ရန် မျှော်လင့်နေသည်။

ရပ်ကွက် ၇ နှင့် ၈ တို့တွင် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ရာမှ ရရှိလာသည့် အတွေ့အကြုံများသည် များစွာ သင်ယူဖွယ်ရာ ဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိတွင် ယင်းအစီအစဉ်ကို ၂၀၁၆ ခုနှစ်ကတည်းက ရွေးကောက်ခံထားရသည့် (၇) ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက³⁷ စီမံခန့်ခွဲနေပြီး ယင်းအစီအစဉ်မှာ မည်သည့်ခုနှစ်တွင် စတင်ခဲ့မှန်း အတိအကျ မသိရပါ။ ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး၏ အဆိုအရ ယင်းအစီအစဉ်ကို ၎င်းမတိုင်ခင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးဟောင်းမှ စတင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဒေသန္တရအဆင့်တွင် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ ရိုးရှင်းပြီး ထိရောက်မှုရှိပါသည်။ ရပ်ကွက်နှစ်ခုလုံးတွင် အမှိုက်သိမ်းဆည်းရန်

ယာဉ်မောင်းတစ်ဦး ခန့်ထားသည်။ ယင်းယာဉ်မောင်းက ၎င်းကိုယ်ပိုင် အလယ်အလယ်အရွယ်အစားရှိ ထော်လာဂျီ အမှိုက်သိမ်းယာဉ်ကို ကိုယ်တိုင် မောင်းနှင်ပါသည်။ အမှိုက်သိမ်းဆည်းရန်အတွက် ယာဉ်နောက်လိုက် နှစ်ဦးကိုလည်း ခန့်ထားရပါသည်။ ရာအိမ်မှူးများက အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်ခ (၁၀၀၀ ကျပ်၊ စည်ပင်အဖွဲ့ ကောက်ခံသည့် နှုန်းထားအတိုင်း ဖြစ်သည်) ကို လိုက်လံကောက်ခံရပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စရပ်များကို စီမံရန်အတွက် တစ်လလျှင်တစ်ရက် အချိန်ပေးရသည်ဟု (၇) ရပ်ကွက်၏ အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ဆိုပါသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ရပ်ရွာနေပြည်သူတို့ တိုက်ရိုက်ပါဝင်ခြင်း မရှိပါ။ ယာဉ်မောင်း၏ လစာ၊ ဆီဖိုး နှင့် ထိန်းသိမ်းပြင်ဆင်စရိတ်မှာ တစ်လလျှင် ပျမ်းမျှ ကျပ် ၇၀၀၀၀၀ (ဒေါ်လာ ၅၀၀ ခန့်) ကျသင့်ပြီး၊ ယာဉ်နောက်လိုက်နှစ်ဦးအတွက် ၁၈၀၀၀၀ အသီးသီး ကုန်ကျပါသည်။ အမှိုက်သိမ်းယာဉ် လာသည့်အချိန်မှာလည်း ပုံမှန်ရှိသောကြောင့် ရပ်ကွက်နေပြည်သူများသည် အမှိုက်သိမ်းယာဉ်မလာခင် အမှိုက်အိတ်များကို ၎င်းတို့၏အိမ်ပြင်တွင် ကြိုတင် ထုတ်ထားကြသည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် နှစ်ရက်လျှင်တစ်ကြိမ် အမှိုက်သိမ်းပါသည်။

အံ့အားသင့်ဖွယ်ရာ အချက်မှာ အခကြေးငွေပုံစံ နှင့် ဝန်ဆောင်မှုအဆင့်အတန်းမှာ စည်ပင်အဖွဲ့ ဖြင့် တူညီနေသည်သော်လည်း ဝန်ဆောင်မှုအတွက် ကုန်ကျငွေကို ပြန်လည်ကာမိနေခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ ပုံမှန်အားဖြင့် ဘားအံစည်ပင်အဖွဲ့သည် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဝန်ဆောင်မှုတွင် ပံ့ပိုးငွေများစွာ ထည့်သွင်းထားရပါသည်။ ရပ်ကွက်၏ စွမ်းဆောင်ရည် ပိုမိုကောင်းမွန်နေခြင်းမှာ ဝန်ဆောင်ခကောင်းမွန်စွာ ကောက်ခံနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ဥပမာ (၇) ရပ်ကွက်တွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် အိမ်ထောင်စု ၆၀၀ နီးပါးရှိပြီး ၎င်းတို့အားလုံးသည် ဝန်ဆောင်ခ အပြည့်အဝပေးကြကာ မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းမရှိသည့် အိမ်ထောင်စုများမှာမူ အနည်းငယ် ပါဝင်ပေးဆောင်ကြပါသည်။ ယင်းစနစ်သည် ရပ်ရွာခေါင်းဆောင် (ရာအိမ်မှူးများ) များ၏ လူမှုအသိ နှင့် လူထု၏ အသိပညာကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့ကာ ဝန်ဆောင်ခပေးချေခြင်း နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာများ ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ရပ်ကွက် (၇) နှင့် (၈) တို့အတွက် စည်ပင်၏ပံ့ပိုးငွေ ထည့်သွင်းရခြင်းမရှိပဲ ဝန်ဆောင်မှုကိုလည်း အခြားသော ရပ်ကွက်များနှင့်တန်းတူ သို့မဟုတ် ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ရရှိပါသည်။ ယာဉ်မောင်းသည် တစ်သီးပုဂ္ဂလ ဖြစ်ပြီး ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် မည်သည့် တရားဝင်စာချုပ်စာတမ်းမှ လက်မှတ်ထိုးထားခြင်းမရှိပါ။

ဆက်ဆံရေးမှာ ပုဂ္ဂလိက ယုံကြည်မှုအပေါ်တွင် တည်ဆောက်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ယာဉ်မောင်းသည် လစာ မြင့်မားစွာ ရရှိသည့်အတွက် ဝန်ဆောင်မှုကိုလည်း ကောင်းစွာပေးပါသည်။ ယာဉ်နောက်လိုက် နှစ်ဦးသည်လည်း သာမန်နေ့စား အလုပ်သမားများထက် လစာပိုမို ရရှိနေပါသည် ဥပမာ- တောင်ကြီးမြို့ရှိ ယာဉ်နောက်လိုက်များ၏ လစာထက် နှစ်ဆပိုမို ရရှိနေခြင်း ဖြစ်သည်။

ယခုနည်းလမ်းအတွက် အကြီးဆုံးသောစိန်ခေါ်မှုမှာ ရပ်ကွက်အဆင့် လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းပင်ဖြစ်သည်။ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှာ တရားဝင်လေ့ကျင့်ပေးမှု လိုအပ်ခြင်းမရှိသော စေတနာ့ဝန်ထမ်းတစ်ဦး ဖြစ်နေပြီး လစာမှာလည်း မဆိုစလောက်သာ ရရှိပါသည်။ ရပ်ကွက် (၇) နှင့် (၈) တွင် လုပ်ဆောင်သကဲ့သို့ ထပ်တိုးလုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်များကို အုပ်ချုပ်ရေးမှူးအများစုအနေဖြင့် မလုပ်ဆောင်လိုခြင်း (သို့မဟုတ်) လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိကြမည်မဟုတ်ပါ။ ထို့ပြင် ယင်းစနစ်ကြောင့် လစာမရသော ရာထူးတစ်ခု ဖြစ်သည့် ရာအိမ်မှူးများလည်း အလုပ်ပိုရပါသည်။ ထို့ပြင် ယင်းစနစ်နှင့် ဘဏ္ဍာရေးကို စည်ပင်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် ရပ်ရွာမှ လွတ်လပ်စွာ ထိန်းကျောင်းစိစစ်နေခြင်း မရှိပါ။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် (၇) နှင့် (၈) ရပ်ကွက်နေ ပြည်သူများသည် ဘားအံမြို့ရှိ အခြားသောရပ်ကွက်နေပြည်သူများထက် ဝန်ဆောင်ခ ပိုမိုပေးရလျက်ရှိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်ခဆိုသည်မှာ စည်ပင်မှကောက်ခံသော ပစ္စည်းခွန် (ပစ္စည်းခွန် ကို ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးရုံးမှ ခြောက်လတစ်ခါကောက်ခံပြီး စည်ပင်သို့ လွှဲပြောင်းပေးအပ်သည်) တွင် ပါဝင်နေပြီးသား ဖြစ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ မြို့ရှိ အခြားသောရပ်ကွက်များအတွက်မူ ပစ္စည်းခွန် ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်ခကို ပေးအပ်ခြင်းသာ ရှိနေပါသည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု - မုံရွာ

မုံရွာသည် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီးရှိ အလယ်အလတ်အရွယ်အစား မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ မုံရွာတွင် ရပ်ကွက် ၃၁ ခုရှိ မှတ်ပုံတင် အိမ်ထောင်စု ၃၈၄၈၈ စု ရှိကာ မြို့နေထိုင်သူ အနည်းဆုံး ၁၉၀၀၀၀ ဦး ရှိပါသည်။³⁸ မုံရွာစည်ပင်အဖွဲ့တွင် အမြဲတမ်းဝန်ထမ်း ၁၀၂ ဦး ရှိပါသည်။ ယင်းတို့အနက် သန့်ရှင်းရေးဌာနတွင် ဦးစီးမှူး ၃ ဦး၊ ယာဉ်မောင်း ၈ ဦး နှင့် နေ့စား အလုပ်သမား ၁၄၅ ဦးပါဝင်သော အမှိုက်သိမ်းအဖွဲ့ တို့ ရှိပါသည်။ တမူထူးခြားစွာပင် မုံရွာတွင် အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု စီမံခန့်ခွဲခြင်းကို စည်ပင်မှ အပြည့်အဝကိုင်တွယ်ရာမှ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသို့ အလုံးစုံ လွှဲပြောင်းပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် စည်ပင်မှ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပြန်လည် ကိုင်တွယ်ခဲ့ပြန်ပြီး ရပ်ကွက် လေးခုကို ရပ်ရွာမှ စီမံခန့်ခွဲသည့်ပုံစံကို ကျင့်သုံးနေပါသည်။ မုံရွာ၏ အမှိုက်သိမ်းဆည်း မှုဆိုင်ရာစနစ်သည် အနည်းငယ် ရှုပ်ထွေးပြီး ၆ ခုကို ခွဲခြားလျှမ်းရကာ နေ့စဉ် အချိန်သုံးပိုင်း (မနက်၊ နေ့လည် နှင့် ညနေ) ခွဲ၍ လုပ်ဆောင်ရပါသည်။ လက်ရှိတွင် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့မှ ရပ်ကွက် ၃၀ ခု၊ သို့မဟုတ် မြို့ရှိ လမ်းမ ၆၀၀ အနက် ခန့်မှန်းခြေ ၂၉၀-၃၀၀ အထိ လွှမ်းခြုံနိုင်ပါသည်။ နေ့စဉ် အမှိုက်တန် ၁၃၀ သိမ်းဆည်းနေရပါသည်။ ယင်းတို့အနက် တန်ပေါင်း ၃၀ မှာ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ထွက်ရှိခြင်းဖြစ်ပြီး၊ ၁ တန်ခန့်မှာ ဆေးရုံစွန့်ပစ်ပစ္စည်းကဲ့သို့ အန္တရာယ်ရှိသော အရင်းအမြစ်များဖြစ်ကာ ကျန်ရှိအမှိုက်များမှာမူ အိမ်ထွက်အမှိုက်များ ဖြစ်ကြပါသည်။

မုံရွာတွင် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်း ကို ၂၀၁၃ ခုနှစ်ကတည်းက စတင်အသုံးပြုခဲ့ကာ၊ စတင်ပြီး နှစ်လ အကြာမှာပင် ပျက်ပြယ်သွားခဲ့သည်။ စည်ပင်အဖွဲ့သည် ဒေသရှိ အသေးစား ကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြင့် တစ်နှစ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့ပြီး ကုမ္ပဏီမှ စည်ပင်အဖွဲ့၏ မော်တော်ယာဉ်များကို လွှဲပြောင်းပြီး အမှိုက်သိမ်းလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရသည်။ သို့သော်လည်း စည်ပင်အဖွဲ့မှပေးသော အခကြေးငွေမှာ အလုပ်သမားခန့် စက်သုံးဆီဖိုးကဲ့သို့ လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှု ကုန်ကျစရိတ်များအတွက် လုံလောက်မှု မရှိသောကြောင့် ကုမ္ပဏီမှ လုပ်ငန်းရပ်ဆိုင်း လိုက်ပြီး မြို့တော်တွင် တရားမဝင်အမှိုက်ပုံခြင်း/ပစ်ခြင်းများကို ကြုံတွေ့ လာရတော့သည်။³⁹ အမှိုက်သိမ်း ဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုများကို ပြန်လည်ကိုင်တွယ်ရသည့်နောက် စည်ပင်အဖွဲ့သည် (အမှိုက်သိမ်းယာဉ် ၁၃ စီးသာရှိပြီး အများစုမှာလည်းပျက်စီးနေသည်) တိုင်းဒေသကြီးအစိုးရ၏

ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည် တိုးတက်အောင် ကြိုးစားရပါသည်။ ယင်းနောက်ပိုင်းတွင် ဘဏ္ဍာနှစ်တစ်နှစ်လျှင် အများဆုံး ကားအသစ်နှစ်စီး ပုံမှန်ရရှိလာပါသည်။ ဒေသတွင်းရှိ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်သောကြောင့် အစိုးရထံမှ ပံ့ပိုးမှုများ ပိုမိုရရှိလာခြင်းလည်းဖြစ်ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်အထိ စည်ပင်အဖွဲ့အတွက် ယာဉ်ပေါင်း ၄၂ စီး (အမှိုက်ပုံးများကို သိမ်းဆည်းရန် သုံးဘီး၊ hook truck နှင့် နောက်ပွင့်ထရပ်ကားများ၊ ဘူဒိုဇာနှင့် မြေကော်ယာဉ် ကဲ့သို့ အထွေထွေသုံးယာဉ်များအပါအဝင်) ကို လက်ခံရရှိခဲ့သည်။ အဆိုပါယာဉ်များကို အသုံးပြု၍ အချိန်သုံးဆိုင်းခွဲကာ လူနေအိမ်များ၊ ဈေးများ နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းခွင်များထံမှ အမှိုက်များကိုလည်းကောင်း၊ မြို့ပြဧရိယာတွင် ထားရှိထားသည့် အမှိုက်ပုံး ၆၀ မှ အမှိုက်များကိုလည်းကောင်း သိမ်းဆည်းရပါသည်။

ရပ်ကွက် ၄ ခုသည် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှစ၍ ရပ်ကွက်နေပြည်သူများ၏ ပါဝင်မှုနှင့် စည်ပင်အဖွဲ့ဖြင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းအားဖြင့် ကိုယ်ပိုင်အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု စနစ်များကို အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ရပ်ကွက်ပြည်သူများမှ အတူတကွ စီမံခန့်ခွဲပြီး ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးက ကူညီပံ့ပိုးသူကဏ္ဍကို ယူထားသည့် ယင်းပုံစံမှာ စံနမူနာယူစရာဖြစ်ပါသည်။ ရပ်ကွက်သုံးခုသည်⁴⁰ ငွေစု၍ ရပ်ကွက်ပိုင် သုံးဘီးအမှိုက်သယ်ယာဉ် ဝယ်ယူထားပြီး စတုတ္ထရပ်ကွက် (အောင်မင်္ဂလာ)ကမူ မဝယ်ယူပဲ ငှားရမ်း၍အသုံးပြုနေပါသည်။ ၂၀၁၈ တွင် ကိုယ်ပိုင်အမှိုက်သိမ်းယာဉ် ဝယ်ယူထားသော ရပ်ကွက်သုံးခုမှာ စည်ပင်အဖွဲ့၏ပံ့ပိုးမှုဖြင့် ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အစီအမံအတိုင်း ဆက်လက်လည်ပတ်နေပြီး အောင်မင်္ဂလာရပ်ကွက်⁴¹ ၏ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း အတွက်မူ စည်ပင်အဖွဲ့မှ ပြန်လည်တာဝန်ယူ နေပါသည်။

မုံရွာတွင် မြူနီစီပယ်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်း စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းများ အောင်မြင်နေခြင်းမှာ ဒေသပြည်သူများ၏ ပါဝင်ခြင်းနှင့် ပံ့ပိုးခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့၏ အမှုဆောင်အရာရှိဖြစ်သူ ဦးထွန်းထွန်းမှ စာတမ်းပြုစုသူများကို ပြောပါသည်။ ရပ်ရွာနေပြည်သူများသည် လမ်းသစ်ဖောက်ခြင်းနှင့် မြောင်းသစ်ဖောက်ခြင်းကဲ့သို့ ဒေသ အခြေခံအဆောက်အအုံ ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် အမြဲလိုလိုပင် စေတနာဝန်ထမ်းအဖြစ် ကူညီပံ့ပိုးပေးကြပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ရပ်ရွာလူထု ပါဝင်ပံ့ပိုးမှုကြောင့် ယခင်ဘဏ္ဍာနှစ်တွင်

စည်ပင်အဖွဲ့သည် လမ်းခင်းရန် လမ်းအရှည် ၇ မိုင်အထိသာ ဘတ်ဂျက်ရရှိထားသော်လည်း လမ်းအရှည် မိုင် ၂၀ ကျော်အထိ လမ်းခင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ရပ်ကွက်နေထိုင်သူများသည် လူထုတွေ့ဆုံပွဲများမှတစ်ဆင့် စည်ပင်သာယာရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများတွင်ပါဝင်နိုင်ပြီး ရပ်ကွက်အဆင့် အရာရှိများမှ အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု ကြီးကြပ်ခြင်းနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ဦးစားပေးကဏ္ဍများရွေးချယ်ခြင်း စသည်တို့တွင် စီမံကိန်းရေးဆွဲသည့် အဆင့်၌ပင် တိုက်ရိုက်ပါဝင်နိုင်ကြသည်။ ထိုသို့ပါဝင်နိုင်ခြင်းဖြင့် ရပ်ရွာလူထု၏ ယုံကြည်မှု တည်ဆောက်လာနိုင်ပြီး စည်ပင်အဖွဲ့၏ ဖွံ့ဖြိုးရေး စီမံကိန်းများအတွက် ပံ့ပိုးလိုသောစေတနာစိတ် ပိုမို ပေါ်ထွက်လာသည်။

မုံရွာမြို့၏ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုနည်းလမ်းကို အသုံးပြု၍ မြို့တော်အ တွက်စီမံကိန်းများစွာကို နည်းပါးသော ဘတ်ဂျက်ဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့သည်။ အိမ်ထောင်စုများအတွက် သီးခြားအခွန်အခအဖြစ် ခွဲခြားထားခြင်းမရှိသော အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းကဲ့သို့ အဓိကဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အထက်ပါ နည်းလမ်းသည် လွန်စွာ အရေးကြီးပါသည်။ အမှိုက်သိမ်း ဆည်းခြင်းဝန်ဆောင်မှုတွင် အမြဲပင် အရှုံးပေါ်လျက်ရှိနေပါသည်။ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် သန့်ရှင်းရေးဌာနသည် အသုံးစရိတ် ကျပ်သန်း ၄၂၆.၄၄ ရှိခဲ့ပြီး ဝင်ငွေရရှိမှုမှာ ကျပ်သန်း ၇၂.၉၂ သာရှိခဲ့ကာ ယင်းဝင်ငွေများအနက် ၅၅.၉၀ သန်းကို ပစ္စည်းခွန်မှရရှိပြီး အခြားဝင်ငွေများကို စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထံ ကောက်ခံခြင်းမှ ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။⁴² စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့သည် အမှိုက်စွန့်ပစ်မှု များပြားသော နေရာ ၆၀ တွင် အမှိုက်ပုံးထားရှိပေးခြင်း (နောင်တစ်ချိန်တွင် primary collection နှင့် secondary collection စနစ်များ အသုံးပြုပါက အဓိကနေရာများဖြစ်လာမည်)၊ စည်ပင်ဝန်ထမ်းများအား GIS မြေပုံနည်းပညာဆိုင်ရာ လေ့ကျင့်သင်တန်းပေးခြင်းနှင့် တရားမဝင်အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းကို တားဆီးနိုင်ရန် CCTV ကင်မရာများ တပ်ဆင်ရန် စီစဉ်ခြင်းကဲ့သို့ နည်းလမ်းအသစ်များကိုလည်း မကြာခဏဆိုသလို စမ်းသပ်မှုများ ပြုလုပ်နေပါသည်။

မုံရွာတွင် လက်ရှိအသုံးပြုနေသောနည်းလမ်းသည် ကွင်းဆင်းလုပ်ဆောင်ရန်နှင့် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ ဒေသန္တရခေါင်းဆောင်များနှင့် ရပ်ရွာပြည်သူတို့အကြား ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ပေးရန် များစွာလိုအပ်ပါသည်။

ထိုနည်းလမ်းအတိုင်း လုပ်ဆောင်ရန် အချို့သောမြို့များတွင်မူ လုံလောက်သောအရင်းအမြစ် သို့မဟုတ် လူထုအကြား လုံလောက်သောယုံကြည်မှု (လူမှု အရင်းအနှီး) မရှိနိုင်ပါ။⁴³ ထို့ပြင် အိမ်ထောင်စုများကို အမှိုက်သိမ်းဆည်းခကောက်ခံခြင်းမရှိသည့် အတွက် မုံရွာစည်ပင် သန့်ရှင်းရေးဌာနသည် လစဉ် သန့်ရှင်းရေး ကုန်ကျစရိတ်၏ ၂၀% မပြည့်သောဝင်ငွေကိုသာ ရှာဖွေနိုင်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးအရ ကြည့်လျှင်လည်း ရေရှည်တည်တံ့မှု မရှိနိုင်ပါ။

ဂ။ နိုင်ငံတကာ ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများ

ယခုအပိုင်းတွင် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ စီမံမှုနှင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတကာဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု နှစ်ခုကို တင်ပြထားပါသည်။ ယခု ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုနှစ်ခု ကို ရွေးချယ်ခြင်းမှာ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းသည် မည်ကဲ့သို့ မှားယွင်းသွားနိုင်ပုံ (အိန္ဒိယ) နှင့် ဒေသန္တရ ပြည်သူနှင့် ဆက်နွယ်သူများ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှုကြောင့် အောင်မြင်မှု မည်ကဲ့သို့ရရှိနိုင်ပုံ (အင်ဒိုနီးရှား) တို့ကို နှိုင်းယှဉ်၍ ဖော်ပြရန် ရည်ရွယ်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ထိုနိုင်ငံနှစ်ခုကို ရွေးချယ်ခြင်းမှာလည်း ၎င်းတို့သည် အခြားသော စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများထက် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအစွမ်းအစနှင့် ပြည်သူ့လုပ်ငန်း စွမ်းရည်ခြင်း နှိုင်းယှဉ်နိုင်သောကြောင့်ဖြစ်ပြီး ၎င်းနှစ်နိုင်ငံသည် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းတို့တွင် အရှိန်ရနေပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်း ဖြစ်သည်။

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု - ပွန်ဒီချယ်ရီ နှင့် ဘန်ဂလော၊ အိန္ဒိယ

ပွန်ဒီချယ်ရီသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အရှေ့တောင်ပိုင်းကမ်းရိုးတန်းရှိ လူဦးရေ ၁.၄ သန်းခန့် ရှိသော မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၀ ကိန်းဂဏန်းအရ တစ်ရက်လျှင် အမှိုက်တန် ၄၀၀ ကျော် ထွက်ရှိပါသည်။ ယင်းနှစ်တွင်ပင် မြူနီစပယ် အာဏာပိုင်တို့သည် ‘တည်ဆောက်၊ ပိုင်ဆိုင်၊ လည်ပတ်၊ လွှဲပြောင်း (BOOT)’ စနစ်ဖြင့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းကို Kiva Environ Private Limited ကုမ္ပဏီသို့ ၁၉ နှစ် သက်တမ်းစာချုပ်ဖြင့် လွှဲပြောင်းလုပ်ကိုင်စေခဲ့ကာ ၎င်းကုမ္ပဏီက Puducherry Municipal Services Private Limited (PMSPL) အမည်ဖြင့် ပုဂ္ဂလိက- အများပိုင် ဖက်ဆပ်ကုမ္ပဏီ ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ စာချုပ်အရ လမ်း နှင့် ရေမြောင်း သန့်ရှင်းရေး၊ အိမ်တိုင်ရာရောက် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဝန်ဆောင်မှုတို့အပြင် ခေတ်မီအမှိုက်ကျင် ဆောက်လုပ်ခြင်း၊ ဓါတု စမ်းသပ်မှုများ လုပ်ဆောင်ရန် ဓါတ်ခွဲခန်းထားရှိခြင်း၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုကို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် အမှိုက်ကျင်း ပိတ်သိမ်းခြင်း စသည့်လုပ်ငန်းများပါ

လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။⁴⁴

သို့သော်လည်း ယခင် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအတွေ့အကြုံများမရှိသည့် PMSPL သည် အမှိုက်ပုံအသစ်တွင် အမျိုးအစား ခွဲခြားထားခြင်းမရှိသော အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းကို မထိန်းချုပ်နိုင်သောကြောင့် လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုအရည်အသွေး နိမ့်ပါးသည်ဟူ၍ ဝေဖန်ခံရပါသည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ရခြင်းမှာ အမှိုက်စုဆောင်းမှု နှင့် စွန့်ပစ်မှုပမာဏအလိုက်ပေးချေသော စာချုပ်ပုံစံကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရပ်ကွက်အချို့တွင် ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်နေသည့် (အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများက ကနဦး လုပ်ဆောင်ခဲ့သော) အိမ်ထောင်စုအဆင့် အမှိုက်အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း အလေ့အထများနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်လုပ်ဆောင်ရန် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီကို တွန်းအားပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်သွားခဲ့သည်။ ထို့ပြင် PMSPL သည် အမျိုးသားပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် စာချုပ်ပါ သဘောတူညီချက်များကို ချိုးဖောက်ကာ အန္တရာယ်ရှိသည့် စွန့်ပစ်အမှိုက်များကို လုံခြုံစွာစွန့်ပစ်ခြင်း မရှိပဲ တရားမဝင်နည်းလမ်းများဖြင့် စွန့်ပစ်နေသည်ဟု ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် စွပ်စွဲခံရပြီး နိုင်ငံအနှံ့ ဆန္ဒပြမှုများ ထွက်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ကန်ထရိုက်စာချုပ် တန်ဖိုးသည်လည်း ဒေသန္တရအစိုးရက ကနဦးတွင်ခွင့်ပြုထားသော ဘတ်ဂျက် ကန်ဒေါ်လာ ၇.၂ သန်း ထက် ၈၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ပိုမိုများပြား ခဲ့သည်။^{45,46}

အထက်ပါဖြစ်ရပ်ကိုကြည့်၍ ကာတာနာကာပြည်နယ် အနီးရှိ ဘန်ဂလောမြို့၌ ၂၀၀၄ ခုနှစ်တွင် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်း တစ်ခုအား ဧက ၁၀၀ ခန့်ရှိသည့် အမှိုက်ကျင်းတစ်ခုကို စီမံခန့်ခွဲစေရန် လုပ်ငန်းအပ်နှံရာမှ ရရှိခဲ့သော သင်ခန်းစာများကို သတိရမိစေပါသည်။ ၎င်း ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီ (Ramky Infrastructure Ltd) သည် အမှိုက်များကို အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်းမရှိပဲ open dumping ပုံစံဖြင့် စွန့်ပစ်ခြင်းကြောင့် သန့်စင်ထားခြင်း မရှိသော ရေဆိုးများထွက်လာပြီး ဒေသ ရေအရင်းအမြစ်ကို အဆိပ်သင့်စေသည်ဟု စွပ်စွဲခံရပါသည်။ ထို့နောက် ပြည်သူ့အများက ဆန္ဒပြမှုနှင့်အတူ အရေးယူခံရခြင်းကြောင့် ၂၀၁၂ မှ ၂၀၁၅ အထိ အမှိုက်ကျင်းကို ယာယီ ပိတ်သိမ်း ခဲ့ရသည်။^{47,48}

ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှု - ဆူရာဘာရာ၊ အင်ဒိုနီးရှား

ဆူရာဘာရာသည် အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ ဂျားဗားကျွန်း အရှေ့ပိုင်းနားမှ လူဦးရေ ၂.၈၅ သန်း မှီတင်းနေထိုင်ရာ မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ ဆူရာဘာရာ၌ ၂၀၀၁ ခုနှစ်တွင် အမြင့်ဆုံး ကိန်းဂဏန်းအဖြစ် တစ်နေ့လျှင် အမှိုက်တန် ၂၀၀၀ ထွက်ရှိခဲ့သည်။ ပြည်လည်အသုံးပြုရန်နှင့် မြေဩဇာပြုလုပ်ရန် အဓိကထားလုပ်ဆောင်သည့် လူထုအခြေပြု အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုပုံစံကို အောင်မြင်စွာ အသုံးချနိုင်ခြင်းကြောင့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် အရောက်၌ အထက်ပါ အမှိုက်ထွက်ရှိနှုန်း၏ ၂၅% ကို လျှော့ချနိုင်ခဲ့သည်။⁴⁹

ဆူရာဘာရာ မြို့နယ်အဖွဲ့သည် ဒေသတွင်းအစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ (NGOs) နှင့် Kitakyushu မြို့ (ဂျပန်နိုင်ငံ) တို့ဖြင့် ပူးပေါင်း၍ ၂၀၀၄ တွင် အိမ်ထောင်စုအဆင့် အမှိုက်အမျိုးအစား ခွဲခြားမှုအစီအစဉ်နှင့် ၂၀၁၅ တွင် “စိမ်းလန်း သန့်ရှင်း” ပတ်ဝန်းကျင်ပြိုင်ပွဲတို့ကို စတင်ခဲ့သည်။ ရပ်ရွာများစွာတို့သည် ကိုယ်ပိုင်လွတ်လပ်သော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု အစီအစဉ်များကို စတင်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့ဧရိယာတွင်းရှိ အမှိုက်စတင် ထွက်ရှိရာနေရာ (primary collection) များအား ထိန်းသိမ်းမှုများ လုပ်ဆောင်လာကြသည်။ ကနဦးတွင် ရပ်ရွာတစ်ခုမှ စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ပြီး ဆက်နွယ်ပါဝင်သူ အသီးသီး၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုအားဖြင့် ဆူရာဘာရာ မြို့၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် ရပ်ရွာပေါင်း ၉၀၀၀ ခန့်အထိ ပြန့်နှံ့အောင်မြင်ခဲ့ပါသည်။ ပညာရပ်၊ ယန္တရားကိရိယာ နှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ ထောက်ပံ့မှုတို့ကို Kitakyushu မြို့ မှ ပေးအပ်ပြီး ဒေသန္တရ အဖွဲ့အစည်းများက အလေးထားသိရှိမှု မြှင့်တင်ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်သလို အမှိုက်ပုံးများ ဝေငှခြင်းလည်း လုပ်ဆောင်ပါသည်။ အထက်ပါ အစီအစဉ်များကြောင့် မြို့နယ်အာဏာပိုင်များသည် ဆင့်ပွားအမှိုက်သိမ်းဆည်း (secondary collection) ရန် လိုအပ်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဆောက်လုပ်မှုအပေါ်တွင် ပိုမို အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်လာနိုင်ခဲ့ပြီး အထူးသဖြင့် အမှိုက်မှမြေဩဇာထုတ်လုပ်မှု စင်တာ ၁၂ ခု တည်ဆောက်ရန် အဓိက လုပ်ဆောင်လာနိုင်ခဲ့သည်။ Unilever နှင့် အခြားသော ဒေသမီဒီယာ တို့ကလည်း “သန့်ရှင်း စိမ်းလန်း” ပတ်ဝန်းကျင် ပြိုင်ပွဲကို ထောက်ပံ့ပေးရန်နှင့် လူသိများလာစေရန် လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။^{50,51}

မြို့နယ် အာဏာပိုင်များသည် ၂၀၀၈ နှင့် ၂၀၁၀ အတွင်း အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုအတွက် နှစ်စဉ် အသုံးစရိတ်ပေါင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၀ သန်း သုံးစွဲခဲ့ပြီး ယင်းအနက် ၂ ရာခိုင်နှုန်းသာ အမှိုက်အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း နှင့်

မြေဩဇာပြုလုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းတို့⁵² အတွက် အသုံးပြုခွဲခြားဖြစ်သော်လည်း ထင်ရှားသည့်ရလဒ်များ ထွက်ပေါ်လာခဲ့ပါသည်။ အမှိုက်ထွက်ရှိမှု ၂၅ ရာခိုင်နှုန်း လျှော့ချနိုင်ခဲ့သည့်အပြင် အမှိုက်သယ်ယူပို့ဆောင်ခြင်း နှင့် သိမ်းဆည်းခြင်းတို့တွင်လည်း ကုန်ကျစရိတ်ကို လျှော့ချနိုင်ခဲ့သည်။ မြို့ရှိ အစိမ်းရောင်ဧရိယာလည်း တိုးတက်လာခဲ့ပြီး (၂၀၀၆ နှင့် ၂၀၀၇ အတွင်း ငါးဧက တိုးတက်ခဲ့သည်) ပြန်လည်တီထွင်သုံးစွဲသည့် (recycling) လုပ်ငန်းပေါင်း ၁၅ ခု စတင်နိုင်ခဲ့သည်။⁵³ ဆူရာဘာရာမြို့သည် ၎င်း၏ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများအတွက် ကမ္ဘာ့ ကုလသမဂ္ဂ၊ မြီတီနှင့် ဩစတြီးယားရှိ ပတ်ဝန်းကျင်ထိန်းသိမ်းရေး အဖွဲ့များထံမှ ဆုပေါင်းများစွာ ရရှိခဲ့ပြီး အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံရှိ အခြားသောမြို့များနှင့် အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများရှိ မြို့များစွာ ၎င်းနည်းတူ လုပ်ဆောင်လာရန် ရှေ့ဆောင်လမ်း ပြနိုင်ခဲ့သည်။

ရှင်းလင်းချက် (၈) နိုင်ငံတကာဖြစ်ရပ်များမှ မူဝါဒရေးရာ သင်ခန်းစာများ

1. ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံရာတွင် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှု တင်းကြပ်စွာ ထားရှိရမည်။ ပမာဏအပေါ်အခြေခံ၍ အရည်အသွေးသတ်မှတ်ခြင်း မပြုလုပ်သင့်ပါ (လုပ်ငန်းရှင်က သိမ်းဆည်းသည့်ပမာဏ ပိုမိုတင်ပြခြင်း၊ သို့မဟုတ် အမှိုက်အမျိုးအစားခွဲခြားမှု မပြုလုပ်ခြင်း၊ သို့မဟုတ် ကျောက်တုံးကဲ့သို့ ပစ္စည်းများထည့်၍ အမှိုက်အလေးချိန် ပိုစီးရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်။)။ ယင်းအစား လွှမ်းခြုံနိုင်သည့် ဧရိယာအကျယ်အဝန်း နှင့် အကြိမ် အရေအတွက်၊ သို့မဟုတ် open dumping လျှော့ချနိုင်မှု တို့အပေါ် မူတည်၍ အရည်အသွေး ထိန်းချုပ်သင့်ပါသည်။ ယင်းအရည်အသွေးများ ရရှိစေရန် စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်ရမည် ဖြစ်သည်။
2. အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အလေ့အထ ပိုမိုကောင်းမွန်ရန် ရပ်ရွာပြည်သူများ၊ အရပ်ဘက် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍကဲ့သို့ ဆက်နွယ်ပါဝင်သူများဖြင့် အတူတကွ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ အရေးကြီးပါသည်။ ထို့ပြင် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုဖြစ်စဉ်ကို ရပ်ရွာအဆင့် အထိ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချခြင်းဖြင့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် အမျိုးအစားခွဲခြား ပိုမို ကောင်းမွန်လာစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာလူထုက မိမိရပ်ရွာပိုင်လုပ်ငန်းအဖြစ် ပိုမိုတိုးတက် အောင် လုပ်ဆောင်လာနိုင်ခြင်းနှင့် အသေးစား ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်ပါက ပိုမို လွယ်ကူခြင်း စသည့်အချက်များကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။
3. အမှိုက်အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း နှင့် ဆွေးမြေ့ပျက်စီးလွယ်သည့် မီးဖိုချောင်ထွက် အမှိုက်များကို မြေဩဇာ ပြုလုပ်ခြင်းအားဖြင့် အမှိုက်ပုံသို့ရောက်ရှိမည့် အမှိုက်ပမာဏကို သိသိသာသာ လျှော့ချနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းက အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု ကုန်ကျစရိတ်ကို လျှော့ချနိုင်မည့် ဈေးချိုသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း ရပ်ရွာလူထုကို များစွာ လှုံ့ဆော်တိုက်တွန်းရန် လိုအပ်နိုင်ပါသည်။

၃။ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း စီမံခန့်ခွဲမှုကို ပုဂ္ဂလိကသို့လွှဲပြောင်းရန် စည်ပင် အဖွဲ့များအတွက် ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းများ

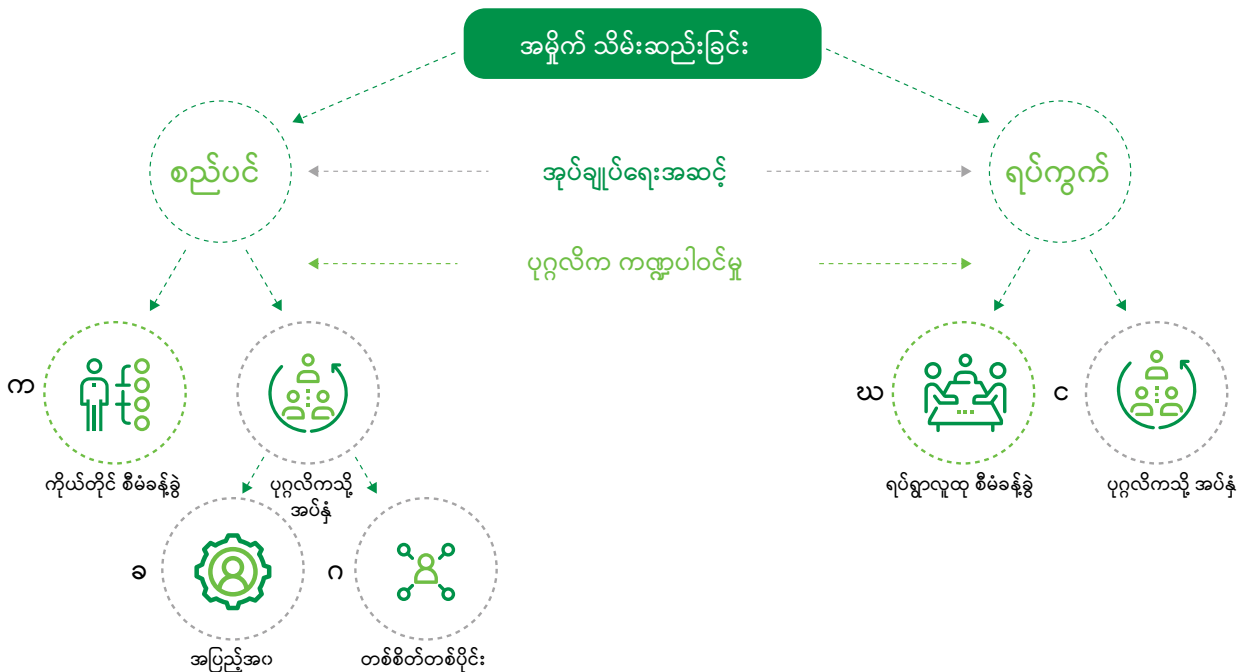
အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်သည် အကျိုးစီးပွားကိုယ်စီရှိကြသည့် ဆက်နွယ်ပါဝင်သူများစွာ ရှိနေသောကြောင့် ရှုပ်ထွေးသောစနစ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ်သည် သောင်းပြောင်းထွေလာ ရောယှက်နေပြီး ပုံစံအမျိုးမျိုးလည်း ကွဲပြားပါသည်။ အထက်ပါ အခြေအနေများ ရှိနေသောကြောင့် မြူနီစပယ်/စည်ပင်အဖွဲ့တိုင်းအတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်မည့် တစ်ခုတည်းသော အကြံပြုချက်ပေးရန် ခက်ခဲပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အသုံးပြုနေသော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်အမျိုးမျိုးကို အမျိုးအစားခွဲခြား သုံးသပ်လေ့လာနိုင်ရန် ပုံ (၅) တွင် အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထားပါသည်။ နားလည်ရလွယ်ကူစေရန် အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သော်လည်း ရှေ့တွင် ဆွေးနွေးထားသော အချက်အလက်များနှင့် ဖြစ်ရပ်လေ့လာမှုများအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ အမျိုးအစားခွဲခြား ထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရွေးချယ်စရာ မူဝါဒနည်းလမ်းများ (က၊ ခ၊ ဂ၊ ဃ၊ နှင့် င)နှင့် ၎င်းတို့၏ အားနည်းချက်၊ အားသာချက်များကို အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။ အပိုင်း (၃)တွင် ဖော်ပြထားပြီး မတူညီသော နည်းလမ်းအသီးသီး၏ အားသာချက် နှင့် အားနည်းချက် များကိုလည်း စာရင်းပြုစုထားပါသည်။

ယင်း အမျိုးအစား ခွဲခြားထားမှုအပေါ်အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် ပုံစံကို ပုံ (၆) တွင် ထုတ်နုတ် တင်ပြထားပါသည်။ ယခု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့် ပုံစံကိုကြည့်၍ မူဝါဒချမှတ်သူများသည် ၎င်းတို့၏ဒေသနှင့် ကိုက်ညီမှု အရှိဆုံးဖြစ်မည့် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် သရုပ်ဖော်ပုံကဲ့သို့ပင် ယခု ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သည့်ပုံစံ သရုပ်ဖော်ပုံသည် အချက်အလက်ကိုအခြေခံ၍ ဆွေးနွေးမှုများ ပိုမိုဖြစ်လာစေရန်နှင့် လမ်းညွှန်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှု သရုပ်ဖော်ပုံတွင် ဆက်နွယ်ပါဝင်သူ အသီးသီး၏ (ဥပမာ- စည်ပင်အဖွဲ့များ၊ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်း၊ ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ရပ်ရွာလူထု) အဖွဲ့အစည်းဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်မှုစွမ်းရည်ကို အဓိကထည့်သွင်း စဉ်းစားထားပါသည်။ ဥပမာ- စည်ပင်အဖွဲ့အနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်ခြင်းအတွက် တင်ဒါခေါ်ယူရန်နှင့် စာချုပ်ဒီဇိုင်းဆွဲခြင်းတို့ကို ကောင်းစွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသလား။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတွင် ငွေကြေးအရင်းအနှီး၊ ဝန်ထမ်းအရင်းအမြစ် နှင့် အတွေ့အကြုံများ လုံလောက်စွာ ရှိပါသလား။ ရပ်ရွာများသည် ကိုယ်ပိုင်ယန္တရား ဝယ်ယူရန် နှင့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းကို ကိုယ်တိုင်စီမံခန့်ခွဲ နိုင်ပါသလား။

ရှင်းလင်းချက် (၉) သောင်းပြောင်းရောယှက်မှု
သောင်းပြောင်းရောယှက်မှု ဆိုသည်မှာ လေ့လာမှုပြုခြင်းခံရသည့် ယူနစ် တစ်ခုချင်းစီအတွင်း ကွဲပြားခြားနားခြင်းများ တွေ့ရှိနေခြင်းကို ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။ စီးပွားရေးပညာရပ်တွင် တစ်သီးပုဂ္ဂလ စားသုံးသူ၊ ကုမ္ပဏီများ နှင့် တခါတရံ နိုင်ငံများ တစ်ခုချင်းစီကို တူညီသော (မျိုးတူမှု) ယူနစ်ဟုသတ်မှတ်၍ လေ့လာမှုများရှိပါသည်။ ထိုသို့ ပြုလုပ်ခြင်းသည် ကြီးမားသော အရေအတွက်/လူဦးရေကို ယေဘုယျ သတ်မှတ်ခြင်းဆိုပါက စာရင်းအင်းအရနှင့် သီအိုရီအရ ယုတ္တိတန်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း အင်စတီကျူးရှင်းဆိုင်ရာ စီးပွားရေး နှင့် စီးပွားရေး မူဝါဒ အခင်းအကျင်းတွင် မူဝါဒများကို မတူညီသည့် နိုင်ငံများနှင့် ဒေသန္တရများအန့် ဆီလျော်အောင် ဖန်တီးယူရသဖြင့် ယူနစ်များ၏ မတူညီမှု (သောင်းပြောင်းရောယှက်မှု) စရိုက်လက္ခဏာများမှာ အရေးကြီးပြီး သောင်းပြောင်းရောယှက် နေသည့် အကျိုးရလဒ်များ ရရှိနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ပုံ (၅) တွင် ဖော်ပြထားသလို စည်ပင်အဖွဲ့များ အနေဖြင့် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်ကို နားလည်သဘောပေါက်ရန် မိမိကိုယ်ကို မေးမြန်းရမည် အဓိက ဗျူဟာကျ မေးခွန်းနှစ်ခု ရှိပါသည်။ ပထမမေးခွန်းမှာ မည်သည့် အုပ်ချုပ်ရေးအဆင့်၌ အမှိုက်စုဆောင်းခြင်း ကို ဆောင်ရွက်သင့်သနည်း။ ဒုတိယမေးခွန်းမှာ အကယ်၍ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ ပါဝင်ရမည် ဆိုပါက မည်သည့်နည်းလမ်းဖြင့် ပါဝင်ခွင့် ပေးမည်နည်း။ ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်း တစ်ခုမှ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း တာဝန်များ ကို လွှဲပြောင်းရယူ လိုက်ပါက ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း ကို အပြည့်အဝ ဖော်ဆောင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည် (B)။ ထိုသို့မဟုတ်ပဲ စည်ပင်အဖွဲ့ဖြင့် နယ်မြေ အပိုင်းအခြား အလိုက် သို့မဟုတ် စီမံခန့်ခွဲရေး တာဝန်တစ်ခု အလိုက် မျှဝေ၍ ဆောင်ရွက်ပါက ပုဂ္ဂလိကသို့ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း ပင်ဖြစ်ပါသည် (C)။ ရပ်ကွက်အဆင့်တွင် သီးခြား ယာဉ်မောင်းများ နှင့် အလုပ်သမားများ ကို ငှားရမ်းလုပ်ဆောင်ခြင်း ဖြင့်လည်း ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံမှု ဖြစ်ပေါ်ပါသည် (E)။

ပုံ (၅) - မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း တွေ့ရသည့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း စီမံခန့်ခွဲမှုများအား သရုပ်ခွဲပြထားပုံ

က။ စည်ပင်အဖွဲ့ -> ကိုယ်တိုင် စီမံခန့်ခွဲ

- **လုပ်ဆောင်မှု:** စည်ပင်အဖွဲ့မှ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းကို လုပ်ဆောင်သည်။ စည်ပင်အဖွဲ့ အနေဖြင့် ဝန်ထမ်းနှင့် ယန္တရား အရင်းအမြစ်တွင် ပိုမို၍ ရင်းနှီးမြုပ်နှံရန်လိုအပ်ပြီး စည်ပင်နယ်မြေတစ်ခုလုံးကို လွှမ်းခြုံနိုင်ရန်အတွက် ပြင်ပမှဖြစ်စေ ဌာနတွင်းမှဖြစ်စေ ဘဏ္ဍာငွေရှာဖွေရန် လိုအပ်သည်။
- **ဥပမာ:** မော်လမြိုင်
- **အကျိုးကျေးဇူးများ:**
  - အဖွဲ့အစည်းတွင်း ရှိနှင့်ပြီးသော အခြေခံအဆောက်အအုံများကို အသုံးချနိုင်ခြင်း ရှိသည်။
  - အစိုးရဝန်ထမ်းများသည် လစာနည်းသည့်တိုင်အောင် ပြည်သူ့တာဝန် ထမ်းဆောင်မည်ဆိုသော စိတ်ဖြင့် အလုပ်ကြိုးစား နိုင်ကြသည်။
- **အားနည်းချက်များ:**
  - စည်ပင်နယ်မြေတစ်ခုလုံးကို အပြည့်အဝလွှမ်းခြုံနိုင်ရန် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် ဝန်ထမ်းအရင်းအမြစ် လုံလောက်ခြင်း မရှိပါ။
  - အခွန်ကောက်ခံခြင်း သို့မဟုတ် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရထံမှ ပံ့ပိုးငွေကဲ့သို့ အရင်းအနှီးငွေရရှိရန် လိုအပ်နေသည်။
  - တီထွင်ဆန်းသစ်မှု နှေးကွေးနိုင်သည်။

ခ။ စည်ပင်အဖွဲ့ -> ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း -> အပြည့်အဝ အပ်နှံခြင်း

- **လုပ်ဆောင်မှု :** စည်ပင်အဖွဲ့သည် ၎င်း၏ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ တာဝန်များအားလုံးကို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်း သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီသို့အပ်နှံပြီး လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းအပေါ် အကဲဖြတ် စောင့်ကြည့်ပါသည်။
- **ဥပမာ :** တောင်ကြီး၊ ပြင်ဦးလွင် (ကနဦးတွင် ပုဂ္ဂလိကသို့ အပြည့်အဝ အပ်နှံခဲ့ပြီး၊ နောက်ပိုင်းတွင် စည်ပင်အဖွဲ့မှ ပြန်လည် လွှဲပြောင်းယူခဲ့သည်)
- **အကျိုးကျေးဇူးများ :**
  - လုံလောက်စွာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံနိုင်ပါက ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများသည် ဝန်ဆောင်မှုအရည်အသွေး/ခြုံလွှမ်းနိုင်မှုကို ပိုမို ကောင်းမွန်စေနိုင်ပါသည်။
  - တင်ဒါခေါ်ယူခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် ပြိုင်ဆိုင်မှုအားကောင်းခြင်း နှင့် သဘောတူညီချက်တွင် အကျိုးအမြတ်များကို မျှတစွာ ထည့်သွင်းခြင်းတို့ဖြင့် ပိုမို တီထွင်ဆန်းစစ်သော လုပ်ငန်းများ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ပါသည်။
  - ငွေလုံးငွေရင်း ဘတ်ဂျက် (ဝန်ထမ်း ကုန်ကျစရိတ် အပါအဝင်) ကို ကန့်သတ်ခြင်းကြောင့် ဝန်ဆောင်မှုချဲ့ထွင်ရန် အတားအဆီး ဖြစ်စေသည့် ဒေသအစိုးရ၏ ငှားရမ်းမှုဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို စည်ပင်အဖွဲ့အနေဖြင့် ကျော်လွှားနိုင်မည်။
- **အားနည်းချက်များ :**
  - အစိုးရဝန်ဆောင်မှုအတိုင်း သို့မဟုတ် အစိုးရဝန်ဆောင်မှုထက် ဝန်ဆောင်ခ ပိုမို၍ ကျသင့်နိုင်ပါသည်။
  - ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းဖြစ်စဉ်တွင် တင်ဒါခေါ်ယူခြင်း၊ စာချုပ်ပြင်ဆင်ခြင်း နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ပြီး စည်ပင်အဖွဲ့ အနေဖြင့် ယင်းလုပ်ငန်းများကို မှန်ကန်စွာ စီမံခန့်ခွဲရန် အုပ်ချုပ်ရေးအရင်းအမြစ်များ လိုအပ်ပါသည်။
  - ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းအနေဖြင့် ကုန်ကျစရိတ်လျော့ချရန် သွားရောက်သည့်နေရာများကို ရှောင်ရှားခြင်း၊ အမှိုက်စုဆောင်းမှုအရေအတွက်ကို လျော့ချခြင်း၊ လုပ်ငန်းအင်အားလျော့ချခြင်း သို့မဟုတ် ပျက်စီးနေသော ယန္တရားများကိုအစားမထိုးခြင်း စသည့်တို့ကို လုပ်ဆောင်လာနိုင်ပါသည်။
  - မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍများမှာ ဖွံ့ဖြိုးဆဲအခြေအနေတွင်သာ ရှိနေပြီး ငွေကြေးအရင်းအနှီးဆိုင်ရာ အခက်အခဲများ ရှိနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ အထူးသဖြင့် မြို့ငယ်များတွင် လုပ်ငန်းအပ်နှံမှု တစ်ခုကို ကိုင်တွယ်ရန်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ် သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းအရင်းအမြစ် အားနည်းခြင်းများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထို့ပြင် ကုမ္ပဏီတစ်ခုတည်းကသာ တင်ဒါလျှောက်ရန် အရည်အချင်း ပြည့်စုံမည်ဆိုပါက ပြိုင်ဆိုင်မှု ရှိတော့မည် မဟုတ်ချေ။

ဂ။ စည်ပင်အဖွဲ့ -> ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း -> တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အပ်နှံခြင်း

- **လုပ်ဆောင်မှု :** စည်ပင်အဖွဲ့သည် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းဖြင့် တာဝန်ခွဲဝေ၍ လုပ်ဆောင်သည်။ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားအပေါ် အခြေခံ၍ တာဝန်ခွဲဝေယူသည် (ဥပမာ- တစ်ဖွဲ့က အမှိုက်သိမ်းယာဉ်များကို စီမံခန့်ခွဲ၍ အခြားတစ်ဖွဲ့က အလုပ်သမား ငှားရမ်းပေးခြင်း) သို့မဟုတ် ပထဝီဝင်နယ်မြေအလိုက် တာဝန်ခွဲဝေယူသည် (ဥပမာ- စည်ပင်အဖွဲ့မှ မြို့နယ်အချို့ကို တာဝန်ယူပြီး ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းမှ အခြားမြို့နယ်များကို တာဝန်ယူသည်)။
- **ဥပမာ :** မရှိပါ
- **အကျိုးကျေးဇူးများ :**
  - စည်ပင်အဖွဲ့များ လိုအပ်သည့်နေရာတွင် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍမှ အားဖြည့်ကူညီ နိုင်သည်။
  - ရှိပြီးသား အခြေခံ အဆောက်အအုံများကို အသုံးပြုနိုင်သည်။
  - ငွေလုံးငွေရင်း ဘတ်ဂျက် (ဝန်ထမ်း ကုန်ကျစရိတ် အပါအဝင်) ကို ကန့်သတ်ခြင်းကြောင့် ဝန်ဆောင်မှုချဲ့ထွင်ရန် အတားအဆီး ဖြစ်စေသည့် ဒေသအစိုးရ၏ ငှားရမ်းမှုဆိုင်ရာ စံနှုန်းများကို စည်ပင်အဖွဲ့အနေဖြင့် ကျော်လွှားနိုင်မည် ◦ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုများ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ပါသည်။

- **အားနည်းချက်များ:**
  - စည်ပင်အဖွဲ့အတွက် အုပ်ချုပ်စီမံရေးဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်များ ရှိသည်။
  - ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းအနေဖြင့်လည်း ကုန်ကျစရိတ်လျော့ချရန် လုပ်ဆောင်မှုများ ရှိနိုင်သည်။

ဃ။ ရပ်ကွက် -> ရပ်ရွာမှ စီမံခန့်ခွဲခြင်း

- **လုပ်ဆောင်မှု :**
  - ရပ်ကွက်တွင်း အမှိုက်သိမ်းဆည်းရေးလုပ်ငန်းကို ရပ်ကွက်နေပြည်သူများက တာဝန်ယူပါသည်။ ရပ်ကွက်အခြေအနေ၊ ဘတ်ဂျက် အနေအထားတို့နှင့်ကိုက်ညီမည့် ယန္တရားဝယ်ယူခြင်းနှင့် အလုပ်သမား (နှင့် ကြီးကြပ်သူ) ငှားရမ်းခြင်းတို့အတွက် စရိတ်မျှဝေ ကျခံပါသည်။ ရပ်ရွာလူကြီးများ နှင့် ရပ်ကွက်ရေးရာကော်မတီတို့မှ စောင့်ကြည့်ထိန်းကျောင်းပါသည်။ အခြားနည်းလမ်းများနှင့် မတူသောအချက်မှာ ယခုနည်းလမ်းသည် အောက်ခြေမှ စတင်သော နည်းလမ်းဖြစ်ပြီး ရန်ပုံငွေထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် အုပ်ချုပ်စီမံခြင်းတွင် ရပ်ရွာလူထုမှ ပူးပေါင်းပါဝင် နေပါသည်။
- **ဥပမာ :** မုံရွာ (ရပ်ကွက် လေးခု)
- **အကျိုးကျေးဇူးများ :**
  - စည်ပင်အဖွဲ့၏ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးများကို လျော့ချပေးနိုင်သည်။
  - ဒေသအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီစွာ တုံ့ပြန်နိုင်သည်။ ဝန်ဆောင်မှုအသုံးပြုခ လျော့နည်းလာနိုင်သည် (ဥပမာ - ပိုမို၍ ဈေးသက်သာသော သို့မဟုတ် ထိရောက်အကျိုးရှိသော အမှိုက်သိမ်းယာဉ်များ ဝယ်ယူခြင်း)။
  - စည်ပင်အဖွဲ့အနေဖြင့် secondary collection တွင် ပိုမို အာရုံစိုက်လာနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး ပိုမိုထိရောက် အကျိုးရှိသော စနစ် ဖန်တီးနိုင်မည်။
  - ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံမှုစနစ် ပိုမို ကောင်းမွန်လာမည်။
  - တာဝန်ခံယူမှု ပိုမိုကောင်းမွန်လာနိုင်ပြီး ဝန်ဆောင်မှုလည်း ပိုမိုကောင်းမွန်လာမည်။
- **အားနည်းချက်များ:**
  - ရပ်ရွာတာဝန် ထမ်းဆောင်ရန်အတွက် လူထုကို စည်းရုံးလှုံ့ဆော်မှုများစွာ လိုအပ်သည်။ ◦ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းအနေဖြင့်လည်း ကုန်ကျစရိတ်လျော့ချရန် လုပ်ဆောင်မှုများ ရှိနိုင်သည်။
  - တာဝန်ပိုမို ထမ်းဆောင်လိုသည့် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ရာအိမ်မှူးများ လိုအပ်သည်။

င။ ရပ်ကွက် -> ဒေသန္တရအဆင့် လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း

- **လုပ်ဆောင်မှု :**
  - ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းမှ ယာဉ်မောင်းငှားရမ်းခြင်း နှင့် အလုပ်သမားများ ငှားရမ်းခြင်းတို့ကဲ့သို့ ဒေသန္တရအဆင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းငှားရမ်းခြင်း လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ အသုံးစရိတ်နှင့် ငွေကြေးကောက်ခံခြင်းတို့တွင် ကြီးကြပ်နိုင်သည်။ ယခုနည်းလမ်းသည် ဒေသန္တရအဆင့် လုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်သော်လည်း နည်းလမ်း (D) ထက် ရပ်ရွာပါဝင်မှု နည်းပါးနိုင်ပြီး ယခုနည်းလမ်းတွင် ရပ်ရွာလူထုသည် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းဖြစ်စဉ်၌ တိုက်ရိုက်ပါဝင်ရခြင်း မရှိပါ။
- **ဥပမာ :** ဘားအံ (ရပ်ကွက် ၇ နှင့် ၈)
- **အကျိုးကျေးဇူးများ :**
  - စည်ပင်အဖွဲ့၏ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးများကို လျော့ချပေးနိုင်သည်။
  - ဒေသအခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီစွာ တုံ့ပြန်နိုင်သည်။
  - စည်ပင်အဖွဲ့အနေဖြင့် secondary collection တွင် ပိုမို အာရုံစိုက်လာနိုင်မည်။
  - ရာအိမ်မှူးများက ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံပါက ပိုမိုကောင်းမွန်မည်ဖြစ်ပြီး ဝန်ဆောင်ခမပေးပဲ အသုံးပြုသူ အရေအတွက်ကိုလည်း လျော့ချနိုင်မည် (စာစုသေတ္တာ ၁၁ တွင်ကြည့်ပါ)။

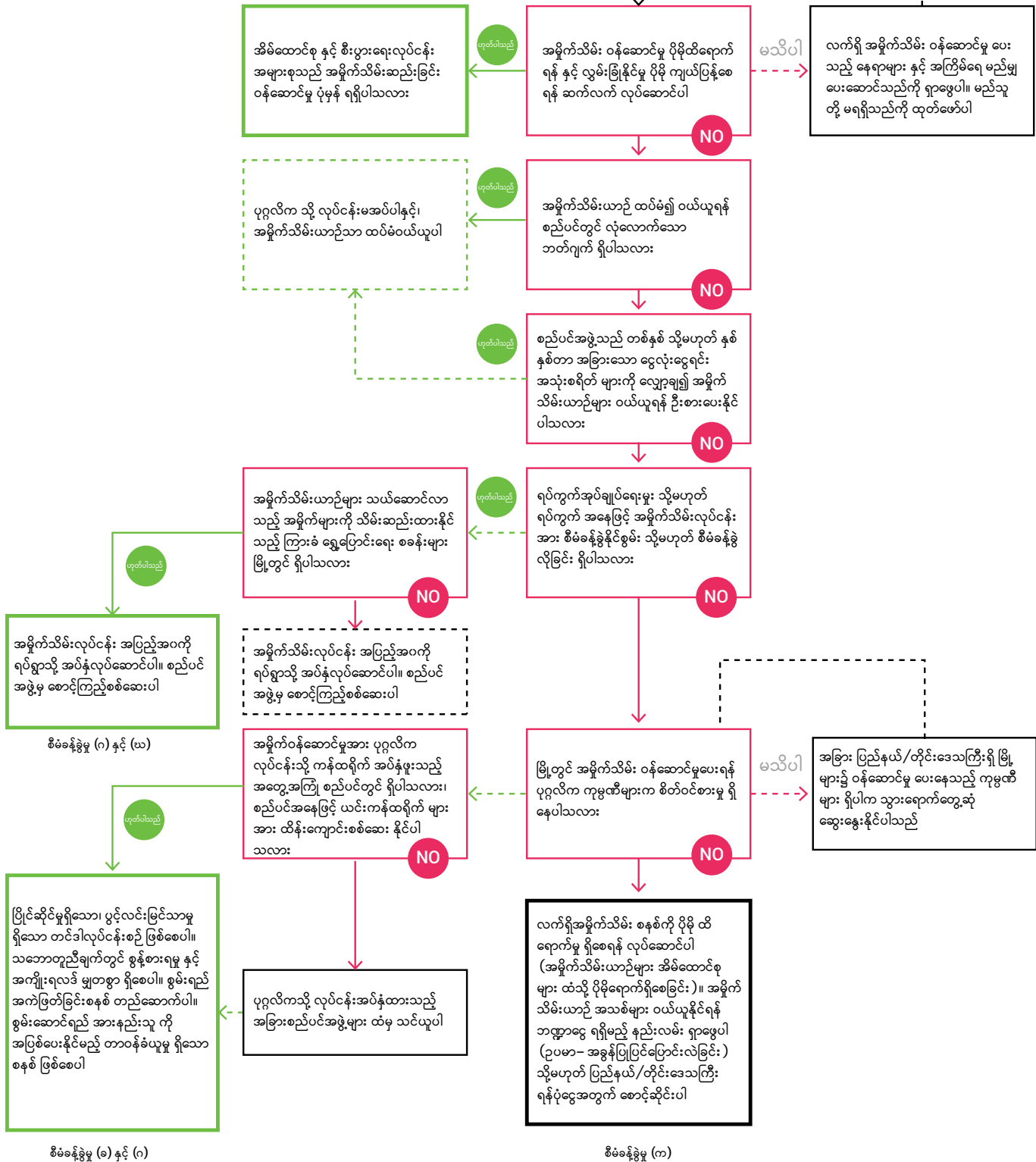
• **အားနည်းချက်များ:**

- တာဝန် ပိုမိုထမ်းဆောင်လိုသည့် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ရာအိမ်မှူးများ လိုအပ်သည်။ ◦ တာဝန်ပိုမို ထမ်းဆောင်လိုသည့် ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ရာအိမ်မှူးများ လိုအပ်သည်။
- စည်ပင်အဖွဲ့၏ ပံ့ပိုးငွေ မရရှိခြင်းကြောင့် အသုံးပြုခ ပိုမိုမြင့်တက်လာနိုင်သည်။

ပုံ (၆) တွင် ဖော်ပြထားသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်ကို ရေးဆွဲရာတွင် အသုံးပြုထားသည့် သရုပ်ခွဲစိစစ်မှုစနစ်မှ မူဝါဒသင်ခန်းစာများစွာ ရရှိပါသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ မူဝါဒချမှတ်သူများအနေဖြင့် ဒေသန္တရအခြေအနေများကို သေချာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး ၎င်းတို့၏ စည်ပင်နယ်မြေအတွင်း အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု တိုးတက်ကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရာတွင် ယင်းသင်ခန်းစာများက ကူညီပေးနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ရှေ့တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ပင် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းသည် ဖြစ်နိုင်ဖွယ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး နည်းလမ်းများအနက်မှ တစ်ခုဖြစ်သည်။ လက်ရှိစနစ်သည် အိမ်ထောင်စုအများစုကို ပုံမှန် လွှမ်းမိုးနိုင်ပါက စည်ပင်အဖွဲ့အနေဖြင့် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ကြီးကြီးမားမားလုပ်ဆောင်ရန် မလိုအပ်ပါ။ အမှိုက်စုဆောင်းမှု လမ်းကြောင်း ပိုမိုကောင်းမွန်ရေး သို့မဟုတ် ဝန်ထမ်းများ ပိုမိုတက်ကြွစေရန် တိုက်တွန်းခြင်း စသည်တို့ကဲ့သို့ လက်ရှိစနစ် ထိရောက်မှုရှိရေးတွင်သာ အဓိကထား လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း စည်ပင်အဖွဲ့သည် အခြေခံ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဝန်ဆောင်မှုကို တစ်မြို့လုံးအား လွှမ်းမိုးပေးနိုင်ပုံ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ လုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါက ရွေးချယ်နိုင်မည့် နည်းလမ်းသုံးခု ရှိပါသည် (ပုံရှိ အဓိက ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မှု ရလဒ်များတွင် တွေ့နိုင်သည်)။ ပထမဆုံးနည်းလမ်း အနေဖြင့် စည်ပင်အဖွဲ့သည် ရပ်ရွာအခြေပြုနည်းလမ်းကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ၎င်းနည်းလမ်းတွင် ရပ်ရွာအခြေပြု ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း သို့မဟုတ် ရပ်ရွာမှ primary collection အတွက် တာဝန်ယူပြီး စည်ပင်အဖွဲ့မှ secondary collection ကို တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည် (နည်းလမ်း ဃ နှင့် င)။ ဒုတိယနည်းလမ်း အနေဖြင့် စည်ပင်အဖွဲ့သည် မျှတသော၊ စွမ်းဆောင်ရည် အခြေပြုသည့် စာချုပ်တစ်ခုပြင်ဆင်ရေးဆွဲကာ ပြိုင်ဆိုင်မှုရှိပြီး ပွင့်လင်းမြင်သာသည့်စနစ်ဖြင့် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံ နိုင်ပါသည် (နည်းလမ်း ခ နှင့် ဂ)။ နောက်ဆုံးနည်းလမ်း အနေဖြင့် စည်ပင်အဖွဲ့သည် လက်ရှိတွင် ယာဉ်အသစ်များဝယ်ယူရန် ငွေအရင်းအနှီးများ မရှိသည့် တိုင်အောင် အခွန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်၍ ထပ်တိုးရန်ပုံငွေများ ရှာဖွေခြင်း၊ ပုဂ္ဂလိကထံမှ အလှူခံခြင်းနှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်း အစိုးရတို့မှ တိုက်ရိုက် ဘတ်ဂျက်ပံ့ပိုးမှု ရယူခြင်းတို့ဖြင့် အမှိုက်သိမ်းခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ ဆက်လက်ပေးနိုင်ပါသည် (နည်းလမ်း A)။

ပုံ (၆) - အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဝန်ဆောင်မှုကို ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်းရန်အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း ပုံစံ

စမှတ်

စီမံခန့်ခွဲမှု (၁) နှင့် (၂)

စီမံခန့်ခွဲမှု (၃) နှင့် (၄)

၄။ နိဂုံး နှင့် မူဝါဒရေးရာ သင်ခန်းစာများ

အချို့ အခြေအနေများတွင် ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းသည် ထိရောက် အကျိုးရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းအခြေအနေများဖြင့် ကိုက်ညီမှု မရှိပါက ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်းခြင်းကြောင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ရလဒ် ပေါ်ထွက်နိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်းလိုသည့် သို့မဟုတ် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖော်ဆောင်လိုသည့် စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့များ အနေဖြင့် မိမိကိုယ်ကို မိမိ မေးခွန်းများစွာ ထုတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဒေသန္တရ အလိုက် ရှိသည့် အခက်အခဲများ၊ ပုဂ္ဂလိကသို့ အပ်နှံရသည့် ရည်မှန်းချက် နှင့် မည်ကဲ့သို့ ရေရှည် မဟာဗျူဟာ ဆွဲထားခြင်း စသည့်တို့ကို မေးခွန်းထုတ်ရမည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအနေဖြင့် စည်ပင်အဖွဲ့သည် ရပ်ရွာလူထုဖြင့် ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်လိုစိတ် ရှိသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့၏ စီမံရေးရာ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုး ကိုလည်း လျှော့ချလိုသည် ဆိုပါက ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေး ရုံးများ၏ အခန်းကဏ္ဍကို မြှင့်တင်ပေးပြီး အမှိုက် သိမ်းဆည်းခြင်း စနစ် ပိုမို ကောင်းမွန်အောင် ကူညီခွင့် ပေးနိုင်ပါသည်။ အထက်တွင် ဖော်ပြပေးခဲ့သော စိစစ်လေ့လာမှု နည်းလမ်းများ နှင့်အတူ ယခုအခန်းပါ မူဝါဒရေးရာ သင်ခန်းစာများသည် ထိရောက်သော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု ဖြစ်ရန် နှင့် ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်းခြင်း ကိစ္စရပ်များ ဆွေးနွေးနိုင်ရန် အထောက်အကူ ပေးမည်ဖြစ်သည်။

ပထမ အပိုင်းတွင် စီးပွားရေး သီအိုရီ နှင့် လက်တွေ့မျက်မြင်ကို အခြေခံကာ စိစစ်လေ့လာခြင်းဖြင့် ရရှိလာသည့် သင်ခန်းစာများအား အကျဉ်းချုပ်၍ တင်ပြထားပါသည်။ ယခုတွေ့ရှိချက်များမှာ ဆီလျော်ရာ စာတမ်း နှင့် သတင်း အချက်အလက် များကို သုံးသပ်ခြင်း မှ ရရှိထားခြင်း ဖြစ်ပြီး ယင်းစာတမ်း အချက်အလက်များကို နောက်ဆက်တွဲ (၁) တွင် တွေ့နိုင်ပါသည်။ ယခုစာတမ်းသည် နိုင်ငံတကာ စီးပွားရေး သုတေသနများ အပေါ် အခြေခံထားသော်လည်း မြန်မာ့ စီးပွားနိုင်ငံရေး အခြေအနေနှင့် ပုံစံဝင်မည့် တွေ့ရှိချက်များကိုသာ ရေးသားတင်ပြ ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံအခြေအနေ မှာလည်း အလွန်အရေးကြီးပြီး စည်ပင် အာဏာပိုင် များ၏ ဝန်ဆောင်မှုများ မည်သည့်အချိန်တွင် ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်းသင့်သည်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ခိုင်မာတိကျသော စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ မရှိပါ။ သို့သော်လည်း ယခုစာတမ်းတွင် စည်ပင် အာဏာပိုင်များ ပုဂ္ဂလိကသို့ လွှဲပြောင်း၍ လုပ်ငန်း အကောင်အထည် ဖော်ရာ၌ အကောင်းဆုံး ချဉ်းကပ်ရန်၊ ဒီဇိုင်းပုံဖော်ရန် နှင့် စောင်ကြည့်နိုင်ရန် အရေးကြီးသင်ခန်းစာ များကို တင်ပြထားပါသည်။

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်း ဖြစ်စဉ်ကြောင့် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းလွှဲပြောင်းရန် နှင့် အခြားသော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းပညာများကို စမ်းသပ်အသုံးပြုရန် အခွင့်အလမ်းများ ရရှိလာစေပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် သင်ခန်းစာ ယူနိုင်စရာ အလေ့အထ များစွာ ပေါ်ထွက် လာပါသည်။ စမ်းသပ်တီထွင် အသုံးပြုခြင်းမှ ရရှိလာသော အတွေ့အကြုံများကို ကောင်းစွာ သင်ခန်းစာယူနိုင် မည်ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့ အမှိုက် စီမံခန့်ခွဲမှု နည်းလမ်းများ ပိုမိုကောင်းမွန်လာအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဒုတိယအပိုင်းတွင် မူဝါဒဆိုင်ရာ သင်ခန်းစာများ ကို ထုတ်နုတ်တင်ပြခြင်း နှင့် စည်ပင် အာဏာပိုင်များ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းလွှဲပြောင်းခြင်း ကို မည်ကဲ့သို့ ချဉ်းကပ်လုပ်ဆောင် နေသည် တို့ကို အကျဉ်းချုပ် သုံးသပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။ တတိယအပိုင်းတွင် ယခုစာတမ်းအတွက် ပြုလုပ်ထားသော သုတေသန အပေါ်အခြေခံ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်း ကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို တင်ပြသွားမည် ဖြစ်သည်။

(က) ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းလွှဲပြောင်းရာတွင် စီးပွားဖြစ်မှု

၁။ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍ အားနည်းချက်ကို ဖြည့်ဆည်းရန် ရည်ရွယ်၍ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းလွှဲပြောင်းပါ။ ကုန်ကျစရိတ် လျော့ချရန် ရည်ရွယ်၍ မလုပ်ဆောင်ပါနှင့်။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံရာတွင် တင်ဒါခေါ်ယူခြင်း၊ တိကျသော စာချုပ်ပုံစံ၊ စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြည့်ခြင်း နှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း တို့ကို ပုံစံတကျ လုပ်ဆောင်မည် ဆိုပါက စည်ပင်အာဏာပိုင် များအတွက် ကုန်ကျစရိတ် သက်သာမည် မဟုတ်သလို၊ စီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးလည်း လျော့နည်းသွားမည် မဟုတ်ပါ။ ထို့နည်းတူ ကောင်းမွန်စွာ ခြုံလွှမ်းနိုင်သော အမှိုက် သိမ်းဆည်းခြင်း စနစ်ဖြစ်ရန်မှာ ကုန်ကျစရိတ် များပြီး ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ အနေဖြင့် စည်ပင်အာဏာပိုင် များထက် သက်သာသော စရိတ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ပေးရန်မှာ ပုံမှန်အားဖြင့် မဖြစ်နိုင်ပါ။ သို့တိုင်အောင် ဝန်ဆောင်မှု ပေးသည့် ပမာဏ သို့မဟုတ် အရည်အသွေး ပိုမိုကောင်းမွန်လာမည် ဆိုပါက ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းသည် ထိရောက်သော ရွေးချယ်မှုတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု ကဏ္ဍတွင် အားနည်းနေပြီး (ဥပမာ- ဘတ်ဂျက်နည်းပါးခြင်း နှင့် အမှိုက်သိမ်းကား နည်းခြင်း) စည်ပင် သာယာရေး အဖွဲ့များမှ ဝန်ဆောင်မှုကို ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် လုပ်ဆောင်ရန် နည်းလမ်းမရှိပါက ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း မှာ အဖြေတစ်ခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

၂။ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဆိုင်ရာ အကြီးစား လုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရန် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကုမ္ပဏီများ အတွက် စိန်ခေါ်မှုများ ရှိနေပါသည်။ မြို့တစ်မြို့လုံးကို ခြုံလွှမ်းနိုင်သည့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဆိုင်ရာ အခြေခံ အဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ရန်မှာ ယန္တရားများ ဝယ်ယူရန် လုံလောက်သော ငွေကြေး အရင်းအနှီး နှင့် ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်း များကို ငှားရမ်းနိုင်သည့် အစွမ်းအစ ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ဘဏ္ဍာရေး လက်လှမ်းမီမှု အခက်အခဲများ ရှိနိုင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံ မြို့ငယ်များရှိ ကုမ္ပဏီငယ်/လတ် များအတွက် ထို့သို့လုပ်ဆောင်ရန် ဖြစ်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ သို့သော်လည်း အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း လုပ်ငန်းကို သဘာဝအားဖြင့် တစ်ဦးတစ်ဖွဲ့ တည်းက ချုပ်ကိုင်လုပ်ဆောင် နေကြသည့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးပြီး နိုင်ငံများနှင့် မတူပဲ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဈေးချိုသော လုပ်သား နှင့် ယာဉ်အသေးစား များကို အသုံးပြု၍ အမှိုက်သိမ်းဆည်းသည့် အတွေ့အကြုံ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် စည်ပင်အာဏာပိုင် များသည် ရပ်ကွက်အဆင့် ကဲ့သို့ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း လုပ်ငန်း အသေးစား များကို ပုဂ္ဂလိကသို့

လွှဲပြောင်းလုပ်ကိုင် စေခြင်းဖြင့် ပိုမိုထိရောက် အကျိုးရှိမည် ဖြစ်သည်။

၃။ မြန်မာ့စပယ် ဒေသ နှင့် ကုမ္ပဏီ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံး အတွက် အကျိုးအမြတ် ရှိစေရန် သဘောတူစာချုပ်ကို သေချာ ပြင်ဆင်ပါ။ ဆုံးရှုံးနိုင်ချေ နှင့် အကျိုးအမြတ် ကို မျှဝေခြင်းဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံး အတွက် အလုပ်ဖြစ်နိုင်မည့် အစီအမံကို ဖော်ဆောင်ရပါမည်။ ဆုံးရှုံးနိုင်ချေ ဆိုသည်မှာ ကြိုတင်မမြင်နိုင်သော အခြေအနေများ နှင့် အပြောင်းအလဲများကို ဆိုလိုပြီး မြို့များ၏ အရွယ်အစား ပြောင်းလဲလာခြင်း နှင့် လုပ်ငန်းများ ပိုမိုရှုပ်ထွေးလာခြင်း တို့လည်း ပါဝင်ပါသည်။ အကျိုးအမြတ် ဆိုသည်မှာ ပိုမို ကောင်းမွန်သော ဝန်ဆောင်မှုများ ပေါ်ထွက်လာခြင်းကြောင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံး အကျိုးရှိခြင်း ဖြစ်ပြီး ကုမ္ပဏီ အတွက်လည်း မျှတသော စာချုပ်ဖြစ်ရ ပါမည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရန် စွမ်းဆောင်ရည် အခြေပြု စာချုပ်ချုပ်ဆို ရမည်ဖြစ်ပြီး စဉ်ဆက်မပြတ် စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်သည့် စနစ်လည်း ရှိရမည် ဖြစ်သည်။ နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အကျိုးအမြတ် ညီမျှစေရန် မညီနိုင်ပါက ကုမ္ပဏီအနေဖြင့် ၎င်းတို့အတွက် အမြတ်အစွန်း မရှိသည့် နေရာတွင် အမှိုက်သိမ်းဆည်းမှု အကြိမ်အရေ အတွက် လျော့ချခြင်းများ ပြုလုပ် လာနိုင်သည်။ သဘောတူညီမှု စာချုပ်ကို စီမံအုပ်ချုပ်ရန် အတွက် အဓိက အဆုံးအဖြတ်မှာ စောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်ခြင်း စနစ်၏ အရည်အသွေး ဖြစ်ပါသည်။

၄။ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခကို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်း မှ ကောက်ခံနေသည့် လက်ရှိ အလေ့အထ အား စည်ပင်အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် ပြန်လည် သုံးသပ်သင့်ပါသည်။ စည်ပင်အဖွဲ့များသည် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ ကိုယ်စား ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံခြင်း မရှိသောကြောင့် ဘဏ္ဍာရေး ဆိုင်ရာ ထိန်းချုပ်မှုကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရပြီး ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်း စွမ်းဆောင်ရည် အပေါ်ထိန်းချုပ်လိုစိတ်လည်း လျော့နည်းသွားပါသည်။ စည်ပင်အဖွဲ့များသည် စာချုပ်အရ ၎င်း၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ဖြစ်သော စွမ်းဆောင်ရည် မပြည့်ဝသည့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းအား ဒဏ်ငွေတပ်ပိုင်ခွင့် ကို စွန့်လွှတ်လိုက်သည်။ ထို့ပြင် တရားရေးစနစ် အားနည်းမှုကြောင့် ယင်းပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများကို တရားရုံးသို့လည်း ပို့တော့မည် မဟုတ်ချေ။ ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံခြင်းကို ပုဂ္ဂလိက လက်သို့ အပ်နှံခြင်းကြောင့် စည်ပင်ဝန်ထမ်း များသည် ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံတိုင်း ကြုံတွေ့ရသည့် အခက်အခဲ များမှ လွတ်မြောက်သွားပါသည်။ ထို့ပြင် ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံရာတွင်

တစ်မြို့လုံးအနှံ့ လွှမ်းခြုံနိုင်မှု လျော့ကျသွားသလို ဝန်ဆောင်မှု လွှမ်းခြုံနိုင်စွမ်းလည်း လျော့ကျလာပါသည်။ စည်ပင်အဖွဲ့မှ သူများ ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံပါက မြို့တော် နှင့် နေထိုင်သူပြည်သူ များအကြား လူမှုပဋိညာဉ် ပိုမို အားကောင်းစေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် စည်ပင်အဖွဲ့ အနေဖြင့် ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ ဆိုင်ရာ သတင်းအချက် ပိုမို ပြည့်စုံစွာ ရရှိလာနိုင်မည် ဖြစ်ပြီး စာချုပ်ဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းခြင်း၊ စောင့်ကြည့်ခြင်း နှင့် အကဲဖြတ်ခြင်း တို့အတွက် အထောက်အကူ ပြုနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၅။ တင်ဒါ ခေါ်ယူမှုဖြစ်စဉ် ကို အများပြည်သူ သိရှိစေရန်၊ ပြိုင်ဆိုင်မှု ရှိရန် နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိရန် လုပ်ဆောင်ပေးပါ။

တင်ဒါခေါ်ယူခြင်းတွင် ပြိုင်ဆိုင်မှု ရှိစေခြင်းဖြင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများသည် တင်ဒါအောင်မြင်ရန် ဈေးနှုန်းလျော့ချခြင်း နှင့်/ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှု အရည်အသွေး မြှင့်တင်၍ အဆိုပြုခြင်း တို့ ထွက်ပေါ်လာနိုင် ပါသည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိခြင်းကြောင့် စာချုပ် သဘောတူညီချက် အပေါ် ပိုမို၍ အလေးအနက် ထားမည်ဖြစ်ပြီး စာချုပ်ကို ပိုမို လေးစားလိုက်နာမှု ရှိစေလာနိုင်ပါသည်။

၆။ စာချုပ် သက်တမ်းကို ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းများ ရင်းနှီးမြုပ်နှံငွေ ပြန်လည်ရရှိနိုင် လောက်သော အချိန်ကာလတစ်ခု အထိ သတ်မှတ်ပေးပါ။

ဈေးကွက်ပြိုင်ဆိုင်မှု ရှိစေပြီး ပိုမိုထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သော ကုမ္ပဏီအသစ်များ၏ ကမ်းလှမ်းမှုများ ရရှိလာနိုင်ရန် စည်ပင် အာဏာပိုင်များက စာချုပ်သက်တမ်းကို ကာလတိုအဖြစ် ထားရှိ လိုပါသည်။ သို့သော်လည်း တစ်နှစ် သို့မဟုတ် နှစ်နှစ် သက်တမ်းသာ ရှိသော စာချုပ်ဆိုပါက ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များ အနေဖြင့် ရင်းနှီးမြုပ်နှံငွေ ပြန်လည်ရရှိရန် ခက်ခဲမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် စည်ပင်အာဏာပိုင် များသည် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ ရင်းနှီးမြုပ်နှံငွေ ပြန်လည်ရရှိနိုင် လောက်သော အချိန်ကာလ (စီမံကိန်းဆွဲထားသည့် ဝင်ငွေရရှိမှု အပေါ် အခြေခံ၍) အထိ သတ်မှတ်၍ စာချုပ်သက်တမ်းကို ထားရှိရမည် ဖြစ်သည်။ ၎င်းကြာချိန်သည် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းရှင်များ အနေဖြင့် အနည်းဆုံးကြာချိန် အဖြစ် လုပ်ကိုင်လိုသော အချိန်လည်း ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ထပ်နည်းလမ်း တစ်ခုမှာ သတ်မှတ်ထားသော အချိန်မတိုင်ခင် စာချုပ်ကို ရပ်တန့်နိုင်မည့် အချက် ထည့်သွင်းချုပ်ဆို ထားရန် ဖြစ်သည်။ သို့မှသာ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်လုံးသည် အချိန်ကာလတစ်ခု အရောက်တွင် ရှေ့ဆက်၍ လုပ်ဆောင်မည် မလုပ်ဆောင်မည် ကို စဉ်းစားဆုံးဖြတ် နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသတ်မှတ်ချက် ထည့်သွင်းထားခြင်းကြောင့် ကနဦးစာချုပ် ချုပ်ဆိုခဲ့ပြီးသည့်နောက် အပြောင်းအလဲများ ပြုလုပ်လိုပါကလည်း

ပြန်လည်၍ ညှိနှိုင်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၇။ စာချုပ်အတိုင်း ဆောင်ရွက်မှု ပိုမိုကောင်းမွန်ရန် နှင့် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု တိုးတက်လာစေရန် ဆက်နွယ်ပါဝင်သူ အသီးသီးနှင့် ကောင်းမွန်သော ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက်ပါ။

ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းနှင့် အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုရှိသော ဆက်ဆံရေး တည်ဆောက် နိုင်ပါက ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းစွမ်းရည် ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် အားပေးနိုင်မည် ဖြစ်ပြီး လူထုနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ထိတွေ့ချိတ်ဆက်ခြင်း အားဖြင့်လည်း ကောင်းမွန်သည့် အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်း ဆိုင်ရာ အလေ့အထများ ရှိလာစေရန် တိုက်တွန်းအားပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ရပ်ရွာလူထုဖြင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် စာချုပ်ပါ လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်မှု များကိုလည်း အကဲဖြတ်စောင့်ကြည့် နိုင်ပါသည်။

(ခ) ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အထများ

၁။ မြန်မာ စည်ပင်အာဏာပိုင်တို့သည် အမှိုက် စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းများအား ပုဂ္ဂလိကသို့ အပ်နှံလျက် ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ချမ်းသာသော နိုင်ငံများနှင့် အကြောင်းပြချက် တူညီခြင်း မရှိပါ။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းကို အသုံးပြုခြင်းမှာ ကုန်ကျစရိတ် လျော့ချနိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်ခ လျော့ကောက်နိုင်ခြင်း စသော အကျိုးကျေးဇူးများ ရှိသည်ဟု စည်ပင်အဖွဲ့များက ပြောခဲ့လေ့ ရှိပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စည်ပင်အဖွဲ့၏ ဦးစားပေးရည်ရွယ်ချက်များ မှာ အိမ်ထောင်စု နှင့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများကို ပိုမိုမြှင့်လှမ်း နိုင်အောင် အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်မှု ချဲ့ထွင်ရန်နှင့်၊ ဝန်ဆောင်မှု အကြိမ်ရေ နှင့် ခိုင်မာစိတ်ချရမှု မြှင့်တင်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင် အမှိုက်သိမ်းခြင်းကို ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းတာဝန်ထဲမှ လျော့ချခြင်းဖြင့် ၎င်းတို့၏ ဘတ်ဂျက်လိုငွေပြမှု ကို လျော့ချနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

၂။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း ၏ အဓိက ရည်ရွယ်ချက်မှာ ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှု စွမ်းရည် အားနည်းမှုကို (အထူးသဖြင့် ယာဉ်ယန္တရားနှင့် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ) ဖြည့်ဆည်းရန် နှင့် ဘဏ္ဍာရေးအရ ဆုံးရှုံးမှုကို လျော့ချရန် အတွက် ဖြစ်ပါသည်။

စည်ပင်အဖွဲ့ အများစုအတွက် အဓိက အခက်အခဲများမှာ အမှိုက်သိမ်း ယာဉ်ယန္တရား မလုံလောက်ခြင်း၊ စက်ပစ္စည်း ထိန်းသိမ်းရန် နှင့် ဝန်ထမ်းလစာပေးရန် ဘဏ္ဍာရေး လိုအပ်ချက်ရှိခြင်း တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ပစ္စည်းခွန် မှတဆင့် သို့မဟုတ်

အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ မှတဆင့် ရရှိသော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ အခွန်ဝင်ငွေမှာ လုပ်ငန်းကုန်ကျစရိတ်ထက် နည်းပါးနေသောကြောင့် စည်ပင်အဖွဲ့အစည်း များစွာသည် အရှုံးခံ၍ အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်မှုကို ပေးနေရပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်းမှာ ထိုသို့ ဘဏ္ဍာငွေ အရှုံးပေါ်မှု ကို လျှော့ချနိုင်ရန် ဖြစ်ပြီး အခြားသော ဦးစားပေးလုပ်ငန်း များအတွက် ဘတ်ဂျက်ထွက်ရှိလာရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းမှာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပညာရှင်များ၏ ဖွံ့ဖြိုးဆဲ နိုင်ငံများအတွက် အကြံပြုချက်များ နှင့်လည်း ကိုက်ညီမှု ရှိပါသည်။

၃။ သို့သော်လည်း စည်ပင်အဖွဲ့များသည် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်း လုပ်ငန်းများကို ပုဂ္ဂလိကသို့ အပ်နှံခြင်းအား ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ ရှာဖွေသည့် နည်းလမ်းတစ်ခု အဖြစ် မှတ်ယူထားပါသည်။

ဝန်ဆောင်မှုကို လွှဲပြောင်းရယူထားသော ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့ ကောက်ခံမည့် ဝန်ဆောင်ခ ထဲမှ သဘောတူညီထားသော နှုန်းထားတစ်ခုကို စည်ပင်အဖွဲ့များထံသို့ လစဉ်ကြိုတင်၍ ပေးသွင်းရပါသည်။ ယင်းသို့ ပေးသွင်းငွေကြောင့် စည်ပင်အဖွဲ့များ အနေဖြင့် ဘတ်ဂျက်များ တိုးမြှင့်ရရှိ လာသော်လည်း မရည်ရွယ်ထားသော အကျိုးဆက်များလည်း ပေါ်ထွက်လာပါသည်။ ယင်းပေးသွင်းငွေကြောင့် ဝန်ဆောင်ခမှ အမြတ်အစွန်း ရရှိမှု နည်းပါးစေသည်။ ဆုံးရှုံးငွေကို ထေမိရန် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများက အိမ်ထောင်စု နှင့် လုပ်ငန်းများထံမှ ဝန်ဆောင်ခ ပိုမိုကောက်ယူခြင်း သို့မဟုတ် ကုန်ကျစရိတ် သက်သာစေရန် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း လုပ်ငန်း အတိုင်းအတာကို လျှော့ချခြင်း စသည်တို့ကို လုပ်ဆောင်လာနိုင် ပါသည်။ အကယ်၍ ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများ အနေဖြင့် ယင်းပြဿနာ ကို အလေးထားပါက စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များ၏ ဘတ်ဂျက်တိုးမြှင့် ရရှိနိုင်ရန် အခြားနည်းလမ်း များဖြင့် စဉ်းစားလုပ်ဆောင် သင့်ပါသည်။ အချို့အစိုးရ အဖွဲ့များသည် စည်ပင်ဘဏ္ဍာငွေ ပိုမိုရရှိရေး အတွက် အခွန် ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု များကို စတင်လုပ်ဆောင် နေသလို၊ အချို့သည်လည်း အမှိုက်သိမ်းယာဉ်များ ဝယ်ယူနိုင်ရန် တစ်ခါသုံး ဘဏ္ဍာငွေ ပံ့ပိုးမှုများ ပြုလုပ်လျက် ရှိသည်။

၄။ နိုင်ငံအများစု အတွေ့အကြုံ အရ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း အားဖြင့် ဝန်ဆောင်မှု အသုံးပြုခကို လျှော့ချနိုင်ခြင်း မရှိပါ။ လုပ်ငန်း ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးကို လွှဲပြောင်းနိုင်ခြင်းသာ ရှိမည်ဖြစ်သည်။

အခြားနိုင်ငံများ၏ အတွေ့အကြုံများ အရ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံသည့် တိုင်အောင် ပြည်သူများအတွက် ဝန်ဆောင်ခမှာ တူညီစွာ သို့မဟုတ် ပိုမို ကျသင့်မည် ဖြစ်သည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီများသည်လည်း ၎င်းတို့အတွက် အကျိုးအမြတ် ရှာဖွေရပါသည်။ စည်ပင်အဖွဲ့ အများစုသည် ၎င်းတို့နယ်မြေတွင် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို အရှုံးခံ လည်ပတ်နေခြင်း ဖြစ်ပြီး အခြားဘဏ္ဍာငွေ အရင်းအမြစ် မှ ရရှိသော ဝင်ငွေများဖြင့် ၎င်းဆုံးရှုံးမှုကို ဖာထေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

၅။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံရာတွင်လည်း ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေ အတန်အသင့် ရှိနေပြီး စည်ပင်အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် လုပ်ငန်း သဘောတူညီချက် ပြင်ဆင်ရေးဆွဲရန်၊ တင်ဒါခေါ်ရန် နှင့် လုပ်ငန်းကို အကဲဖြတ် စောင့်ကြည့်ရန် နည်းပညာဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှု လိုအပ်ပါသည်။ အထက်ပါ လိုအပ်ချက်များ အတိုင်း လုပ်ဆောင်ရန် ကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်း နှင့် လုပ်ငန်းစဉ် ပုံစံသစ်များ လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းစီမံခန့်ခွဲမှု များကို မဖြေရှင်းနိုင်ပါက ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ က ဝန်ဆောင်မှု ခြုံလွှမ်းနိုင်စွမ်းကို လျှော့ချခြင်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှု အရည်အသွေး ကို လျှော့ချခြင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင် ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံရန် စိတ်ကူးရှိသော စည်ပင်နယ်မြေ များအနေနှင့် လုပ်ငန်းအပ်နှံဖူးသည့် အတွေ့အကြုံရှိသော စည်ပင်အဖွဲ့များဖြင့် တိုင်ပင် အကြံဉာဏ် ရယူကာ ကြိုတင်ပြင်ဆင် ထားသင့်ပါသည်။

၆။ လုပ်ငန်း အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍသည် ဒေသန္တရ အစိုးရထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သည့် စွမ်းရည် ရှိမနေပါ။ မြန်မာ့ စီးပွားရေးသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်အနည်းငယ် အတွင် လျှင်မြန်စွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လာခဲ့ပါသည်။ သို့နှင့်တိုင်အောင် ယခုချိန်ထိ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍသည် (အထူးသဖြင့် မြို့ငယ်များတွင်) စည်ပင်အဖွဲ့များထက် အမှိုက် သိမ်းဆည်းခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှု ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ ပေးရန် လိုအပ်သော စွမ်းရည် သို့မဟုတ် အရင်းအနှီး မရှိသေးပါ။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံထားသည့် စည်ပင်နယ်မြေများ၏ အတွေ့အကြုံအရ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၏ လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှု စွမ်းရည် အားနည်းချက်သည် အဓိက စိန်ခေါ်မှုတစ်ခု ဖြစ်နေပါသည်။ အကယ်၍ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍမှ လုပ်ငန်း အကောင်အထည်ဖော်နိုင်စွမ်း အားနည်းလွန်းပါက စည်ပင်အဖွဲ့များ အနေဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်သာ ဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်း သို့မဟုတ် လုပ်သာကိုင်သာ ရှိလောက်သော ပမာဏဖြစ်ရန် လုပ်ငန်းများကို ခွဲခြမ်းပေးခြင်း တို့ကို လုပ်ဆောင် သင့်ပါသည်။

၇။ ယခုစာတမ်း ပြုစုစဉ်အတွင်း လေ့လာမှုများ အရ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း အားလုံးသည် အပြည့်အဝ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု မရှိပါ။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိခြင်းကြောင့် လူထုမှ ပိုမို၍ စောင့်ကြည့်စိစစ်နိုင်မည် ဖြစ်ကာ စာချုပ်သဘောတူညီချက် လိုက်နာမှု ရှိရန်လည်း တွန်းအားပေးနိုင်ပြီး ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်း များကိုလည်း လူထုမှ ပိုမို၍ ယုံကြည်မှု ရှိလာမည် ဖြစ်သည်။ ထို့နည်းတူ တင်ဒါခေါ်ယူခြင်း ဖြစ်စဉ်အားဖြင့် ပြိုင်ဆိုင်မှု မြှင့်တင်နိုင်မည် ဖြစ်ပြီး စည်ပင်အဖွဲ့အတွက်လည်း ရွေးချယ်စရာ အခွင့်အလမ်း ပိုမို ရရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၈။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများသည် အမှိုက်သိမ်း လုပ်ငန်းကို လုပ်ကိုင်ခွင့် ရရှိရန်အတွက် ပေးဆောင်ရ ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ဆုံးရှုံးနိုင်ချေရှိမှုကိုလည်း လက်ခံရပြီး အမြတ်အစွန်း အနည်းငယ်/ ရရှိခြင်းပင် မရှိပေ။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံမည် ဆိုပါက စည်ပင်အဖွဲ့များ အနေဖြင့် အများပြည်သူ နှင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ နှစ်ခုလုံး အတွက် ညီမျှစွာ အကျိုးကျေးဇူး ရှိမည့် သဘောတူညီချက်မျိုး ဖြစ်စေရန် ပြင်ဆင်ရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် စာချုပ်သဘောတူညီချက် ကို လိုက်နာမှုရှိစေရန် ထိရောက်သော စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်မှု ဆိုင်ရာ ယန္တရားလည်း ပါဝင်ရမည် ဖြစ်သည်။ အကျိုးအမြတ် ညှိနှိုင်းဝေမျှထားသည့် ပုံစံ မဟုတ်ပါက စည်ပင်အဖွဲ့အနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိကလုပ်ငန်းဖြင့် လုပ်ဆောင်ရာတွင် အခက်အခဲများ ကြုံတွေ့ရနိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများက အမြတ်အစွန်း ရရှိရန် လုပ်ဆောင်လာပါက အစိုးရအနေဖြင့် အခွဲအားသင့်စရာ မလိုအပ်ပါ။ သဘောတူညီချက် စနစ်တကျ သတ်မှတ်ထားခြင်း နှင့် စောင့်ကြည့် အကဲဖြတ်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို ထည့်သွင်းထားရမည် ဖြစ်ပြီး ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများ၏ အမြတ်အစွန်း ရရှိလိုမှု အတွက်ကိုလည်း မျှော်မှန်းပြင်ဆင် ထားရမည် ဖြစ်သည်။

၉။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း တွင် အမှိုက် သိမ်းဆည်းခ ကိုလည်း ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းကသာ ကောက်ခံမည် ဆိုပါက ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်း၏ စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းခြင်း ကို စည်ပင်အဖွဲ့မှ ဒဏ်တပ်နိုင်စွမ်း နည်းပါးသွားသည်။ ဒဏ်တပ်သည့် ပုံစံမျိုး ငွေလျှော့၍ ပေးချေခြင်း ပြုလုပ်နိုင်ခွင့် မရှိပါက စည်ပင်အဖွဲ့ အနေဖြင့် အငြင်းပွားမှုများကို ဖြေရှင်းရန် တရားရုံးကိုသာ မှီခိုရမည် ဖြစ်ပြီး များသောအားဖြင့် စည်ပင်အဖွဲ့များသည် ထိုသို့လုပ်ဆောင်လိုခြင်း မရှိပါ။ ထို့ကြောင့် စာချုပ်ဖောက်ဖျက်မှု များအပေါ် ဒဏ်ကြေးတပ်မှုကို အကန့်အသတ် ဖြစ်စေသည်။ အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်ခများကို စည်ပင်အဖွဲ့များကသာ ဆက်လက်

ကောက်ခံသင့်ပါသည်။ ထိုမှသာ ဘဏ္ဍာရေး သတင်းအချက်အလက် များကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း နိုင်မှာ ဖြစ်သလို စည်ပင်အာဏာပိုင်များ နှင့် ပြည်သူများအကြား လူမှုပဋိညာဉ် ကိုလည်း ပိုမိုအားကောင်းစေမည် ဖြစ်သည်။

၁၀။ ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း များကို သုံးသပ်ကြည့်ရာတွင် ရလဒ်အမျိုးမျိုး တွေ့ရှိ နေရပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမှိုက် စီမံခန့်ခွဲခြင်း ဆိုင်ရာ အခြားလုပ်ငန်း နယ်ပယ်များ၌သာ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍကို အသုံးပြုပါက ပိုမိုသင့်လျော်ဖွယ် ရှိပါသည်။ စည်ပင်အာဏာပိုင်များ အနေဖြင့် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍထံမှ အမှိုက်အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်း နှင့် နည်းပညာသစ်များ မိတ်ဆက်ခြင်း စသည်တို့တွင် သီးသန့် ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် ဖိတ်ခေါ်နိုင်သလို အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများအား အဆင့်မြှင့်တင် ရာတွင် ပုဂ္ဂလိကနှင့် အစိုးရတို့ အကျိုးတူပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း (PPP) ပုံစံကို အသုံးပြု နိုင်ပါသည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ စွမ်းဆောင်ရည် အားနည်းခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာရပ်များ ကြုံတွေ့ရခြင်း မရှိလေအောင် PPP သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကသို့ လုပ်ငန်းအပ်နှံခြင်း များကို တဖြည်းဖြည်း အချိန်ယူ၍ တို့မြင့် ဆောင်ရွက် သင့်ပါသည်။

၁၁။ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းကို ရပ်ကွက် အဆင့်အထိရောက်အောင် ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျှော့ချခြင်းဖြင့် အကျိုးအမြတ်များစွာ ရရှိနိုင်ချေ ရှိပါသည်။ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး နှင့် ရာအိမ်မှူး တို့သည် ရပ်ရွာလူထုနှင့် နီးစပ်သောကြောင့် အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်ခ ကောက်ခံခြင်း နှင့် အမှိုက် သိမ်းဆည်းခြင်း လုပ်ငန်းများကို စောင့်ကြည့် စစ်ဆေးခြင်းတို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ပိုမိုသင့်တော်မည် ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့အားဖြင့် ဒေသန္တရ အစိုးရနှင့် ရပ်ရွာလူထု အကြား ယုံကြည်မှု ပိုမို တည်ဆောက်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ရပ်ကွက်အဆင့် တွင်လည်း ၎င်းတို့အားဖြင့် ဒေသန္တရအဆင့် ဖြေရှင်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် နိုင်ပါသည် (ဥပမာ- သင့်တော်သည့် ယာဉ်ယန္တရားများ ဝယ်ယူခြင်း နှင့် အသေးစားအဆင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံခြင်း)။ နောက်ဆုံးအားဖြင့် ရပ်ကွက်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ အရေးကြီးသော မြို့များတွင်၊ ၎င်းတို့၏ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်း ဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုများသည် စည်ပင်အဖွဲ့မှ စီမံခန့်ခွဲသည့် secondary collection system တွင်းသို့ ထည့်သွင်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ထိုနည်းအားဖြင့် တာဝန်မျှဝေခြင်း နှင့် တာဝန်အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်း တို့တွင်လည်း ပိုမို ရှင်းလင်းသွားမည် ဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း အထက်ပါ နည်းလမ်းအတိုင်း လုပ်ဆောင်ရန်မှာ ရပ်ကွက်အဆင့် အုပ်စုများ၏ စိတ်ဆန္ဒ နှင့် လုပ်ငန်းစွမ်းရည်လည်း လိုအပ်ပါသည်။

(ဂ) အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲခြင်းအပေါ် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သုံးသပ်ခြင်း

၁။ ထိရောက်သော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု စနစ်၏ အုတ်မြစ်အခြေခံ အဖြစ် Primary နှင့် secondary collection အခြေခံ အဆောက်အအုံများ ဖွံ့ဖြိုးလာရန် အရေးကြီးပါသည်။ မြို့ငယ်လေးများတွင် ကွန်ရက်တစ်ခု အတွင်းရှိ သုံးဘီး နှင့် လက်တွန်းလှည်း ကဲ့သို့ ယာဉ်ငယ်လေးများက အမှိုက်များကို သယ်ဆောင်၍ အမှိုက်သိမ်း ယာဉ်ကြီးထံသို့ ပို့ပေးရပြီး၊ အမှိုက်သိမ်းယာဉ်ကြီးမှ အမှိုက်ပုံသို့ သွားရောက် ပို့ဆောင်ပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ primary collection အခြေခံ အဆောက်အအုံ များမှာ ရပ်ရွာအခြေပြု အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး အတွက် လိုအပ်ပြီး အမှိုက်အမျိုးအစား ခွဲခြားမှု ပိုမို အားကောင်းစေရန် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ မြို့ကြီးများ အတွက်မူ အမှိုက်ယာယီ သိုလှောင်ရာနေရာ နှင့် အမှိုက်သိမ်း ယာဉ်ကြီးများ ပါဝင်သော secondary collection အခြေခံ အဆောက်အအုံများ လိုအပ်ပါသည်။ အကောင်းဆုံး ဒီဇိုင်းမှာ မြို့အသီးသီး၏ မြေမျက်နှာ အသွင်အပြင်ပေါ် မူတည်၍ အခြေအနေအလိုက် ရေးဆွဲထားသော၊ ဘတ်ဂျက် အကန့်အသတ်ရှိပြီး ကြားခံရွှေ့ပြောင်းရေး စခန်းနေရာများ အတွက် ဒေသခံ ပြည်သူများဖြင့် ညှိနှိုင်းထားခြင်း ရှိရမည် ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ (၇) - မန္တလေးမြို့ရှိ ကြားခံအမှိုက်ရွှေ့ပြောင်းရေးစခန်း

၃။ အော်ဂန်းနစ် အမှိုက်များမှ မြေဩဇာ ထုတ်လုပ်ခြင်းသည် ပတ်ဝန်းကျင် ညစ်ညမ်းခြင်း ကို လျော့ချနိုင်မည့် လုပ်ဆောင်ချက် ဖြစ်သလို အခြေခံ အဆောက်အအုံ တည်ဆောက်ရာတွင် အကူအညီ ဖြစ်စေပါသည်။ အင်ဒိုနီးရှားနိုင်ငံ၊ ဆူရာဘာရာ မြို့တွင် အခြေခံ အဆင့်မှစ၍ အမှိုက် အမျိုးအစားများ ခွဲခြားစွန့်ပစ် နိုင်စေရန် ရပ်ရွာအခြေပြု နည်းလမ်းကို အသုံးပြုပါသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် မြို့ပြလူဦးရေ တိုးပွားလာသည့် တိုင်အောင် ၁၅ နှစ်တာ ကာလအတွင်း အမှိုက် ထုတ်လုပ်မှု ၂၅% လျော့ချနိုင်ခဲ့ ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အမှိုက်ပုံသို့ အမှိုက် ပို့ဆောင်ရမှု နည်းပါးခြင်း နှင့်အတူ အလုပ်သမား နှင့် ဓါတ်ဆီဖိုး ကုန်ကျမှု သက်သာခဲ့သလို၊ မြို့ပြလမ်း ပျက်စီးခြင်း လျော့ချနိုင်ခဲ့ ပါသည်။ အော်ဂန်းနစ် အမှိုက်လျော့နည်း လာမှုနှင့်အတူ အမှိုက်စွန့်ပစ်ရည်များ မြေအောက်ရေ အတွင်းသို့ စီးဝင်မှု လျော့နည်းလာကာ အမှိုက်ပုံများ၏ သတ်တမ်းလည်း ပိုမိုကြာရှည်ခံ လာပါသည်။

၃။ အမှိုက်ကောက် သမားများမှာ အသုံးချခြင်း မရှိသေးသော အရင်းအမြစ်များ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တရားဝင် နှင့် တရားမဝင် အဟောင်းပစ္စည်း (recycling) ဈေးကွက်များဖြင့် ချိတ်ဆက်ထားနိုင်သည့် အတွေ့အကြုံရင့် အမှိုက်ကောက်သမား နှင့် အမှိုက်သိမ်းသူ ထောင်ပေါင်များစွာ ရှိပါသည်။ လူအများစု မလုပ်လိုကြသော လုပ်ငန်းကို ၎င်းတို့အနေဖြင့် လိုလိုချင်ချင် လုပ်လိုကြပါသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် အမှိုက်ကောက်သမားများ မှာ တန်ဖိုးရှိသော အလုပ်သမား အရင်းအမြစ် တစ်ခုဖြစ်လာသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ ပူနီမြို့တွင် ဒေသန္တရ အမှိုက်ကောက်သူများ အဖွဲ့သည် ဝန်ဆောင်ခအဖြစ် တစ်လလျှင် အိန္ဒိယရူပီ ၁၀ (ကန်ဒေါ်လာ ၀.၄) နှုန်းဖြင့် မြို့ရှိ အိမ်ထောင်စု ၉ သိန်းအနက်မှ အိမ်ထောင်စု ၃သိန်း ၅သောင်း ၏ အမှိုက်များကို သိမ်းဆည်းရန် တာဝန်ယူနေ ပါသည်။

၄။ ရပ်ရွာလူထုဖြင့် ထိတွေ့ချိတ်ဆက်မှု ပိုမိုရှိပါက အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖြစ်စဉ် ပိုမိုအားကောင်း စေမည်။ ရပ်ရွာလူထု၏ ပါဝင်မှုကြောင့် အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ ကောက်ခံခြင်း၊ လုပ်ငန်း စောင့်ကြည့်အကဲဖြတ်ခြင်း နှင့် အမှိုက် အမျိုးအစား ခွဲခြားခြင်း စသည့် လုပ်ငန်းစဉ် အတော်များများ ပိုမိုကောင်းမွန်လာမည် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အတွက် ဆိုပါက ရပ်ကွက်အဆင့် သို့မဟုတ် ရပ်ကွက်ခွဲ အဆင့်တွင် စတင်ပါဝင်ခွင့် ပေးနိုင်ပါသည်။ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေး အဆင့်၌ပင် အသင့်တော်ဆုံး နည်းပညာနှင့် ကုန်ကျမှုပုံစံ ကို အခြေခံ၍ ဒေသန္တရ အမှိုက်သိမ်း လုပ်ငန်းကိုပင် အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။ ဒေသန္တရ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ အဖွဲ့အစည်း တို့ကဲ့သို့

ရပ်ရွာအရေးတွင် ဆက်နွယ်ပါဝင်သူများ အနေဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လူစွမ်းအား အရင်းအမြစ် အထောက်အကူပေးကာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင် ပါဝင်နိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စည်ပင်အဖွဲ့များ အနေဖြင့် ရပ်ရွာလူထုနှင့် အခြားသော ဆက်နွယ်သူများ အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုတွင် ပါဝင်နိုင်စေရန် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

၅။ ရပ်ကွက်အုပ်ချုပ်ရေးမှူး များ၏ လုပ်ငန်းစွမ်းရည်ကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်ရန် စဉ်းစားပါ။ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် ဒေသအစိုးရ နှင့် ရပ်ရွာလူထုအကြား အဓိက ကြားခံ ဆက်သွယ်ပေးရသူ ဖြစ်သလို တာဝန်အမျိုးမျိုး ကိုလည်း ယူထားရပါသည်။ ရာထူးမှာ တရားဝင်ရာထူး ဖြစ်သော်လည်း အချိန်ပြည့်လစာ သို့မဟုတ် တရားဝင် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးခြင်း တို့ကို ရရှိခြင်း မရှိပါ။ သို့တိုင်အောင် ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး များစွာတို့သည် ၎င်းတို့တာဝန် အပေါ် အလေးထား၍ ကြိုးစားလုပ်ဆောင် ကြပါသည်။ ဘားအံ နှင့် ဓုံရွာ အတွေ့အကြုံများ အရ စည်ပင်အဖွဲ့ အနေဖြင့် ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးနှင့် ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ပြီး အချို့တာဝန်များကို ခွဲဝေပါက အကျိုးကျေးဇူး များစွာ ရရှိကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းတို့ကို တရားဝင် လေ့ကျင့်သင်ကြား ပေးပြီး လစာပိုမို ပေးအပ်ခြင်းဖြင့် လုပ်ငန်းစွမ်းရည် တည်ဆောက်ပေးပါက ဒေသန္တရအဆင့် အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု လုပ်ငန်းများနှင့် အခြားလုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးတက် လာနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၆။ ပြည်ထောင်စုအဆင့် အစိုးရ အနေဖြင့်လည်း အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်း ဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပိုမို ရဲရင့်ပြတ်သားစွာ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံသည် တင်းကြပ်သော အမှိုက်စွန့်ပစ်ခြင်း ဆိုင်ရာ ဥပဒေကို ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် မိတ်ဆက်ခဲ့ပါသည်။ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို လုံခြုံစွာ စွန့်ပစ်ရန် နှင့် သိမ်းဆည်းရန် ဥပဒေလိုအပ်ချက် အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခြင်းအားဖြင့် စည်ပင်အဖွဲ့များ ထိရောက်သော အမှိုက်စီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို ဖော်ဆောင်လာရန် ရည်ရွယ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း ဖော်ဆောင်ရန် ပြည်ထောင်စု နှင့် ပြည်နယ်/ တိုင်းဒေသကြီး အစိုးရများထံမှ ရန်ပုံငွေကို ပိုမိုလိုအပ်လာမည် ဖြစ်သော်လည်း စည်ပင်အဖွဲ့များ အနေဖြင့် ဒေသအခြေအနေ နှင့် ကိုက်ညီပြီး အသုံးစရိတ် သက်သာထိရောက်သော နည်းလမ်းများကို စမ်းသပ်ထုတ်ဖော် နိုင်ပါသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၏ နည်းပညာကို ဆီလျော်သလို အသုံးပြု၍ လုပ်ဆောင်ထားပြီး စရိတ်နည်း ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုထားသည့် စည်ပင်အဖွဲ့မှ အကောင်အထည်

ဖော်နေသော ပြင်ဦးလွင်မြို့ရှိ semi-sanitary landfill စနစ် ကို ဥပမာယူ နိုင်ပါသည်။

၇။ မူဝါဒနည်းလမ်း အသီးသီး၏ ကုန်ကျမှု၊ အကျိုးအမြတ် နှင့် ဆုံးရှုံးနိုင်ခြေရှိမှု တို့ကို အထောက်အထား အခြေပြု ဆန်းစစ်လေ့လာ ပြီးမှသာ မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားရှိ ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖော်ဆောင်သင့်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ နှင့် အခြားနိုင်ငံများရှိ အလေ့အထ ကောင်းများ ထံမှ သင်ခန်းစာများ ရရှိနိုင်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့သည် သီးသန့် အခြေအနေပေါ် မူတည်နေနိုင်ပြီး ယင်းအလေ့အထ များကို မကူးယူခင် သို့မဟုတ် အခြားမြို့များတွင် အသုံးမပြုခင် ဂရုတစိုက် ဆန်းစစ်လေ့လာရန် လိုအပ်ပါသည်။ အထောက်အထား အခြေပြု ဆန်းစစ်လေ့လာချက်များ သေချာ ပြုလုပ်ထားခြင်းဖြင့် အောင်မြင်မှု မရှိနိုင်သော စီမံကိန်းများ အတွက် ရှားပါး ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာအရင်းအမြစ် များကို အသုံးပြုခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ စည်ပင်အဖွဲ့များ ၎င်းတို့၏ အနှံ့အပြားရှိ ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု ဖော်ဆောင်ရန် အတွက် စိစစ်လေ့လာမှုများ ပြုလုပ်သည့်အခါ ယခုစာတမ်းတွင် အသုံးပြုထားသော စိစစ်လေ့လာမှု ပုံစံကို နမူနာယူ နိုင်ပါသည်။

အခန်းဆုံး မှတ်စုများ

၁။ Daniel Hoornweg and Perinaz Bhada-Tata, What A Waste: A Global Review of Solid Waste Management (World Bank, 2012), ix

၂။ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှု (SWM) ဆိုသော စကားလုံးသည် အမှိုက် စွန့်ပစ်ခြင်း၊ သိမ်းဆည်းခြင်း နှင့် သန့်စင်ခြင်း စသည့်တို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ရည်ညွှန်းပါသည်။ သို့သော်လည်း ကျေးလက်ဒေသများ၌ အမှိုက်စွန့်ပစ်မှု စနစ်များ မရှိသေးသောကြောင့် ယခုစာတမ်းသည် မြူနီစီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း (MSW) သို့မဟုတ် မြူနီစီပယ် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း (MSW) စီမံခန့်ခွဲမှု ဟူသော အသုံးကို ပိုမို၍ ရည်ညွှန်းလိုပါသည်။

၃။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စွန့်ပစ်အရည်/ စက်မှုစွန့်ပစ် ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲရေး နှင့် သန့်စင်ရေး စက်ရုံများ အလုံအလောက် မရှိပါ။ Global Environmental Strategies (IGES) ၏ ၂၀၁၆ ခုနှစ် လေ့လာမှုတစ်ခု၌ “အဓိကကျသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုံ များမှလွဲ၍ အဓိက မြို့ကြီးသုံးခုတွင် [ရန်ကုန်၊ မန္တလေး နှင့် နေပြည်တော်] စွန့်ပစ်အရည် နှင့် ရေဆိုး ဗဟိုသန့်စင်မှု စနစ်များ မရှိသည်ကို တွေ့ရပါသည်” ဟု ဖော်ပြထားရာ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရေဆိုးရေညစ် အနည်းငယ်ကိုသာ ပြန်လည်သန့်စင်နိုင်သည် ဟု ယူဆရပါသည်။ နိုင်ငံရှိ စက်မှုလုပ်ငန်း စွန့်ပစ်ပစ္စည်း အများစုအား စနစ်တကျ သန့်စင်ခြင်း မရှိပဲ အမှိုက်ကျင်း အတွင်းသို့ စွန့်ပစ်ကြပါသည်။

၄။ Hoornweg and Bhada-Tata, What A Waste; နှင့် ကိုယ်ပိုင်ဒေတာ

၅။ Dickella Gamaralalage Jagath Premakumara et al., Waste Management in Myanmar: Current Status, Key Challenges and Recommendations for National and City Waste Management Strategies (Institute for Global Environmental Strategies, 2017), iv.

၆။ Hoornweg and Bhada-Tata, What A Waste, ix

၇။ Premakumara et al., Waste Management, 7

၈။ Friedor Jeske, Waste Audit Report for Mandalay’s Two Dumpsites (ALARM, 2017).

၉။ Premakumara et al., Waste Management.

၁၀။ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း မှ ၂၀၁၆ တွင် ထုတ်ဝေသော သုတေသနစာတမ်း တစ်ခု၌ စာရေးသူ မိုက်ကယ်ဝင်းတား နှင့် မြန်နွာသင်း တို့၏ ဖော်ပြချက် အရ “စည်ပင်အဖွဲ့များသည် (အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်မှု အပါအဝင်) အဓိက မြို့ပြဝန်ဆောင်မှုများ ပေးအပ်ရာတွင် ကုန်ကျသည်ထက် လျော့နည်းစွာ ကောက်ခံပြီး မြို့ပြဝန်ဆောင်မှု အသုံးစရိတ်များကို ကာမိစေရန် လိုင်စင် လေလံတင်ခြင်း များမှ ရရှိသော ငွေကြေးကို အသုံးပြုနေပါသည်။” လိုင်စင် လေလံ ကို ဥပမာအဖြစ် ကြည့်ပါက သားသတ်လိုင်စင် လေလံမှ ရရှိသော ဝင်ငွေသည် ကျေးလက် နှင့် မြို့ပြ လူထုနှစ်ရပ်လုံးမှ လာခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ကျေးလက်လူထုသည် မြို့ပြဝန်ဆောင်မှုများ အတွက် တစ်ဖက်တစ်လှမ်းမှ ပါဝင်အားဖြည့် နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဖြစ်ရပ်က ရန်ပုံငွေခွဲဝေမှု မညီမျှခြင်းကို ဖော်ပြနေပြီး ကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေ ရှာဖွေနိုင်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း စီမံခန့်ခွဲမှု ပုံစံ ထုတ်ဖော်နိုင်မှသာ ယင်းပြဿနာ ပြေလည်မည် ဖြစ်သည်။

၁၁။ မက်သယူးအာနီးလ်၊ ရဲသူအောင်၊ ဆူဇန်ကမ္ဘာ့ နှင့် ကြည်ပြာချစ်စော၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြူနီစီပယ် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် -

စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များ အကြောင်း သုံးသပ်ဆွေးနွေးခြင်း (အာရှဖောင်ဒေးရှင်း မူဝါဒရေးရာ ဆွေးနွေးချက် စာတမ်းငယ် အမှတ် (၇) ၂၀၁၅)၊ စာ ၆-၇။

- ၁၂။ မိုက်ကယ်ဝင်းတား နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် မြို့ပြနယ်မြေများ၌ အများပြည်သူ လိုအပ်ချက်နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများပေးခြင်း - စည်ပင်သာယာရေး အဖွဲ့များနှင့် ဌာနများ၏ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် ဘတ်ဂျက်ရေးဆွဲခြင်း (The Asia Foundation/ Renaissance Institute, 2016) ။
- ၁၃။ အလုပ်သမား၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး နှင့် ပြည်သူ့အင်အား ဝန်ကြီးဌာန (၂၀၁၇)။ Thematic Report on Population Projections for the Union of Myanmar, States/Regions, Rural and Urban Areas, 2014–2050 (Census Report Volume 4-F)
- ၁၄။ Edward L. Glaeser, “Introduction” in Agglomeration Economics (University of Chicago Press, 2010), 1–14
- ၁၅။ Edward L. Glaeser and Abha Joshi-Ghani, The Urban Imperative: Toward Shared Prosperity (The World Bank, 2013)
- ၁၆။ Tim Dobermann, Urban Myanmar (International Growth Centre, 2016)
- ၁၇။ Premakumara et al. (Ibid.), viii
- ၁၈။ ဆင့်ပွားအမှိုက်သိမ်းခြင်း စနစ် (secondary collection) ၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခု အဖြစ် အမှိုက်ယာယီ သိုလှောင်ကန် များကို တည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်ပြီး အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း ပိုမို ထိရောက်စေရန် သာမက အမှိုက်အမျိုးအစားခွဲခြား အတွက်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ ဥပမာ- Conveyer belt တပ်ဆင်၍ ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်မည့် အမှိုက်များကို ခွဲခြားထုတ်ယူ နိုင်မည်ဖြစ်သည်။
- ၁၉။ Herman Huisman, Hans Breukelman, and Bert Keesman, Myanmar Waste Scoping Mission Report (Netherlands Enterprise Agency, 2017)
- ၂၀။ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တောင်ကြီး၊ မူဆယ်၊ လားရှိုး၊ ညောင်ရွှေ၊ အေးသာယာ၊ ကျိုင်းတုံ နှင့် တာချီလိတ်။ မန္တလေး နှင့် စစ်ကိုင်း တိုင်းဒေသကြီး တို့တွင် ပြင်ဦးလွင် နှင့် မုံရွာ အသီးသီး ဖြစ်ကြသည်။
- ၂၁။ Asian Development Bank, Integrated Solid Waste Management for Local Governments: A Practical Guide (ADB 2017a)
- ၂၂။ Astrid Haas and Paul Collier, Financing Fast-Growing Cities (IGC: Growth Brief, 2017)
- ၂၃။ ရင်းမြစ် - အာရှဖောင်ဒေးရှင်း (၂၀၁၉)
- ၂၄။ စာရေးသူများ၏ မှတ်သားထားမှု အရ တစ်ခုတည်းသော ခြွင်းချက်မှာ မန္တလေးမြို့ ဖြစ်သည်။ မန္တလေးမြို့တော် စည်ပင်သာယာရေး ကော်မတီသည် အမှိုက်သိုလှောင်ကန်များ ပါဝင်သည့် ဆင့်ပွားအမှိုက်သိမ်း စနစ် (secondary collection) ဖြင့် လုပ်ဆောင်နေပါသည်။

- ၂၅။ Renaissance Institute မှ မကြာသေးမီက ထုတ်ပြန်ခဲ့သည့် စာတမ်းအရ ၂၀၁၆ - ၂၀၁၇ ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စု လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေသည် ပျမ်းပျားအားဖြင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ၏ ၆၉ ရာခိုင်နှုန်းရှိပြီး၊ လူတဦးကျ ရရှိငွေ ၅၀၀၀၀ ကျပ်ခန့် ရှိနေပါသည် (Valley နှင့် Kyaw, ibid တွင်ရှု)။
- ၂၆။ ရင်းမြစ် - ဒေါက်တာသစ်ဆန်း၊ အာရှဖောင်ဒေးရှင်း နှင့် Renaissance Institute မှ စီစဉ် လုပ်ဆောင်ခဲ့သော Horizontal Learning Workshop 2018 တွင် ပြောကြားမှု။
- ၂၇။ အချို့ စည်ပင်အဖွဲ့များ တွင်မူ ရေဆိုးစုပ်ခြင်း ကဲ့သို့ ပြင်ပ ဝင်ငွေရှိသည့် နည်းလမ်းများလည်း ရှိနေပါသည် (များသောအားဖြင့် ကားတစ်စီး တိုက်လျှင် ၁၀၀၀၀ သို့မဟုတ် ၁၅၀၀၀ ကျပ်)။ တောင်ကြီးတွင်မူ ၃၀၀၀၀ ကျပ် မှ ၅၀၀၀၀ ကျပ် အကြား ရရှိသည်။
- ၂၈။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့ငယ် နှင့် မြို့လတ် တို့တွင် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ စွမ်းရည်အားနည်းမှု ရှိနေကာ ပြည်သူ့ ဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများကို လွှဲပြောင်းရယူနိုင်မည့် ကုမ္ပဏီ တစ်ခုခုခန့်သာ များသောအားဖြင့် ရှိနိုင်ရာ ယင်းအချက်မှာ အံ့အားသင့်ဖွယ်ရာ မဟုတ်ပါ။ သို့သော်ငြား ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိသည့် တင်ဒါခေါ်ယူမှု ဖြစ်စဉ်ဖြင့် လုပ်ဆောင်ခြင်း အားဖြင့် တာဝန်ခံယူမှု၊ ပြည်သူ့ စည်မျဉ်းစည်းကမ်း များဖြင့် ညီညွတ်မှု ရှိစေမည် ဖြစ်ကာ နောင်တစ်ချိန်တွင် ပြိုင်ဆိုင်မှုများလည်း ပေါ်ထွက်လာနိုင်ပါသည်။
- ၂၉။ ဒုဦးစီးအရာရှိ ဖြင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း၊ တောင်ကြီးစည်ပင်၊ ဇူလိုင် ၇၊ ၂၀၁၈။
- ၃၀။ DSO ၏ ခန့်မှန်းချက် အရ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်း ရှိပြီး၊ ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍခန့်မှန်းချက် အရ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း ရှိသည်။
- ၃၁။ ယခုစာတမ်းရေးနေသည့် အချိန်တွင်ပင် အေးသာယာ၌ အမှိုက်သိမ်း ဝန်ဆောင်မှု ပေးရန် ကုမ္ပဏီအသစ် တစ်ခုအား ငှားရမ်းခဲ့ပြီး၊ ရွှေညောင်တွင်မူ ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းသို့ အပ်နှံခြင်း လုပ်ဆောင်နေလျက် ရှိသည်။
- ၃၂။ စာချုပ်တွင် ဖော်ပြထားသည် အခြားအချက် နှစ်ခုမှာ “ဝန်ဆောင်မှုပေးသူသည် အမှိုက်သိမ်းဝန်ဆောင်မှု ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း များဖြင့် ညီညွတ်မှု ရှိရမည်” ဟု ဖော်ပြထားသလို “ဝန်ဆောင်မှု ပေးသူသည် ဒေသခံများ ကျေနပ်ရှိစေရန် ဝန်ဆောင်မှု ပေးရမည်” ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့သော်လည်း စံချိန်စံညွှန်း အသေးစိတ်ကိုမူ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။
- ၃၃။ MIT, Solid Waste (Environmental Strategies for Cities, n.d.)
- ၃၄။ ADB (ibid.), 3
- ၃၅။ Herman Huisman, Hans Breukelman, and Bert Keesman, Myanmar Waste Scoping Mission Report (Netherlands Enterprise Agency, 2017), 36
- ၃၆။ စည်ပင် ဒုတိယ ညွှန်ကြားရေးမှူးဖြင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း။
- ၃၇။ မြိုင်၍ ကြည့်ပါက ဖြေဆိုသူ ၄၆ ရာခိုင်နှုန်းက စိတ်ကျေနပ်မှု(သဘောတူသည် သို့မဟုတ် အလွန် သဘောတူသည် ဟု ဖြေဆို) ရှိကြပြီး ၃၂ ရာခိုင်နှုန်းကသာ စိတ်ကျေနပ်မှု မရှိကြပါ (သဘောမတူ သို့မဟုတ် အလွန်သဘောမတူ ဟု ဖြေဆို)။

- ၃၈။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး အများစုမှာ ခန့်အပ်ခံများ ဖြစ်ကြကာ အချို့သော ရပ်ကွက်များတွင်မူ ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူး ရွေးကောက်ပွဲများ စတင်ပြုလုပ်နေပြီး ဖြစ်သည်။
- ၃၉။ စည်ပင်အုပ်ချုပ်ရေး အချက်အလက်များမှာ အနည်းငယ် ဟောင်းနွမ်းနေနိုင်ပြီး ၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်း ကို အခြေခံထားဟန် ရှိပါသည်။ စည်ပင်အဖွဲ့တွင် ပစ္စည်းခွန်အတွက် မှတ်ပုံတင်ထားမှု ၅၀၀၀၀ ခန့် ရှိနေပါသည် (ရင်းမြစ် - စာရေးသူ၏ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းအရ)။
- ၄၀။ ယင်းဖြစ်ရပ်မှာ ယခင် အုပ်ချုပ်ရေး လက်ထက်က ဖြစ်ပွားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး အင်တာဗျူး ဖြေဆိုသည့် စည်ပင် မန်နေဂျာ တစ်ဦးမှ ယင်းအချိန်က တာဝန်ယူထားခြင်း မရှိသေးပါ။ ထို့ကြောင့် သဘောတူညီချက် အသေးစိတ် အချက်အလက်များ မရရှိနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။
- ၄၁။ ၎င်းတို့မှာ Phone Soe, Thar Lar နှင့် ချမ်းမြဝတီ ရပ်ကွက်များ ဖြစ်ကြသည်။
- ၄၂။ အောင်မင်္ဂလာ ရပ်ကွက်တွင် ရပ်ကွက် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးမှ အိမ်ထောင်စု တစ်စုလျှင် ၅၀၀ ကျပ် ကောက်ခံပြီး ရပ်ရွာ ရန်ပုံငွေအဖြစ် သိမ်းဆည်းထားပါသည်။ ယင်းကောက်ခံခြင်းမှ လစဉ် အမှိုက်သိမ်းဆည်းရန် ကုန်ကျစရိတ် စရိတ် ၆၀၀၀၀၀ ကျပ် (အလုပ်သမား နှစ်ဦး စရိတ် အပါအဝင်) ၏ ထက်ဝက်ခန့် ရရှိပါသည်။ လိုငွေကို ဖြည့်နိုင်ရန် စည်ပင်သာယာအဖွဲ့မှ စက်သုံးဆီ ၁၆ ဂါလံ ထောက်ပံ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းပုံစံကို အောင်မင်္ဂလာ ရပ်ကွက်တွင် လ အနည်းငယ်ခန့်သာ အသုံးပြုခဲ့ပြီး စည်ပင်အဖွဲ့၏ သန့်ရှင်းရေးဌာနမှ ဝန်ဆောင်မှု ချဲ့ထွင်သည့် အချိန်၌ အောင်မင်္ဂလာ ရပ်ကွက်ကိုပါ တာဝန်ယူခဲ့ပါသည်။
- ၄၃။ ပစ္စည်းခွန် ၇.၅ ရာခိုင်နှုန်းကို အမှိုက်သိမ်းဆည်းခြင်း အတွက် အသုံးပြုပါသည်။ အမှိုက်သိမ်းဆည်းခ အဖြစ် စီပွားရေးလုပ်ငန်း များအား တစ်လလျှင် ၅၀၀၀ ကျပ် နှင့် ၁၀၀၀၀ ကျပ် အကြား ကောက်ခံပါသည်။ သို့သော်လည်း စည်ပင် သန့်ရှင်းရေး ဌာနအရာရှိ များ၏ ခန့်မှန်းချက် အရ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း များ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်းသာ အမှန်တကယ် ပေးဆောင်ခြင်း ရှိပါသည်။
- ၄၄။ အစိုးရ၏ တာဝန်ခံယူမှု မရှိခြင်းက အဆိုးကျော့ သံသရာ လည်စေပါသည်။ အခွန် နှင့် အခ များ ကောက်ခံမှု တိုးမြှင့်ရရှိနိုင်ရန် ယုံကြည်မှု လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသို့ မတိုးမြှင့်နိုင်ပါက စည်ပင်အဖွဲ့များ အနေဖြင့်လည်း ဝန်ဆောင်မှု ကောင်းစွာ ပေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ ဝန်ဆောင်မှု မကောင်းပါကလည်း လူထု၏ ယုံကြည်မှုကို လျော့ကျလာမည် ဖြစ်သည်။
- ၄၅။ Brooks Anderson, Privatisation: A Formula for Provision or Perversion of Municipal Solid Waste? (Clear Impression Documentation Services, 2011)
- ၄၆။ Ibid
- ၄၇။ News 18, Review of outsourcing of solid waste management (News18.com, 2011)
- ၄၈။ Anderson (Ibid.)
- ၄၉။ Deccan Herald, Residents protest reopening of Mavallipura landfill site (DeccanHerald.com, 2015)

- ၅၀။ CCET, Planning and Implementation of Integrated Solid Waste Management Strategies at Local Level: The Case of Surabaya City (IGES Centre Collaborating with UNEP on Environmental Technologies, 2017)
- ၅၁။ Ibid
- ၅၂။ UCLG, Surabaya, Indonesia: Clean and Green Initiative (United Cities and Local Governments, 2010)
- ၅၃။ အသေးစား ရုပ်ရွာ မြေဩဇာ ထုတ်လုပ်ရေး ဌာနများ တည်ဆောက်ခြင်းက ဒေါ်လာ ရာဂဏန်းသာ ကုန်ကျနိုင်ပါသည်။ ယင်းတို့ကို တည်ဆောက်ရန် ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ၊ NGO နှင့် မြူနီစီပယ် အာဏာပိုင်များ ပေါင်း၍ ရန်ပုံငွေ မတည်ထောက်ပံ့နိုင်ပါသည်။ ထို့နည်းတူ မြူနီစီပယ် အာဏာပိုင်များက မဟာဗျူဟာကျသော နေရာများတွင် ဒေသဆိုင်ရာ အဆင့် မြေဩဇာ ထုတ်လုပ်ရေး ဌာနများ တည်ဆောက်နိုင်ပါသည်။
- ၅၄။ UCLG (Ibid)
- ၅၅။ ဧရိယာ တစ်ခုလုံးအား ဝန်ဆောင်မှုပေးရန် အရင်းအနှီးငွေ ကြီးမားသောကြောင့် ပုဂ္ဂလိက လုပ်ငန်းများစွာ (စည်ပင်အာဏာပိုင်များ အပါအဝင်) တို့မှ ဝန်ဆောင်မှု ပေးပါက ထိရောက်မှု အားနည်းနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံများတွင် မြို့တော်တစ်ခုလုံး ကဲ့သို့ ကြီးမားကျယ်ပြန့်လှသော ဧရိယာတစ်ခုလုံး ဈေးကြီးသော ယန္တရားများ ရင်းနှီးမြုပ်နှံနိုင်သည့် လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦး တည်းမှ တာဝန်ယူ လုပ်ကိုင်ပါသည်။
- ၅၆။ John Morton, Time to rethink how to harness the private sector to improve sustainable solid waste management (World Bank Sustainable Cities Blog, 2017) ကို ဥပမာ အဖြစ် လေ့လာနိုင်ပါသည်။

အမှတ် (၁၁)၊ ကိုယ့်မင်းကိုယ်ချင်းရိပ်သာလမ်း၊ အနောက်ငါးထပ်ကြီး ရပ်ကွက်၊
ဗဟန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့၊ ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်။

© 2019 The Asia Foundation

အာရှဖောင်ဒေးရှင်း၏ တရားဝင်ခွင့်ပြုချက် တစ်စုံတစ်ရာမပါဘဲ ဤစာအုပ်၏
တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ဖြစ်စေ၊ တစ်အုပ်လုံးကိုဖြစ်စေ၊ ပြန်လည်ဖြန့်ဖြူးထုတ်ဝေခြင်း
အလျဉ်းမပြုလုပ်ရ။

www.asiafoundation.org